
**KATIBA YA CHAMA CHA DEMOKRASIA
NA MAENDELEO (CHADEMA)
YA MWAKA 2006**

Toleo la 2016

Toleo hili la Katiba ya Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA) ya mwaka 2006 limezingatia na kuweka pamoja mabadiliko yote yaliyofanywa katika Katiba hii tangu ilipotungwa mwaka 2006 hadi tarehe 12 Machi 2016.

YALIYOMO

	uk
1. UTANGULIZI	vii
2. FASILI NA UFAFANUZI	ix
3. SURA YA KWANZA.....	1
JINA	1
4. SURA YA PILI	2
KATIBA, KANUNI, MAADILI NA ITIFAKI	2
5. SURA YA TATU	4
FALSAFA NA ITIKADI	4
6. SURA YA NNE.....	8
MADHUMUNI YA CHAMA	8
7. SURA YA TANO	12
UANACHAMA.....	12
8. SURA YA SITA	16
MUUNDO, VIKAO NA UONGOZI WA CHAMA	16
9. SURA YA SABA.....	25
NGAZI ZA UONGOZI.....	25
10. SURA YA NANE	71
MAPATO, MALI NA WADHAMINI WA CHAMA.....	71
11. SURA YA TISA.....	73
MAMBO YA JUMLA KUHUSU KATIBA NA CHAMA.....	73

KANUNI ZA CHAMA.....	80
UTANGULIZI	80
FASILI NA UFAFANUZI	80
12. SURA YA KWANZA.....	83
Jina, Nembo, Bendera na Makao Makuu ya Chama	83
13. SURA YA PILI.....	86
Katiba, Kanuni na Maadili	86
14. SURA YA TATU.....	87
Itikadi na Falsafa ya Chama.....	87
15. SURA YA NNE.....	88
Madhumuni ya Chama	88
17. SURA YA TANO	90
Uanachama.....	90
18. SURA YA SITA.....	93
Muundo, Vikao na Uongozi wa Chama.....	93
19. SURA YA SABA.....	98
Majukumu ya Vikao na Uongozi wa Ngazi za Chama.....	98
20. SURA YA NANE.....	119
Mapato, Mali na Wadhamini wa Chama.....	119
21. SURA YA TISA.....	121
Mambo ya Jumla Kuhusu Katiba na Chama.....	121
22. SURA YA KUMI.....	123
Maadili ya Viongozi, Sifa Mahususi za Viongozi na Maadili ya Wanachama	123

23. SURA YA KUMI NA MOJA	129
FURSA YA MAKAO MAKUU KUTOA MIONGOZO	129
24. SURA YA KUMI NA MBILI.....	130
ITIFAKI NDANI YA CHAMA.....	130
MIONGOZO YA KUSIMAMIA WABUNGE, HALMASHAURI, MADIWANI NA VIONGOZI WA VITONGOJI, VIJJI NA MITAA INAYOONGOZWA NA CHADEMA	136
25. SEHEMU A	
MWONGOZO WA KUSIMAMIA SHUGHULI, MWENENDO NA MAADILI YA WABUNGE WA CHADEMA	136
UTANGULIZI	136
26. SEHEMU B	
MWONGOZO	142
UTANGULIZI	142
MWONGOZO WA HALMASHAURI ZINAZOONGOZWA NA CHADEMA.....	142
27. SEHEMU C	
MWONGOZO WA MADIWANI WA CHADEMA	146
28. SEHEMU D	
MWONGOZO WA VIONGOZI WA VITONGOJI, VIJJI NA MITAA.....	148

29. SEHEMU E	
HATUA ZA KINIDHAMU KWA WABUNGE, MAMEYA/ WENYEVITI WA HALMASHAURI, MADIWANI, WENYEVITI WA VITONGOJI, VIJJI NA MITAA	150
UTANGULIZI	150
30. MWONGOZO WA KUTANGAZA KUSUDIO LA KUWANIA NAFASI ZA UONGOZI KWENYE VYOMBO VYA UWAKILISHI SERIKALINI UTARATIBU WA KUTANGAZA KUSUDIO LA KUGOMBEA.....	153
31. MWONGOZO WA TARATIBU ZA KUENDESHA KAMPENI ZA CHAGUZI ZA NDANI YA CHAMA TOLEO LA 2012 UTANGULIZI	157
32. MWONGOZO WA CHAMA DHIDI YA RUSHWA TOLEO – 2012 RUSHWA KWENYE UCHAGUZI NDANI YA CHAMA.....	160
33. MWONGOZO WA UMOJA WA MADIWANI WA CHADEMA LENGO LA KUENZISHA UMOJA WA MADIWANI	163
34. MWONGOZO WA UMOJA WA VIONGOZI WA SERIKALI ZA VIJJI NA MITAA WA CHADEMA UTANGULIZI	169
35. MWONGOZO WA KAMATI ZA MAADILI YA CHAMA UTANGULIZI	176

UTANGULIZI

KWA KUWA

Nchi yetu imeridhia mfumo wa utawala wa demokrasia ya vyama vingi vya siasa kupitia sheria iliyopitishwa rasmi na Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, na hivyo kutambulika rasmi na Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kama ilivyorekebishwa mwaka 1992, Sehemu ya Kwanza, Ibara ya Tatu, Ibara ndogo ya Kwanza na ya Pili;

NA KWA KUWA

Sisi wajumbe wa Mkutano Mkuu tukiwakilisha wanachama wa Chama chetu, kama sehemu ya Wananchi wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, baada ya kuona umuhimu wa kukuza demokrasia ya kijamii bila kubagua kwa misingi ya rangi, ukabila, ukanda, jinsia, itikadi, umri au dini;

NA KWA KUWA,

Tumetambua athari ambazo nchi yetu imekumbana nazo kutokanana mfumo wa Ki-impla uliotokana na Chama kimoja cha siasa na kusababisha kukosekana kwa uhuru na usawa wa mawazo sambamba na kukandamizwa kwa haki za msingi za kijamii na za kibinadamu kwa mujibu wa Tamko la Dunia la Haki za Binadamu na kusababisha kudorora kwa uchumi pamoja na huduma zote za jamii;

NA KWA KUWA,

Uzoefu wa miaka kumi na nne ya mfumo wa utawala wa vyama vingi na nia ya kweli ya kuleta demokrasia kutoka kwa walio na madaraka;

NA KWA KUWA

Tunatambua na kuamini kuwa Falsafa ya “**Nguvu na Mamlaka ya Umma**” ndiyo njia itakayoleta jamii HURU na yenye AMANI YA KWELI;

HIVYO BASI,

Sisi wajumbe wa Mkutano Mkuu uliofanyika tarehe 13/8/2006, Mjini Dar es Salaam tumeamua kuifanyia mabadiliko Katiba ya 2004 ya Chama chetu cha Siasa kinachoitwa CHAMA CHA DEMOKRASIA NA MAENDELEO ili kuipa sura inayoendana na mtazamo na msukumo mpya wa FALSAFA yetu ya NGUVU NA MAMLAKA YA UMMA na Dira na Dhamira ya Chama kuanzia 2006 na kuendelea. Kuanzia sasa CHADEMA, kitaendeshwa kwa mujibu wa Katiba hii.

Sambamba na Kanuni, Taratibu na Maadili ya Chama vitavyotungwa kwa mujibu wa Katiba hii, ili kuimarisha kutetea, kudumisha, na kuendeleza DEMOKRASIA ya kweli, na HATIMAYE kuweza kuleta MAENDELEO ya kweli ya kisiasa, kiuchumi na kijamii kwa jamii nzima ya Taifa la Tanzania.

FASILI NA UFAFANUZI

Katika Katiba hii maneno yafuatayo yatakuwa na maana inayoelezwa hapa chini kwa kila neno.

- BARAZA KUU** - Ni kikao cha ngazi ya Taifa cha Utendaji cha Mkutano Mkuu wa Taifa.
- BODI YA WADHAMINI** - Ni chombo kinachoundwa na Chama kwa mujibu wa sheria kwa ajili ya kusimamia mali za Chama.
- BRIGEDI NYEKUNDU** - Ni chombo cha ulinzi na usalama wa mali na maslahi ya Chama na viongozi.
- FALSAFA YA CHAMA** - ina maana ya imani na mtizamo wa chama kama ilivyoainishwa kwenye Katiba.
- ITIKADI** - Ina maana ya mwelekeo wa chama kisiasa, kiuchumi na kijamii.
- KANDA** - Ina maana ya muunganiko wa Mikoa kuunda ngazi ya Chama kama itakavyoamuliwa na Baraza Kuu.
- JIMBO LA UCHAGUZI** - Ni Jimbo la chaguzi za kiserikali kwa mujibu wa sheria za nchi.
- KAMATI KUU** - Ni kikao cha cha utendaji cha Baraza Kuu.
- KANUNI** - Ni taratibu za uendeshaji chama kwa msingi wa Katiba ya chama.
- KATIBU MKUU** - Ni mtendaji mkuu Makao Makuu ya chama.
- KURUGENZI** - Ina maana ya muundo wa utendaji wa Makao Makuu unaoundwa na Kamati Kuu kwa kuzingatia mahitaji ya Chama.

- MABARAZA** - Ina maana ya muundo wa makundi ya jamii kiumri na kijinsia ndani ya Chama.
- MKUTANO MKUU** - Ina maana ya kikao cha juu kuliko vyote kwenye ngazi husika ndani ya Chama.
- MWENYEKITI** - Ni kiongozi mkuu wa chama ngazi husika ndani ya Chama.
- SEKRETARIAT** - Ni kikao cha utendaji wa shughuli za kila siku kwa ngazi husika.

SURA YA KWANZA

1.0 JINA

Jina na
Makao
Makuu

1.1 Jina la Chama litakuwa;

CHAMA CHA DEMOKRASIA NA MAENDELEO
(CHADEMA)

1.2 MAKAO MAKUU YA CHAMA

Makao Makuu ya Chama yatakuwa Dar es Salaam
na patakuwa na Ofisi ya Makao Makuu ya Zanzibar

SURA YA PILI

2.0 KATIBA, KANUNI, MAADILI NA ITIFAKI

Katiba
ya
Chama

2.1 KATIBA

Katiba ya Chama ndiyo itakayokuwa sheria mama ya Chama na dira wa uendeshaji wa shughuli zote za Chama kulingana na muundo wa ngazi mbalimbali za uongozi na utendaji. Katiba hii ndiyo pia itaongoza uundwaji na uendeshaji wa shughuli za Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee pamoja na wanachama wa CHADEMA.

2.2 KANUNI

Kanuni za Chama ndizo zitafafanua na kuainisha utaratibu wa utekelezaji na uendeshaji wa shughuli za Chama kwa wanachama, viongozi na watendaji katika ngazi mbalimbali za muundo wa Chama. Kanuni za Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee zitahesabiwa kama sehemu ya Kanuni za Chama.

2.3 MAADILI

Maadili ya Chama ndiyo yatakayoainisha sifa, nidhamu, utii, uwajibikaji na dhamira ya wanachama, watendaji na viongozi wa Chama katika ngazi zote. Maadili haya yanajumuisha uongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee.

2.4 ITIFAKI

CHADEMA kama Chama kinachokua na kupanuka kwa kasi kitaifa na chenye nia ya kuchukua dola wakati wowote hakina budi kujiwekea taratibu mbalimbali ambazo zitakisaidia Chama kuendesha shughuli zake za Chama katika mtiririko wa aina fulani bila kuonyesha utofauti kati ya viongozi na ngazi mbalimbali za Chama. Nia ya kuweka taratibu hizi ni kuleta umoja na mshikamano ndani ya Chama na kukitambulisha CHADEMA kama Chama kimoja. Kwa hiyo itifaki ya Chama inajumuisha pia uongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee ambayo ni sehemu tu ya muundo na uongozi wa chama.

SURA YA TATU

3.0 FALSAFA NA ITIKADI

Falsafa na
Itikadi ya
Chama

3.1 Falsafa ya Chama

3.1.1 Falsafa ya Chama ni kuamini katika “Nguvu na Mamlaka ya Umma” (The People’s Power) katika kumiliki, kuendesha, kubuni, na kuendeleza maamuzi, mawazo, rasilimali, uchumi na siasa ya nchi yao.

3.1.2 Aidha falsafa ya “Nguvu na Mamlaka ya Umma” ndiyo msingi na chimbuko la kuundwa dola ya nchi, na kuwa Umma ndio wenye madaraka ya mwanzo na ya mwisho katika kuamua hatima ya nchi na Taifa pasipo kuingiliwa, kudanganywa au kughilibiwa na viongozi, watawala au wageni.

3.1.3 Ujenzi na udumishaji wa Demokrasia na Maendeleo nchini vitatokana na Nguvu na Mamlaka ya Umma wa Watanzania. Nguvu na Mamlaka ya Umma itabainishwa, kuainishwa na kulindwa katika Katiba ya nchi na Umma ndiyo utakuwa chimbuko la Katiba hiyo.

3.1.4 Historia inaonyesha kuwa “Umma” wa Watanzania haujawahi kuwa na sauti, mamlaka na madaraka juu ya maamuzi ya hatima ya maisha ya watu. Uhuru, nguvu, mamlaka na madaraka wakati wote, tokea

enzi za ukoloni mpaka leo, vimekuwa vikihodhiwa na kumilikiwa na watu wachache ambao wana mamlaka ya kuongoza Serikali na kuwakandamiza wananchi.

- 3.1.5 CHADEMA inaamini kuwa mifumo na miundo ya utawala wa nchi yetu haupo kwa ajili ya kuutumikia umma, bali umma ndiyo huzitumikia serikali hizo ambazo ni mali ya watu wachache wanaopoka “Nguvu ya Umma”. Sambamba na hilo, umma wa Watanzania umekuwa hauna mamlaka ya mwisho ya kuhoji maamuzi ya serikali yanayowaathiri watu, na hivyo kujikuta hauna mamlaka juu ya rasilimali, sheria, utawala, na uendeshaji wa nchi. Aidha, Katiba ya Nchi imekuwa miliki ya Serikali kwa kutumia Bunge ambalo linatawaliwa na mawazo kongwe ya ukiritimba wa enzi za mfumo wa Chama kimoja cha siasa nchini.
- 3.1.6 CHADEMA inaamini na kutambua kuwa “kuchaguliwa” kuunda utawala wa kuongoza nchi hakumaanishi wachaguliwa kujitwalia mamlaka ya UMMA na kisha kuyatumia mamlaka hayo kuwakandamiza “waliowachagua” kwa sababu tu ya kutetea maslahi binafsi badala ya maslahi ya umma.
- 3.1.7 Falsafa ya “Nguvu na Mamlaka ya Umma” inalenga kuwaamsha, kuwahamasisha, kuwaelimisha, kuwa shawishi na kuwaandaa watanzania wachukue hatua ya kuimiliki, kuitawala, kuilinda na kuifaidi nchi yao tofauti na kipindi cha miaka mingi chini ya mfumo wa chama kimoja cha siasa na miaka kumi na nne ya mwanzo ya mfumo wa vyama vingi.

3.1.8 Hivyo basi, falsafa ya “Nguvu na Mamlaka ya Umma” uongozi unaoweza kumilikiwa, kuhojiwa, na kuwajibishwa na umma kwa kutumia vyombo vilivyopatikana kwa utashi wa wengi kupitia chaguzi huru na za haki.

3.2 Itikadi ya Chama

- 3.2.1 CHADEMA ni Chama cha itikadi ya MRENGO WA KATI (Center Party).
- 3.2.2 CHADEMA ni Chama kinachoamini kukuza na kuimarisha uchumi wa nchi kwa kutumia rasilimali za nchi yetu bila kuathiri uhuru wa Taifa, na kuhakikisha kuwa umma kwa ujumla unanufaika na rasilimali zao.
- 3.2.3 CHADEMA inaamini katika kujenga na kuimarisha uchumi wa soko jamii (social market economy), utakaoheshimu na kulinda haki na mali za watu, biashara huru na sekta ya watu binafsi bila kupoka mamlaka ya umma katika maeneo nyeti hususani pale penye hitilafu ya soko au penye maeneo nyeti ya kiuchumi. Tunaamini katika soko huru si katika soko holela.
- 3.2.4 CHADEMA inaamini katika kuhakikisha matumizi bora ya rasilimali asilia za nchi ili zichangie kikamilifu katika pato la Taifa na hasa kuboresha huduma za kiuchumi zinazotumiwa na wananchi wote.
- 3.2.5 CHADEMA inaamini katika uzalendo na kuthamini mila na desturi zetu zilizo nzuri.

- 3.2.6 CHADEMA inaamini katika uhuru chini ya sheria zilizo za haki.
- 3.2.7 CHADEMA inaamini katika siasa ambazo ziko juu ya vyama zenye kusimamia zaidi maslahi ya Taifa.
- 3.2.8 CHADEMA inaweka umuhimu wa pekee katika familia kama moja ya taasisi muhimu ya kijamii.
- 3.2.9 CHADEMA inaamini katika umuhimu wa uhuru wa kuamini katika kujenga maadili ya mwanajamii mmoja mmoja bila kuifanya dini kuwa sehemu ya dola.
- 3.2.10 CHADEMA inaamini Taifa linaundwa na watu, hivyo uhai wake unawategemea watu, na mabadiliko yake yanatokana na watu.
- 3.2.11 CHADEMA inaamini katika kujenga uwezo wa wazawa katika kumiliki na kuendesha uchumi.
- 3.2.12 CHADEMA inaamini kumiliki rasilimali na mali miongoni mwa wananchi kunawapa uhuru zaidi hivyo tunataka kujenga Chama na baadaye Taifa lenye kutoa fursa, ambapo kila mtu bila kujali asili na hali yake anaweza kutimiza na kufanikiwa kadiri ya vipaji vyake.

SURA YA NNE

4.0 MADHUMUNI YA CHAMA

Madhumuni

4.1 Madhumuni ya Kisiasa

- 4.1.1 Kukuza, kulinda, kuelimisha na kutetea haki za binadamu katika misingi ya Tangazo la Ulimwengu la Haki za Binadamu na mikataba yote ya kimataifa inayolinda haki hizo na inayofutilia mbali ukandamizaji wa watu katika misingi ya rangi, jinsia, ukanda, umri au itikadi.
- 4.1.2 Kuhakikisha kila mtu ana haki na uhuru wa kuabudu kwa minajili ya dini, madhehebu au imani yoyote anayotaka, bila kuathiri amani na/au utulivu wa mwenzake na jamii.
- 4.1.3 Kuendeleza na kudumisha Demokrasia katika mfumo wa vyama vingi vya siasa, kujenga utamaduni wa demokrasia katika jamii kwa kutambua haki za wengi katika maamuzi na pia kutambua haki za wachache kusikilizwa, kuheshimiwa na kulindwa, sambamba na kukubali ushindani huru, wa haki na wa wazi katika uchaguzi.
- 4.1.4 Kuhakikisha mtu ana uhuru wa kwenda mahali popote ndani ya mipaka ya nchi na

kwamba anaweza kushirikiana na mtu yeyote ndani na nje ya nchi katika kuendeleza maslahi halali ya washirika na kuwa kuna uhuru wa kukutana na kuandamana kwa amani ili kuendeleza hayo maslahi kwa masharti ya sheria za haki.

- 4.1.5 Kudumisha uhusiano wa kirafiki na mataifa jirani, Afrika na duniani kote; kuyaheshimu maamuzi yote ya kimataifa kulingana na kanuni zilizopo za kimataifa na mikataba ya Umoja wa Mataifa na ya nchi yetu na nchi zingine kwa kuzingatia maslahi ya Taifa.
- 4.1.6 Kukuza na kuendeleza uraia mwema, uzalendo na mapenzi ya nchi yetu.

4.2 Madhumuni ya Kiuchumi

- 4.2.1 Kukuza na kuimarisha uchumi wa nchi kwa kutumia rasilimali za nchi yetu bila kuathiri uhuru wa Taifa, na kuhakikisha kuwa umma kwa ujumla unanufaika na rasilimali zao.
- 4.2.2 Kujenga na kuimarisha uchumi wa soko huru, utakaoheshimu na kulinda haki na mali za watu, biashara huru na sekta binafsi bila kupoka mamlaka ya umma katika maeneo nyeti.
- 4.2.3 Kujenga na kuimarisha kilimo, hususani cha umwagiliaji, na ufugaji katika lengo la kutosheleza Taifa kwa chakula na kwa ajili ya masoko ya biashara ya ndani na ya nje ili kuboresha maisha ya wakulima na wafugaji na kuendeleza sera ya kulinda ardhi, maliasili

na mazingira kwa manufaa ya kilimo na ufugaji endelevu.

- 4.2.4 Kuhakikisha matumizi bora ya rasilimali asilia za nchi ili zichangie kikamilifu katika pato la Taifa na hasa katika kuboresha huduma za kiuchumi na kijamii zinazotumiwa na wananchi wote.
- 4.2.5 Kujenga misingi imara ya ajira kwa kuongeza fursa na uwezo wa wananchi kujiajiri wenyewe.
- 4.2.6 Kujenga mazingira ya kupanuka kwa sekta binafsi na kuhakikisha kipato cha waajiriwa katika sekta rasmi za uchumi na huduma kinalingana na jasho au juhudi za mwajiriwa.
- 4.2.7 Kutoa mkazo katika utafiti, sayansi na teknolojia na kusambaza matokea yake kwa walengwa ili kuchochea maendeleo endelevu.
- 4.2.8 Kutengeneza sera makini zitakazowezesha kukuza maendeleo ya viwanda vya aina zote hasa vinavyotumia malighafi inayopatikana nchini kwa lengo la uzalishaji wa bidhaa kwa matumizi ya ndani na biashara ya nje.
- 4.2.9 Kuimarisha miundombinu muhimu ya sekta ya usafiri na mawasiliano hususani barabara, reli, bandari, anga na simu, mabwawa, mifereji ya maji na umeme.
- 4.2.10 Kulipa kipaumbele suala la hifadhi na ulinzi wa mazingira katika mipango yote ya maendeleo ya kiuchumi na kijamii.

4.3 Madhumuni ya Kijamii

- 4.3.1 Kuendeleza juhudi za kuhakikisha haki za wanawake, watoto na mila potofu za ukandamizaji wa kijinsia, kuwanyima watoto haki za malezi bora na za kupata elimu ya kutosha, umuhimu wa kuwajali wenye ulemavu na kuwatimizia mahitaji yote ya msingi, pamoja na kutekeleza makubaliano na mikataba ya kimataifa kuhusu haki za watoto, wanawake na walemavu.
- 4.3.2 Kuboresha, kutunza na kutoa huduma za jamii, kwa mfano Afya, Elimu, Maji, Makazi na Usalama wa Raia, kwa ajili ya kukuza hali ya maisha ya watu.
- 4.3.3 Kuhifadhi na kuboresha utamaduni wa Taifa ili kujenga hadhi na heshima ya watanzania na kuendeleza nyanja zote za utamaduni, burudani, michezo, sanaa na historia ya nchi.
- 4.3.4 Kutoa huduma za kukidhi maisha kwa wastaafu na makundi yasiyojiweza katika jamii hususan wenye ulemavu, watoto yatima na wazee, ambao hawapo katika mkondo wa kujipatia kipato cha kujitosheleza.
- 4.3.5 Kuweka mikakati madhubuti ya kupambana na janga la VVU / UKIMWI (HIV/AIDS) sambamba na kutoa huduma muafaka kwa waathirika.

SURA YA TANO

5.0 UANACHAMA

Sifa,
Haki na
Wajibu
wa Mwana
chama

5.1 Sifa za kuwa Mwanachama/Mfuasi wa Chama

- 5.1.1 Awe raia wa Tanzania.
- 5.1.2 Awe na umri wa miaka 18 au zaidi
- 5.1.3 Awe na akili timamu
- 5.1.4 Awe anakubaliana na Katiba, Sera, Kanuni na Maadili ya Chama.
- 5.1.5 Awe anakubaliana na Itikadi na Falsafa ya Chama.
- 5.1.6 Asiwe mwanachama wa Chama kingine cha siasa baada ya kujiunga na CHADEMA.
- 5.1.7 Vijana wa umri wa miaka 12-17 ambao wanatimiza sifa 5.1.1, 5.1.3, 5.1.4, 5.1.5, na 5.1.6 watajiunga na Chama kama wafuasi wa Chama na watapewa kadi maalumu za Baraza la Vijana wa CHADEMA.
- 5.1.8 Kuwa mwanachama wa CHADEMA itakuwa ndio sifa ya msingi ya kujiunga na Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee.

5.2 Haki za Mwanachama

Kila Mwanachama atakuwa na haki kama ifuatavyo;

- 5.2.1 Kuchagua viongozi wa Chama wa ngazi anayohusika kwa mujibu wa Katiba.
- 5.2.2 Kuchaguliwa kuongoza na kuwakilisha Chama katika ngazi yoyote kwa kuzingatia masharti yaliyowekwa ya sifa za uongozi.
- 5.2.3 Kushiriki vikao vya Chama vinavyomhusu na kutoa mawazo yake kwa uhuru kwa kuzingatia taratibu za vikao.
- 5.2.4 Kujitetea, kusikilizwa na kukata rufaa anaposhitakiwa ama kuchukuliwa hatua za kinidhamu kichama.

5.3 Wajibu wa Mwanachama

- 5.3.1 Kushiriki kikamilifu katika vikao vinavyomhusu na katika shughuli zingine za Chama kadri atakavyotakiwa
- 5.3.2 Kuchangia gharama za uendeshaji Chama kwa njia ya ada ya uanachama ya kila mwaka na kwa michango mingine inayoamriwa na vikao vya Chama.
- 5.3.3 Kutetea na kueneza Itikadi, Falsafa na Madhumuni ya Chama ndani ya jamii anamoishi.
- 5.3.4 Kushirikiana na wanachama na viongozi wengine wote katika kutekeleza sera na mipango ya Chama.

5.3.5 Kuwa tayari kupambana na namna yoyote ya uonevu, ukandamizaji, udhalilishaji na ubaguzi.

5.4 Kukoma kwa Uanachama

5.4.1 Kwa kujiuzulu mwenyewe kwa hiari yake.

5.4.2 Kutokana na kufariki.

5.4.3 Kuachishwa ama kufukuzwa na tawi lake ama ngazi nyingine ya Chama, kwa mujibu wa Katiba kwa kukosa sifa za kuendelea kuwa mwanachama ama kuwa na mwenendo usioendana na Itikadi, Falsafa, Madhumuni, Kanuni, Maadili na Sera za Chama. Mwanachama atakuwa na haki ya kukata rufaa kwa ngazi ya juu kama hakuridhika na adhabu hiyo.

5.4.4 Bila kuathiri kifungu 5.4.3 cha Katiba, Kamati Kuu inaweza kumwachisha ama kumfukuza mwanachama yeyote kwa utaratibu utakaopangwa na Kanuni za Chama.

5.4.5 Kukosa sifa za uanachama.

5.4.6 Kufukuzwa uanachama wa Baraza la Vijana au Wanawake au Wazee kwa utovu wa nidhamu.

5.4.7 Taarifa ya mwanachama aliyefukuzwa na Baraza ngazi husika itawasilishwa kwenye kikao cha Kamati ya Utendaji cha ngazi hiyo na Kamati Kuu kwa ngazi ya Taifa.

5.5 Ada na Kiingilio cha Uanachama

- 5.5.1 Kutakuwa na kiingilio kwa kila mwanachama mpya
- 5.5.2 Kutakuwa na ada ya mwaka ya uanachama.
- 5.5.3 Utaratibu wa ulipaji na viwango vya ada zote utafafanuliwa na Kanuni za Chama.

SURA YA SITA

6.0 MUUNDO, VIKAO NA UONGOZI WA CHAMA

Muundo
wa
Uongozi
na Vikao
vya
Chama

6.1 Muundo wa Chama;

6.1.1 Kutakuwa na ngazi saba za uongozi wa Chama kama ifuatavyo:

- (a) Ngazi ya Msingi
- (b) Tawi
- (c) Kata/Wadi
- (d) Jimbo la uchaguzi/Wilaya
- (e) Mkoa
- (f) Kanda
- (g) Taifa

6.1.2 Uundaji wa ngazi moja ya juu utafanyika tu baada ya kuwa na muundo na uongozi katika ngazi ya chini kwa angalau 50% ya maeneo ya kiutawala yanayostahili kuwa na muundo na uongozi wa kikatiba wa Chama kwa ngazi hiyo.

6.1.3 Kwa kuzingatia Ibara 6.1.2 ya Katiba hii, ngazi ya juu ya chama itateua kamati ya muda itakayokuwa na wajibu wa kuratibu shughuli za chama na kuwaunganisha wanachama katika uwezo wa kuwa na uongozi wa kiKatiba.

- 6.1.4 Kutakuwa na muundo wa Chama nje ya nchi kwa mujibu wa Kanuni zitakazotungwa na Baraza Kuu.

6.2 Vikao na Uongozi wa Chama

6.2.1 Kutakuwa na vikao vya aina nne;

- (a) Vikao vikuu vya maamuzi ya kisera. Hii ni Mikutano Mikuu ya kila ngazi ya muundo wa Chama
- (b) Vikao vya uongozi vinavyosimamia utekelezaji wa maamuzi ya kisera ya vikao vikuu. Kamati za Utendaji za ngazi husika na Kamati Kuu na Baraza Kuu ngazi ya Taifa, pamoja na vikao vya Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee wa Chama.
- (c) Vikao vya utendaji wa shughuli za kila siku za Chama na utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya vikao vya uongozi. Hizi ni Sekretariat na vikao vya uongozi na Kamati za Utendaji za Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee wa Chama.
- (d) Vikao vya mashauriano na uratibu katika ngazi za Mkoa na Wilaya.

6.2.2 Uhalali wa Vikao kwa ngazi zote;

- (a) Kutahitajika akidi ya asilimia hamsini (50%) ya wajumbe kwenye kikao halali cha ngazi za kawaida.

- (b) Lakini vikao halali vya kurekebisha au kubadilisha Katiba au vya uchaguzi na sera za Chama vitahitaji akidi ya asilimia sabini na tano (75%).
- (c) Kamati ya Utendaji/Kamati Kuu inaweza kuitisha vikao halali vya Chama kwa kupunguza idadi ya wale wajumbe wanaotakiwa kuhudhuria kufuatana na uwezo wa Chama kifedha ili mradi pawepo uwiano wa wawakilishi toka kila ngazi au kundi linalowakilishwa na kwa ujumla waalikwa wasiopungua 50% ya wajumbe wote wa kikatiba.
- (d) Bila kuathiri aya ya (a) katika ibara hii, kikao ambacho kitaitishwa kwa mujibu wa aya (c), akidi itakuwa asilimia 75% ya wajumbe watakaoitishwa.

6.2.3 Kutakuwa na Viongozi wa aina nne;

- (a) Viongozi wa kuchaguliwa na Mkutano Mkuu katika kila ngazi.
- (b) Viongozi wa kuchaguliwa / kuteuliwa na vikao vya uongozi yaani Kamati za Utendaji, Kamati Kuu ama Baraza Kuu
- (c) Watendaji waajiriwa / watumishi
- (d) Viongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee wa CHADEMA watakoachaguliwa au kuteuliwa kwa mujibu wa Miongozo ya Mabaraza yenyewe.

6.3 Uchaguzi wa Viongozi na Muda wa Uongozi

6.3.1 Utaratibu wa Uchaguzi;

- (a) Uchaguzi wa viongozi utazingatia taratibu na sifa za uongozi kama zilivyofafanuliwa katika Kanuni za Chama.
- (b) Maombi ya uongozi yatafanywa kwa maandishi kwa kujaza fomu maalum zilizoidhinishwa na Baraza Kuu la Chama.
- (c) Majina ya wagombea wote wenye sifa zinazotakiwa yatapigiwa kura ya siri na kikao kinachohusika na mshindi atapatikana kwa uwingi wa kura zisizopungua 50% ya wapiga kura halali waliohudhuria kikao cha uchaguzi.
- (d) Uchaguzi wa viongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee utafanyika kwa kuzingatia masharti ya Ibara hii ya Katiba.
- (e) Ikiwa katika chaguzi za Chama kura za wagombea zitalingana, Mwenyekiti atakuwa na kura ya turufu.

6.3.2 Muda wa Uongozi;

- (a) Kila uongozi uliochaguliwa au kuteuliwa wakati wa Uchaguzi Mkuu wa Chama utashika wadhifa wake kwa kipindi cha miaka mitano.

- (b) Kiongozi aliyechaguliwa au kuteuliwa baada ya Uchaguzi Mkuu atashika wadhifa wake hadi kipindi cha Uchaguzi Mkuu kinachofuata.
- (c) Kiongozi aliyemaliza muda wa uongozi ana haki ya kugombea na kuchaguliwa tena mradi awe anatimiza masharti ya kuchaguliwa kuwa kiongozi.
- (d) Muda wa uongozi unaweza kufupishwa kama mamlaka iliyochagua au kuteua itaamua hivyo.
- (e) Ibara hii itahusu pia viongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee wa CHADEMA.

6.3.3 Kurekebisha tarehe ya Uchaguzi Mkuu wa Chama;

- (a) Tarehe ya Uchaguzi Mkuu wa Chama inaweza kurekebishwa kwa kusogezwa mbele kwa muda usiozidi mwaka mmoja toka mwisho wa uhalali wa uongozi uliopo. Mamlaka ya kufanya marekebisho haya yameachwa kwa Kamati Kuu.
- (b) Kamati Kuu ndiyo itapanga tarehe ya uchaguzi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee wa Chama.

6.3.4 Kukoma kwa Uongozi

- (a) Kwa kiongozi kujiuzulu kwa hiari yake
- (b) Kwa kiongozi kuachishwa uongozi au kufukuzwa uanachama
- (c) Kwa kiongozi kushindwa kutimiza wajibu wake kwa mujibu wa masharti ya Katiba, Kanuni au Maadili ya Chama.
- (d) Kwa kufariki
- (e) Ibara hii inahusu pia uongozi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee ya Chama.

6.3.5 Kuziba nafasi wazi za Uongozi

- (a) Kamati ya Utendaji ya kila ngazi au Baraza Kuu itaziba kwa muda nafasi yoyote ya kiongozi aliyechaguliwa na Mkutano Mkuu wa ngazi husika.
- (b) Nafasi wazi za uongozi walioteuliwa zitazibwa na vikao husika kwa kufanya uteuzi mpya katika muda usiozidi miezi mitatu tangu nafasi kuwa wazi.
- (c) Muda wa uongozi wa muda kwa mujibu wa kifungu 6.3.5 (b) hautazidi mwaka mmoja.
- (d) Bila kujali sharti la kifungu 6.3.5 (c) hakutafanyika uchaguzi rasmi wa kuziba nafasi kama kumebakia miezi sita tu au chini ya hapo kabla ya Uchaguzi Mkuu wa kawaida wa Chama unaofuata kufanyika.

6.3.6 Mamlaka ya Nidhamu na Uwajibishaji

- (a) Kiongozi aliyechaguliwa na Mkutano Mkuu ataweza kusimamishwa uongozi tu kama ifuatavyo:-
  - (i) Kiongozi ngazi ya Msingi na Kamati Tendaji ya Tawi
  - (ii) Kiongozi wa Tawi na Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi
  - (iii) Kiongozi wa Kata/Wadi na Kamati ya Utendaji ya Jimbo/Wilaya.
  - (iv) Kiongozi wa Jimbo/Wilaya na Baraza la Uongozi la Mkoa
  - (v) Kiongozi wa Mkoa na Kamati ya Utendaji ya Kanda
  - (vi) Kiongozi wa Kanda na Kamati Kuu
  - (vii) Kiongozi wa Taifa na Baraza Kuu.
- (b) Baraza la Mashauriano la ngazi ya Wilaya zenye Jimbo zaidi ya moja, ngazi ya Mkoa na Baraza la Uongozi la ngazi ya Kanda vikao vyake vitakuwa na hadhi ya Mkutano Mkuu katika ngazi hizo.
- (c) Kiongozi aliyeteuliwa na vikao vya uongozi ataweza kusimamishwa au kuachishwa uongozi na kikao kilichomteua.

- (d) Bila kuathiri masharti ya vipengele (a) na (c) hapa juu, kiongozi yeyote anaweza kuchukuliwa hatua za kinidhamu ikiwa ni pamoja na kusimamishwa au kuachishwa uongozi na kikao cha juu ya ngazi yake ya uongozi.
- (e) Kiongozi aliyechukuliwa hatua za nidhamu na mamlaka yake ya nidhamu anayo haki ya kukata rufaa ngazi ya juu ya ile ya mamlaka yake ya nidhamu na uamuzi wa ngazi hiyo utakuwa wa mwisho.
- (f) Rufaa ni lazima zifanyike ndani ya muda wa siku thelathini tangu tarehe ya kupokea rasmi kwa maandishi maamuzi ya mamlaka iliyotoa adhabu.
- (g) Viongozi wa ngazi ya kitaifa waliocha-guliwa na Mkutano Mkuu wanaweza kusimamishwa uongozi endapo theluthi mbili ya wajumbe wa Baraza Kuu watapiga kura ya siri ya kutokuwa na imani na kiongozi husika. Baraza Kuu litakuwa na wajibu wa kuteua atakayeshika nafasi hiyo kwa muda hadi uamuzi wa mwisho kufanywa na Mkutano Mkuu.

- (h) Kamati Kuu itakuwa na mamlaka ya kumsimamisha Kiongozi wa kitaifa kama kutakuwa na ushahidi kuwa maslahi na uwepo wa Chama upo hatarini.
- (i) Bila kuathiri aya ya (c) na (h) katika ibara hii taarifa ya Kamati Kuu kuhusu hatua za kinidhamu zilizochukuliwa dhidi ya kiongozi wa kitaifa itawasilishwa kwenye Baraza Kuu.
- (j) Bila kuathiri aya ya (h) na (i) katika ibara hii hatua zote za kinidhamu zitafanyika kwa mujibu wa Kanuni.

SURA YA SABA

7.0 NGAZI ZA UONGOZI

Ngazi za
Uongozi
na Maju
kumu
yake

7.1 Ngazi ya Msingi

7.1.1 Ngazi ya chini kabisa katika muundo wa chama ni ngazi ya Msingi. Ngazi hii itaundwa katika eneo la Kitongoji kwa Vijijini, eneo la Mtaa mdogo wa kichama mijini kwa Tanzania Bara na katika sehemu ya Shehiya za kiutawala Tanzania Zanzibar yenye wanachama wasiopungua thelathini.

7.1.2 Ngazi ya Msingi itaundwa kuzingatia masharti yaliyowekwa katika kanuni zilizotungwa na Baraza Kuu la Chama.

7.1.3 Ngazi ya Msingi itakuwa na viongozi wafuatao;

- (a) Mwenyekiti
- (b) Katibu
- (c) Wenyeviti wa Mabaraza ngazi ya Msingi
- (d) Balozi wa kila Kaya kumi zilizopo ndani ya Msingi
- (e) Mwenyekiti wa Kitongoji anayetokana na Chama.
- (f) Kiongozi wa Kijiji anayeishi katika Kitongoji husika.

- 7.1.4 Viongozi wa ngazi ya Msingi watachaguliwa na Mkutano Mkuu wa ngazi ya Msingi kwa kuzingatia Kanuni zitakazotungwa na Baraza Kuu.
- 7.1.5 Ngazi ya Msingi itakuwa na vikao vifuatavyo;
  - (a) Mkutano Mkuu
  - (b) Kamati ya Uongozi
- 7.1.6 Mkutano Mkuu ndio kikao kikuu kupita vyote na wajumbe wake watakuwa ni wanachama wote wa Msingi husika.
- 7.1.7 Mkutano Mkuu wa ngazi ya Msingi utafanyika mara nne kwa mwaka. Mikutano maalum/dharura inaweza kuitishwa wakati wowote na Kamati ya Uongozi kadri itakavyolazimu.,
- 7.1.8 Kazi za Mkutano Mkuu wa ngazi ya Msingi;
  - (a) Kuchagua viongozi wa ngazi ya Msingi kama walivyoainishwa katika Ibara ya 7.1.3.
  - (b) Kupendekeza wagombea katika uchaguzi wa kiserikali wa Vitongoji na kuwasilisha kwa Kamati ya Utendaji ya Tawi kwa maamuzi ya mwisho.
  - (c) Kujadili taarifa za Kamati ya Uongozi na kutoa maamuzi au maelekezo/mwongozo wa utekelezaji.
  - (d) Kujadili na kuzingatia hali ya uhai wa Chama.
  - (e) Kujadili na kuzingatia masuala ya kijamii katika eneo lao.

- (f) Kuchagua mabalozi na kusimika mabalozi wa nyumba kumi.

7.1.9 Wajumbe wa Kamati ya Uongozi watakuwa viongozi walioainishwa katika ibara ndogo ya 7.1.3 ya ibara hii.

7.1.10 Kamati ya Uongozi itakutana mara sita kwa mwaka; yaani kila baada ya miezi miwili. Vikao maalum / dharura vinaweza kuitishwa kadri itakavyolazimu.

7.1.11 Kazi za Kamati ya Uongozi ni:

- (a) Kuendesha shughuli za kila siku za chama katika eneo lake.
- (b) Kuandaa mikutano mikuu ya ngazi ya Msingi
- (c) Kuhamasisha wananchi kujiunga na Chama kwa kueneza Itikadi, Falsafa, Sera na Madhumuni ya Chama.
- (d) Kuendesha na kusimamia kampeni za uchaguzi wa wagombea wa Chama katika chaguzi wa serikali.
- (e) Kusimamia nidhamu ya wanachama katika ngazi ya Msingi na kuchukua hatua kwa mujibu wa Katiba, Kanuni na Maadili ya Chama.
- (f) Kusimamia na kuweka kumbukumbu za mali, mapato na matumizi ya ngazi husika.

- (g) Kusimamia utekelezaji na uzingatiaji wa maadili ya Chama.

7.2 Ngazi ya Tawi

7.2.1 Tawi litaundwa katika kila eneo la kijiji, mtaa au Shehiya ya kiutawala katika mamlaka za serikali za Mitaa.

7.2.2 Tawi litaundwa kwa kuzingatia masharti ya Kanuni za Chama zilizotungwa na Baraza Kuu la Chama.

7.2.3 Ngazi ya Tawi itakuwa na viongozi wafuatao:-

- (a) Mwenyekiti
- (b) Katibu
- (c) Katibu Mwenezi
- (d) Mweka Hazina
- (e) Wenyeviti wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Tawi
- (f) Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Tawi
- (g) Wataalamu wasiopungua wawili wa kuteuliwa na Mwenyekiti kulingana na mahitaji kwa kushauriana na Kamati ya Utendaji ya Tawi.
- (h) Mwenyekiti wa Kijiji au Mtaa anaye tokana na Chama.
- (i) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa viongozi wa serikali ya Kijiji/Mtaa husika kwa mujibu wa Mwongozo.

- 7.2.4 Viongozi (a) - (d) watachaguliwa na Mkutano Mkuu wa Tawi na wale wa (e) na (f) watachaguliwa na Mabaraza husika kwa kuzingatia Kanuni za Chama zilizotungwa na Baraza Kuu la Chama.
- 7.2.5 Ngazi ya Tawi itakuwa na vikao vifuatavyo;
- (a) Mkutano Mkuu
  - (b) Kamati ya Utendaji
- 7.2.6 Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Tawi watakuwa ni wanachama wote wa Chama katika Tawi.
- 7.2.7 Mkutano Mkuu wa Tawi utakutana mara mbili kwa mwaka. Mkutano Mkuu maalum/dharura inaweza kuitishwa wakati wowote na Kamati ya Utendaji kadri itakavyolazimu.
- 7.2.8 Kazi za Mkutano Mkuu wa Tawi zitakuwa kama ifuatavyo;
- (a) Kuchagua viongozi wa tawi kama walivyoainishwa katika ibara ya 7.2.3 (a) hadi (d).
  - (b) Kuchagua wawakilishi wawili wa tawi kuingia katika Mkutano Mkuu wa Kata.
  - (c) Kujadili taarifa ya Kamati ya Utendaji ya tawi na kutoa maamuzi au maelekezo / mwongozo wa utekelezaji.
  - (d) Kuzingatia na kutoa maelekezo kwa Kamati ya Utendaji ya tawi kuhusu utekelezaji wa maamuzi na maaagizo ya vikao vya juu.

- (e) Kuzingatia na kujadili utekelezaji wa Itikadi, Falsafa, Sera na Mipango ya Chama inayohusu masuala ya jamii katika eneo la tawi yaani kijiji, mtaa au Shehiya.
- (f) Kutoa mwongozo/maelekezo kwa wawakilishi wa Chama walio kwenye serikali ya kijiji au kamati ya mtaa au katika Shehiya.
- (g) Kujadili na kuzingatia taarifa za utendaji wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Tawi na kutoa maelekezo.
- (h) Kuidhinisha Programu za Chama katika eneo lao.
- (i) Kufanya uteuzi wa mwisho wa wagombea wa nafasi ya Mwenyekiti na wajumbe wa serikali za Kijiji/Mtaa.

7.2.9 Wajumbe wa Kamati ya Utendaji ya Tawi watakuwa wale walioainishwa kwenye Ibara 7.2.3.

7.2.10 Kamati ya Utendaji ya Tawi itakutana mara nne kwa mwaka yaani kila baada ya miezi mitatu. Vikao maalum/dharura vinaweza kuitishwa kadri itakavyolazimu.

7.2.11 Kazi za Kamati ya Utendaji ya Tawi:-

- (a) Kufanya uteuzi wa awali wa wagombea wa Chama katika chaguzi za serikali

za Mitaa/Vijiji na kuwasilisha kwenye Mkutano Mkuu wa Kijiji/Tawi kwa uteuzi wa mwisho.

- (b) Kufanya uteuzi wa mwisho wa wagombea uenyekiti wa Vitongoji
- (c) Kuandaa agenda za Mkutano Mkuu wa Tawi
- (d) Kuandaa mikakati na kusimamia uendeshaji wa shughuli za Chama za kila siku tawini.
- (e) Kusimamia na kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya wanachama na viongozi ngazi ya Msingi kwa mujibu wa masharti ya Katiba na kanuni za Chama.
- (f) Kusimamia uchaguzi wa viongozi wa Chama katika ngazi ya Msingi
- (g) Kuandaa mikakati na kusimamia kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za kiserikali.
- (h) Kuhamasisha wananchi kujiunga na Chama kwa kueneza Itikadi, Falsafa, Sera na Madhumuni ya Chama.
- (i) Kutekeleza maamuzi ya vikao vya juu vya Chama.
- (j) Kuweka kumbukumbu sahihi za uanachama na ufuasi wa Chama katika madaftari ya wanachama na

wafuasi vijana wa Chama kwa mujibu wa Kanuni za Chama.

- (k) Kuandaa taarifa mbalimbali za Chama kitawi na kuziwasilisha kwenye ngazi ya Kata kwa mujibu wa Kanuni za Chama.
- (l) Kuweka katika majalada maalum kumbukumbu za vikao na nyaraka nyingine za mawasiliano katika Chama.
- (m) Kufuatilia utendaji kazi wa vikao vya uongozi ngazi ya Msingi na kutoa ushauri ama msaada kadri itakavyowezekana.
- (n) Kusimamia na kuweka kumbukumbu za mali, mapato na matumizi ya tawi husika.
- (o) Kufuatilia utendaji na utekelezaji wa maelekezo ya Chama kwa viongozi wawakilishi wa Chama katika serikali za Vijiji, Mitaa na Shehia.
- (p) Kutoa msaada kila inapobidi kwa viongozi wawakilishi wa Chama ndani ya Serikali za Vijiji, Mitaa na Shehiya.
- (q) Kutayarisha na kusimamia programu za Chama katika ngazi husika.
- (r) Kumchagua mwakilishi wa Tawi katika Kamati ya Utendaji ya Kata.
- (s) Kusimamia utekelezaji na uzingatiaji wa maadili ya Chama.

- (t) Kusimamia utendaji wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee kwenye Tawi husika.
- (u) Kufanya uteuzi wa mwisho kwa wagombea wa nafasi za Wenyeviti wa Vitongoji.

7.3 Ngazi ya Kata/Wadi

- 7.3.1 Ngazi hii itaundwa katika eneo la Kata/Wadi ya kiutawala katika mamlaka zote za serikali za Mitaa, yaani za Vijijini na za Mijini.
- 7.3.2 Ngazi ya Kata/Wadi itaundwa kwa kuzingatia masharti ya kanuni zilizotungwa na Baraza Kuu la Chama.
- 7.3.3 Viongozi wa ngazi ya Kata/Wadi ni kama ifuatavyo:-
  - (a) Mwenyekiti
  - (b) Katibu
  - (c) Katibu Mwenezi
  - (d) Mweka Hazina
  - (e) Wenyeviti na Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Kata.
  - (f) Mjumbe wa Mkutano Mkuu aliyechaguliwa kwa mujibu wa Ibara ya 7.3.7 (b) ya Katiba hii.
- 7.3.4 Vikao vya Kata/Wadi
  - (a) Mkutano Mkuu wa Kata
  - (b) Kamati ya Utendaji ya Kata

7.3.5 Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Kata/Wadi watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Wajumbe wote wa Kamati ya Utendaji ya Kata.
- (b) Wenyeviti wote wa matawi katika Kata.
- (c) Makatibu wote wa matawi katika Kata.
- (d) Wenyeviti wote wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Kata.
- (e) Makatibu wote wa mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Kata.
- (f) Viongozi wote wa Umoja wa Serikali za Vijiji/Mitaa ngazi ya Kata.

7.3.6 Mkutano Mkuu wa Kata utakutana mara mbili kwa mwaka. Mikutano maalum/dharura inaweza kuitishwa wakati wowote na Kamati ya Utendaji kadri itakavyolazimu.

7.3.7 Kazi za Mkutano Mkuu wa Kata:-

- (a) Kuchagua viongozi wa Kata kama walivyoainishwa katika ibara ya 7.3.3. (a) – (d).
- (b) Kuchagua mwakilishi wa Kata katika Mkutano Mkuu wa Jimbo/Wilaya.
- (c) Kujadili taarifa za Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi na kutoa maamuzi au maelekezo kwa utekelezaji
- (d) Kuzingatia na kutoa maelekezo ya utekelezaji kwa Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi juu ya maamuzi na maagizo ya vikao vya juu

- (e) Kuzingatia, kujadili na kuweka miongozo ya utekelezaji wa Falsafa na Sera za Chama katika Kata/Wadi.
- (f) Kutoa mwongozo na maelekezo kwa wawakilishi wa Chama kwenye Halmashauri husika za Serikali za Mitaa.
- (g) Kuzingatia na kutoa mapendekezo kwa ngazi za juu, kuhusu masuala ya kisiasa, kiuchumi na kijamii yanayo jitokeza katika Kata na yanahitaji hatua za kichama ngazi za juu
- (h) Kusikiliza na kutoa uamuzi au mapendekezo kwa ngazi ya juu, kuhusu masuala ya kinidhamu kwa wanachama au viongozi wa Chama kwa kuzingatia masharti ya Katiba na Kanuni za Chama.
- (i) Kuidhinisha Programu ya Chama katika Kata/Wadi.
- (j) Kujadili na kuzingatia taarifa za utendaji wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Kata/Wadi.

7.3.8 Wajumbe Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi.

- (a) Mwenyekiti
- (b) Katibu
- (c) Katibu Mwenezi
- (d) Mweka Hazina
- (e) Wenyeviti na Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Kata.

- (f) Mwakilishi mmoja aliyechaguliwa na Kamati ya Utendaji ya kila Tawi.
- (g) Mjumbe wa Mkutano Mkuu aliyechaguliwa kwa mujibu wa Ibara ya 7.3.7 (b).
- (h) Diwani wa Kata na Diwani wa viti maalum anayeishi katika Kata husika
- (i) Mwenyekiti na Katibu wa umoja wa viongozi wa serikali za Mitaa na Vijiji ngazi ya Kata

7.3.9 Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi itakutana mara nne kwa mwaka yaani kila baada ya miezi mitatu. Vikao maalum/dharura vinaweza kuitishwa kadri itakavyolazimu.

7.3.10 Kazi za Kamati ya Utendaji ya Kata/Wadi;

- (a) Kufanya uteuzi wa awali wa wagombea wa Chama katika uchaguzi wa madiwani.
- (b) Kuandaa agenda za Mkutano Mkuu ya Kata/Wadi.
- (c) Kuandaa mikakati na kusimamia uendeshaji wa shughuli za Chama za kila siku katika Kata/Wadi.
- (d) Kusimamia na kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya wanachama, watendaji na viongozi wa Kata/Wadi kwa mujibu wa masharti ya Katiba na Kanuni za Chama.

- (e) Kusimamia uchaguzi wa viongozi wa Chama katika Mitaa, Vijiji na Vitongoji.
- (f) Kuandaa mikakati na kusimamia kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za kiserikali.
- (g) Kuhamasisha wananchi kujiunga na Chama kwa kueneza Itikadi, Falsafa, Sera na Madhumuni ya Chama.
- (h) Kutekeleza maamuzi ya vikao vya juu vya Chama.
- (i) Kuweka kumbukumbu sahihi za wanachama na wafuasi wa Chama katika madaftari kwa mujibu wa Kanuni za Chama.
- (j) Kuandaa taarifa mbalimbali za Chama ngazi ya Kata/Wadi na kuziwasilisha kwenye ngazi ya Jimbo/Wilaya kwa mujibu wa Kanuni za Chama.
- (k) Kuweka katika majalada maalum kumbukumbu za vikao na nyaraka nyingine za mawasiliano katika Chama.
- (l) Kufuatilia utendaji kazi wa viongozi wa kiserikali waliotokana na Chama ngazi husika na kutoa ushauri kwa kadri inavyowezekana
- (m) Kusimamia na kuweka kumbukumbu za mali, mapato na matumizi ya Kata/ Wadi husika.

- (n) Kufuatilia utendaji na utekelezaji wa maelekezo ya Chama kwa viongozi wawakilishi wa Chama katika Halmashauri za Serikali za Mitaa.
- (o) Kutoa msaada kila inapobidi kwa viongozi wawakilishi wa Chama katika Halmashauri za Serikali za Mitaa.
- (p) Kutayarisha na kusimamia programu za Chama katika ngazi husika.
- (q) Kusimamia utekelezaji na uzingatiaji wa maadili ya Chama.
- (r) Kusimamia utendaji wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Kata/Wadi.

7.4 Ngazi ya Wilaya/Jimbo la Uchaguzi

7.4.1 Ngazi za Wilaya/Majimbo ya uchaguzi zitakuwa na miundo ya aina mbili;

- (a) Wilaya zenye Jimbo moja la Uchaguzi wa Bunge/Baraza la Wawakilishi
- (b) Wilaya zenye zaidi ya Jimbo moja la uchaguzi
- (c) Aidha katika miundo yote miwili, Wilaya/Majimbo ambayo yametimiza masharti yafuatayo yatajulikana kama Wilaya/Majimbo ya Chama:-
  - (i) Wilaya zenye muundo wa Chama uliokamilika toka katika ngazi ya chini kabisa hadi ya juu.

- (ii) Wilaya/ Jimbo zenye timu kamili ya viongozi wa kuchaguliwa kikatiba katika ngazi zote za chini.
- (iii) Wilaya/Jimbo zenye Uongozi wa Wilaya wa kuchaguliwa uliokamilika.
- (iv) Majimbo ya Mkoa wa Dar es Salaam yatakuwa na hadhi ya Wilaya.

7.4.2 Ngazi ya Jimbo/Wilaya ya Jimbo moja la uchaguzi itaundwa kwa kuzingatia masharti ya Kanuni za Chama zilizotungwa na Baraza kuu la Chama.

Viongozi wa Wilaya yenye Jimbo Moja la Uchaguzi

7.4.3 Viongozi wa Wilaya zenye Jimbo moja la uchaguzi watakuwa wafuatao;

- (a) Mwenyekiti
- (b) Katibu
- (c) Katibu mwenezi
- (d) Mweka Hazina
- (e) Wenyeviti wa Mabaraza ngazi ya Wilaya / Jimbo
- (f) Makatibu wa Mabaraza ngazi ya Wilaya/Jimbo

7.4.4 Vikao vya Wilaya zenye Jimbo moja la Uchaguzi vitakuwa vifuatavyo:-

- (a) Mkutano Mkuu
- (b) Kamati ya Utendaji ya Jimbo/Wilaya
- (c) Sekretarieti ya Jimbo/Wilaya

7.4.5 Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Jimbo/ Wilaya watakuwa:-

- (a) Wajumbe wote wa Kamati ya Utendaji
- (b) Wenyeviti wote wa Kata za Jimbo/ Wilaya
- (c) Makatibu wote wa Kata za Jimbo/ Wilaya
- (d) Makatibu Waenezi wote wa Kata za Jimbo/ Wilaya
- (e) Wenyeviti na Makatibu wa Mabaraza katika Wilaya
- (f) Wenyeviti wa Mabaraza ya Kata katika Jimbo/ Wilaya
- (g) Makatibu wa Mabaraza ya Kata/ Wadi katika Jimbo/ Wilaya
- (h) Wajumbe wa kila Kata waliocha-guliwa kwa mujibu wa Ibara ya 7.3.7 (b).
- (i) Waweka Hazina wote wa Kata za Jimbo/ Wilaya.

7.4.6 Mkutano Mkuu wa Jimbo/Wilaya utafanyika mara moja kwa mwaka. Mikutano maalum/ dharura inaweza kuitishwa wakati wowote na Kamati ya Utendaji kadri itakavyolazimu.

7.4.7 Kazi za Mkutano Mkuu wa Jimbo/Wilaya zitakuwa:

- (a) Kuchagua viongozi wa Kamati ya Utendaji ya Wilaya/Jimbo na kupendekeza majina ya wanaopendekezwa kuwa Katibu wa Jimbo/Wilaya kwa Kamati ya Utendaji ya Kanda.

- (b) Kuzingatia na kutoa maelekezo ya utekelezaji kwa Kamati ya Utendaji ya Jimbo/Wilaya juu ya maamuzi na maagizo ya vikao vya juu.
- (c) Kujadili taarifa za Kamati ya Utendaji ya Wilaya na kutoa maamuzi au maelekezo kwa utekelezaji.
- (d) Kuzingatia, kujadili na kuweka miongozo ya utekelezaji wa Falsafa na Sera za Chama katika Wilaya
- (e) Kutoa mwongozo na maelekezo kwa wawakilishi wa Chama katika Halmashauri za Serikali za Mitaa.
- (f) Kuzingatia na kutoa mapendekezo kwa ngazi za juu, juu ya masuala ya kisiasa, kiuchumi na kijamii yanayojitokeza katika Wilaya na yanayohitaji hatua za kichama ngazi za juu.
- (g) Kusikiliza na kutoa uamuzi au mapendekezo kwa ngazi ya juu, kuhusu masuala ya kinidhamu kwa wanachama au viongozi wa Chama kwa kuzingatia masharti ya Katiba na Kanuni za Chama.
- (h) Kuidhinisha Programu za Chama katika Jimbo/Wilaya.
- (i) Kuchagua mwakilishi wa wilaya kwenye Mkutano Mkuu wa Taifa.

- 7.4.8 Wajumbe wa Kamati ya Utendaji ya Jimbo/ Wilaya yenye Jimbo moja watakuwa kama ifuatavyo;
- (a) Mwenyekiti
  - (b) Katibu
  - (c) Katibu Mwenezi
  - (d) Mweka Hazina
  - (e) Wenyeviti wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Wilaya/Jimbo
  - (f) Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Wilaya/Jimbo
  - (g) Mbunge/Mwakilishi wa Chama anayeishi katika Jimbo/Wilaya
  - (h) Mwenyekiti na Makamu wake wa Halmashauri inayoongozwa na Chama.
  - (i) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Wilaya au mwakilishi wa madiwani pale ambapo umoja huo haupo.
  - (j) Wajumbe wasiozidi wanne watakao chaguliwa na Mkutano Mkuu wa Jimbo/ Wilaya angalau wawili kati yao wawe wanawake.
  - (k) Wajumbe maalum wawili watakaoteuliwa na Kamati ya Utendaji ya wilaya/ Jimbo na mmoja kati ya hawa atakuwa Mratibu wa masuala ya kisheria.
  - (l) Mjumbe wa Mkutano Mkuu Taifa aliyechaguliwa na Mkutano Mkuu wa Jimbo.

- (m) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa Serikali za Vijiji/Mitaa ngazi ya Wilaya.

7.4.9 Kamati ya Utendaji ya Jimbo/Wilaya itakutana mara nne kwa mwaka yaani kila baada ya miezi mitatu. Vikao maalum/dharura vinaweza kuitishwa kadri itakavyolazimu.

7.4.10 Kazi za Kamati ya Utendaji ya Jimbo/Wilaya:

- (a) Kuthibitisha mapendekezo ya uteuzi wa wagombea udiwani katika Kata/Wadi zilizo ndani ya Jimbo/Wilaya.
- (b) Kutoa mapendekezo juu ya orodha ya wagombea wa udiwani wa viti maalum inayowasilishwa na Baraza la Wanawake ngazi ya Jimbo.
- (c) Kuandaa na kuthibitisha agenda za Mikutano Mikuu ya Jimbo/Wilaya.
- (d) Kuandaa mikakati na kusimamia uendeshaji wa shughuli za Chama Jimbo/Wilaya.
- (e) Kusimamia na kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya wanachama na viongozi wa Kata/Wadi kwa mujibu wa masharti ya Katiba na Kanuni za Chama
- (f) Kusimamia uchaguzi wa viongozi wa Chama katika Kata/Wadi.
- (g) Kuandaa mikakati na kusimamia kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za kiserikali.

- (h) Kuhamasisha wananchi kujiunga na Chama kwa kueneza Itikadi, Falsafa, Sera na Madhumuni ya Chama.
- (i) Kutekeleza maamuzi ya vikao vya juu vya Chama.
- (j) Kuweka kumbukumbu sahihi za wanachama na wafuasi wa Chama katika madaftari ya wanachama na wafuasi vijana wa Chama kwa mujibu wa Kanuni za Chama.
- (k) Kuandaa taarifa mbalimbali za Chama katika Jimbo/Wilaya na kuziwasilisha kwenye ngazi ya Taifa kwa mujibu wa Kanuni za Chama.
- (l) Kuweka katika majalada maalum kumbukumbu za vikao na nyaraka nyingine za mawasiliano katika Chama.
- (m) Kujadili taarifa za Sekretariati ya Jimbo/Wilaya na kutoa maamuzi au maelekezo ya utekelezaji.
- (n) Kusimamia na kuweka kumbukumbu za mali, mapato na matumizi ya Jimbo/Wilaya .
- (o) Kufuatilia utendaji na utekelezaji wa maelekezo ya Chama kwa viongozi wawakilishi wa Chama katika Halmashauri za serikali za Mitaa na inapobidi kutoa ushauri na msaada pindi unapohitajika.
- (p) Kutayarisha na kusimamia programu za Chama katika ngazi husika.

- (q) Kusikiliza na kutoa maamuzi juu ya rufaa za uchaguzi wa Chama katika ngazi ya Kata/Wadi.
- (r) Kufanya uteuzi wa awali wa wagombea Ubunge na Uwakilishi (Zanzibar).
- (s) Kupendekeza kwa Kamati Kuu majina ya wagombea wa nafasi ya Mwenyekiti/Makamu Mwenyekiti na Mameya/Manaibu Meya.
- (t) Kuteua mgombea wa nafasi ya Meya/Naibu Meya wa mamlaka ya Miji na Miji midogo.
- (u) Kusimamia utekelezaji na uzingatiaji wa maadili ya Chama.
- (v) Kuthibitisha wajumbe wateule wa kamati wasiozidi idadi ya majimbo kwenye Jimbo/Wilaya waliopendekezwa na Mwenyekiti kwa kushauriana na Katibu wa Jimbo/Wilaya
- (w) Kusimamia utendaji wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee katika Jimbo/Wilaya.
- (x) Kumwachisha ujumbe wa Kamati ya Utendaji mjumbe mteule ambaye ataenda kinyume na Katiba, Kanuni na Maadili ya Chama ama hatakidhi matakwa ya kuteuliwa kwake.

7.4.11 Wajumbe wa Sekretariat ya Jimbo/Wilaya watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Katibu wa Jimbo/Wilaya

- (b) Katibu Mwenezi wa Jimbo/Wilaya
- (c) Mweka Hazina wa Jimbo/Wilaya
- (d) Makatibu wa Mabaraza ya Chama ndani ya Jimbo/Wilaya
- (e) Katibu wa umoja wa madiwani wa Wilaya
- (f) Katibu wa umoja wa Viongozi wa serikali za Vijiji/Mitaa Wilaya

7.4.12 Kazi za Sekretarieti ya Jimbo zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Utekelezaji wa kazi za kila siku za uendeshaji wa shughuli za chama.
- (b) Utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya Kamati ya Utendaji.
- (c) Uandaaji wa agenda, nyaraka kwa ajili ya vikao vya Kamati ya Utendaji na Mkutano Mkuu.

Wilaya zenye zaidi ya Jimbo Moja la Uchaguzi

7.4.13 Kutakuwa na vyombo viwili vya uongozi ambavyo ni:-

- (a) Baraza la Uongozi la Wilaya
- (b) Vikao vya Mashauriano vya Wilaya

7.4.14 Baraza la Uongozi la Wilaya litakuwa na wajumbe wafuatao:-

- (a) Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi Wilaya
- (b) Katibu wa Baraza la Uongozi la Wilaya

- (c) Wenyeviti wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Wilaya.
- (d) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Wilaya au mwakilishi wa madiwani pale ambapo umoja huo haupo.
- (e) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa Serikali za Vijiji/Mitaa ngazi ya Wilaya /Halmashauri.

7.4.15 Kazi za Baraza la Uongozi la Wilaya zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Kuwa kiunganishi baina ya Jimbo na Jimbo ndani ya Wilaya na Kati ya Jimbo na ngazi za juu.
- (b) Kutoa ushauri na misaada ya kiutendaji kwa majimbo ndani ya Wilaya
- (c) Kuratibu shughuli za kampeni ya wagombea Urais wa Chama katika Wilaya nzima.
- (d) Kuratibu na kuunganisha shughuli za mabaraza yote ya Chama katika Wilaya.
- (e) Kuwa kiunganishi cha Chama na shughuli za Kiserikali ndani ya Wilaya.
- (f) Kuratibu na kutoa taarifa kwa ngazi za juu za chama juu ya hali ya kisiasa, kiuchumi, kijamii na kiutawala ngazi ya Wilaya husika.
- (g) Kuandaa na kutayarisha mikutano ya vikao vya Mashauriano.

7.4.16 Vikao vya Mashauriano vya Wilaya vitakuwa na wajumbe wafuatao:-

- (a) Wajumbe wote wa Baraza la Uongozi Wilaya
- (b) Wenyeviti wa Majimbo ndani ya Wilaya
- (c) Makatibu wa Majimbo ndani ya Wilaya
- (d) Wenyeviti Mabaraza ya Chama ndani ya Wilaya
- (e) Makatibu Mabaraza ya Chama ndani ya Wilaya
- (f) Makatibu Waenezi wa Majimbo ndani ya Wilaya

7.4.17 Kazi za Vikao vya Mashauriano zitakuwa ni:-

- (a) Kujadili na kuweka msimamo wa pamoja wa kiutekelezaji kuhusu masuala ya kisiasa, kijamii na kiutawala ndani ya Wilaya.
- (b) Kujadili na kutoa ushauri ngazi za juu kuhusu masuala ya kisiasa, kijamii na kiutawala yanayohitaji kuchukuliwa hatua na ngazi hizo.
- (c) Kushauriana na kukubaliana juu ya ratiba ya kampeni ya wagombea Urais wa Chama na kujiwekea mgawanyo wa majukumu.
- (d) Kujadili na kutoa ushauri kwa viongozi wa Chama wa Majimbo na kwa Mamlaka ya Utawala wa Serikali za Mitaa unaoongozwa na Chama.

- (e) Kumchagua mwenyekiti wa Baraza la Uongozi la Wilaya.
- (f) Kupendekeza kwa Kamati ya Utendaji ya Kanda jina la Katibu wa Baraza la Uongozi Wilaya.
- (g) Kushughulikia rufaa za maamuzi ya kinidhamu kutoka ngazi ya Kata/Wadi.

7.4.18 Vikao vya Mashauriano vitafanyika kutokana na mahitaji lakini angalau kikao kimoja kwa mwaka. Vikao. maalum au vya dharura vinaweza kufanyika kufuatia maombi ya majimbo ndani ya wilaya au kwa maelekezo ya ngazi za juu za chama.

7.5 Ngazi ya Mkoa

7.5.1 Ngazi hii itaundwa katika kila eneo la Mkoa wa kiutawala wa Serikali Kuu isipokuwa Mkoa wa Dar es Salaam. Katika ngazi hii ya Mkoa, patakuwa na Mikoa ya Chama ambayo imetimiza masharti yafuatayo:-

- (a) Muundo wa Chama uliokamilika toka katika ngazi ya chini kabisa toka Wilaya hadi Mkoa.
- (b) Timu kamili ya viongozi wa kuchaguliwa kikatiba katika ngazi zote.
- (c) Wilaya za Dar es salaam zitakuwa na hadhi ya Mkoa

7.5.2 Ngazi ya Mkoa itakuwa na vyombo viwili vya uongozi kama ifuatavyo:-

- (a) Baraza la Uongozi la Mkoa

- (b) Vikao vya Mashauriano kimkoa

7.5.3 Wajumbe wa Baraza la Uongozi la Mkoa watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi Mkoa
- (b) Katibu wa Baraza la Uongozi Mkoa
- (c) Wenyeviti wa Mabaraza ya Chama ndani ya Mkoa
- (d) Mjumbe wa Kamati Kuu anayeishi katika Mkoa husika.
- (e) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa madiwani ngazi ya Mkoa.
- (f) Mwenyekiti na Katibu wa Wabunge ndani ya Mkoa

7.5.4 Kazi za Baraza la Uongozi la Mkoa zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Kuwa kiunganishi baina ya Wilaya ndani ya Mkoa na Wilaya na ngazi za juu.
- (b) Kutoa ushauri na misaada ya kiutendaji kwa uongozi wa Wilaya za Mkoa.
- (c) Kuratibu shughuli za kampeni za wagombea urais katika Mikoa na mgawanyo wa majukumu ki-wilaya.
- (d) Kuratibu na kuunganisha shughuli za mabaraza yote ya Chama katika Mkoa.
- (e) Kuwa kiunganishi cha Chama na shughuli za kiserikali katika mkoa

- (f) Kuratibu na kutoa taarifa kwa chama ngazi ya Kanda juu ya hali ya kisiasa, kijamii na kiutawala ndani ya Mkoa.
- (g) Kuandaa na kutayarisha mikutano ya vikao vya Mashauriano.
- (h) Kuwa mamlaka ya nidhamu kwa viongozi wa Jimbo/Wilaya.

7.5.5 Vikao vya Mashauriano Ngazi ya Mkoa Vitakuwa na Wajumbe Wafuatao:-

- (a) Wajumbe wote wa Baraza la Uongozi la Mkoa
- (b) Wenyeviti na Makatibu wa Majimbo/Wilaya katika Mkoa
- (c) Wenyeviti na Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Jimbo/Wilaya
- (d) Makatibu Wenezi wa Majimbo katika Mkoa
- (e) Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Mkoa.
- (f) Wabunge/Wawakilishi wote ndani ya Mkoa husika
- (g) Wajumbe wa Baraza Kuu wanaotokana na Mabaraza wanaoishi katika Mkoa husika

7.5.6 Kazi za Vikao vya Mashauriano

- (a) Kujadili na kuweka msimamo mmoja wa kiutekelezaji kuhusu maswala ya kisiasa, kijamii na kiutawala ndani ya Mkoa.

- (b) Kujadili na kutoa ushauri ngazi za juu kuhusu masuala ya kisiasa, kijamii na kiutawala yanayohitaji kuchukuliwa hatua na ngazi hizo.
- (c) Kushauriana na kukubaliana juu ya ratiba ya kampeni ya wagombea Urais wa Chama na kujiwekea mgawanyo wa majukumu.
- (d) Kujadili na kutoa ushauri kwa viongozi wa chama wa Majimbo, Wabunge/ Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi na kwa Mamlaka za Utawala wa Serikali za Mitaa unaoongozwa na Chama.
- (e) Kumchagua Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi Mkoa.
- (f) Kupendekeza kwa Kamati ya Utendaji ya Kanda jina la Katibu wa Baraza la Uongozi Mkoa.

7.5.7 Vikao vya Mashauriano vitafanyika mara moja kwa mwaka lakini vikao maalum/ vya dharura vinaweza kufanyika kwa maombi maalum toka wilayani au kwa maelekezo kutoka ngazi ya Taifa.

7.6 Ngazi ya Kanda

7.6.1 Kutakuwa na Kanda za Chama kwa taratibu zitakazowekwa na Baraza Kuu kutokana na mahitaji ya kisiasa, kiuchumi na kijamii.

7.6.2 Ngazi ya Kanda itakuwa na vikao vitatu vya Uongozi.

- (a) Baraza la Uongozi la Kanda
- (b) Kamati ya Utendaji ya Kanda
- (a) Sekretarieti ya Kanda

7.6.3 Wajumbe wa Baraza la Uongozi la Kanda watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Wajumbe wote wa Kamati ya Utendaji ya Kanda.
- (b) Wajumbe wa Kamati Kuu ambao wamesajiliwa katika ngazi ya Msingi ndani ya Kanda husika.
- (c) Wenyeviti na Makatibu wa Wilaya/ Majimbo ndani ya Kanda
- (d) Wabunge wanaotoka katika Kanda husika.
- (e) Wajumbe wote wa mabaraza ya Uongozi ya Mikoa ndani ya Kanda husika.
- (f) Mameya/Wenyeviti wa Halmashauri wa CHADEMA ndani ya Kanda husika.
- (g) Mwenyekiti na Katibu wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda.

7.6.4 Kazi za Baraza la Uongozi la Kanda zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Kitakuwa Chombo cha juu cha maamuzi ya kisera na kisiasa ndani ya Kanda.

- (b) Kusimamia utendaji wa Kamati ya Utendaji ya Kanda.
- (c) Kuchagua Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti na Mtunza Hazina wa Kanda.
- (d) Kuthibitisha Wenyeviti na Makatibu wa Kamati za Kitaalam za Kanda kwa kuzingatia sifa na vigezo vilivyowekwa baada ya kupokea mapendekezo ya Kamati ya Utendaji.
- (e) Kusimamia na kuendesha kampeni wakati wa chaguzi za kiserikali.

7.6.5 Wajumbe wa Kamati ya Utendaji ya Kanda ni:-

- (a) Mwenyekiti
- (b) Makamu Mwenyekiti
- (c) Wajumbe wote wa Sekretariat ya Kanda isipokuwa Maafisa wa Kanda na Makatibu wa Kamati za Kitaalam hawatakuwa na kura.
- (d) Mwenyekiti wa wabunge ndani ya Kanda
- (e) Mwenyekiti Umoja wa Madiwani ndani ya Kanda
- (f) Wenyeviti wa Kamati za kitaalamu zitakazoundwa kwa mahitaji maalum.

7.6.6 Kazi ya Kamati ya Utendaji ya Kanda ni:-

- (a) Kuandaa mpango kazi wa Chama ndani ya Kanda

- (b) Kusimamia utendaji kazi wa ngazi za chini za Kanda.
- (c) Kusimamia nidhamu ya Makatibu wa Chama ndani ya Kanda.
- (d) Kusimamia utekelezaji wa maelekezo kutoka ngazi ya Taifa.
- (e) Kuteua maafisa wa ofisi ya Kanda
- (f) Kuthibitisha uteuzi wa Makatibu wa Mikoa, Wilaya na Majimbo
- (g) Kuteua wajumbe maalum wawili kuingia Kamati ya Utendaji ya Jimbo/ Wilaya.
- (h) Kusimamia Sekretariat ya Kanda

7.6.7 Wajumbe wa Sekretarieti ya Kanda ni:-

- (a) Katibu wa Kanda atakuwa Mwenyekiti wa Sekretarieti na atateuliwa na Katibu Mkuu.
- (b) Makatibu wa Kamati zote za kudumu za Kanda
- (c) Mtunza Hazina wa Kanda
- (d) Katibu wa umoja wa Wabunge ndani ya Kanda
- (e) Katibu wa umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda

7.6.8 Kazi za Sekretarieti ya Kanda zitakuwa ni kama ifuatavyo;

- (a) Kuwa chombo cha Utendaji cha Kamati ya Utendaji ya Kanda

- (b) Kuzisimamia, kuendesha na kuratibu shughuli za kila siku za Kanda
- (c) Kutekeleza maagizo ya kila mara kutoka ngazi ya Taifa.

7.6.9 Kutakuwa na Kamati za Kudumu za Kanda zitakazoundwa kama ifuatavyo:-

- (a) Kamati ya Fedha na Rasilimali
- (b) Kamati ya Mafunzo
- (c) Kamati ya Ulinzi na Usalama
- (d) Kamati ya Sheria na Haki za Binadamu
- (e) Kamati ya CHADEMA ni Msingi
- (f) Kamati ya Hamasa
- (g) Kamati ya Sera, Ilani na Utafiti.
- (h) Kamati ya Wagombea
- (i) Kamati ya Maadili

7.6.9.1 Kila Kanda itakuwa na mamlaka ya Kuunda Kamati nyingine zaidi ya zile zilizoainishwa baada ya kushauriana na Ofisi ya Katibu Mkuu.

7.6.9.2 Kila Kamati ya Kanda itapewa kazi/hadidu za rejea na Ofisi ya Katibu Mkuu.

7.7 Ngazi ya Taifa

7.7.1 Ngazi hii itaundwa kwa eneo lote la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

- 7.7.2 Ngazi ya Taifa itaundwa kwa kuzingatia masharti ya Kanuni za Chama zilizotungwa na Baraza Kuu.
- 7.7.3 Viongozi Wakuu wa Ngazi ya Taifa watakuwa wafuatao:
  - (a) Mwenyekiti wa Taifa
  - (b) Makamu Mwenyekiti Bara
  - (c) Makamu Mwenyekiti Zanzibar
  - (d) Katibu Mkuu
  - (e) Naibu Katibu Mkuu Bara
  - (f) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar
- 7.7.4 Kutakuwa na Kurugenzi za Utendaji Makao Makuu ya Chama zitakazoundwa na Kamati Kuu kutokana na mahitaji ya Chama.
- 7.7.5 Kutakuwa na mfumo wa ulinzi na usalama wa mali, viongozi na maslahi ya chama utakaotambulika kama Brigedi Nyekundu (Red Brigade).
- 7.7.6 Kamati Kuu inaweza kuongeza au kupunguza idadi ya Kurugenzi kadri ya mahitaji
- 7.7.7 Ngazi ya Taifa itakuwa na vikao kama ifuatavyo;
  - (a) Mkutano Mkuu wa Taifa
  - (b) Baraza Kuu
  - (c) Kamati Kuu
  - (d) Sekretarieti ya Kamati Kuu

7.7.8 Wajumbe wa Mkutano Mkuu watakuwa kama ifuatavyo;

Wajumbe wote wa Kamati Kuu

- (a) Wajumbe wote wa Baraza Kuu
- (b) Wenyeviti wa Wilaya/Majimbo
- (c) Makatibu wote wa Majimbo/Wilaya
- (d) Wabunge wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi Zanzibar wanaotokana na Chama
- (e) Wajumbe ishirini watakoachaguliwa na Mikutano Mikuu ya kila Baraza la chama kuingia kwenye Mkutano Mkuu Taifa kwa kama ifuatavyo:-
  - (i) Wajumbe kumi na tano kutoka Tanzania Bara
  - (ii) Wajumbe watano kutoka Tanzania Zanzibar kwa kila baraza
- (f) Mjumbe Mwakilishi wa kila Wilaya

7.7.9 Mkutano Mkuu Taifa utakutana mara moja katika kipindi cha miaka mitano. Mikutano Mikuu maalum / dharura inaweza kuitishwa wakati wowote ukiwepo ulazima kwa utaratibu utakaowekwa na Kanuni.

7.7.10 Kazi za Mkutano Mkuu wa Taifa zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Kuchagua Mwenyekiti wa Chama Taifa na Makamu wake wawili

- (b) Kujadili taarifa za Baraza Kuu na kutoa maamuzi na maelekezo kwa utekelezaji.
- (c) Kuteua mgombea wa Urais na mgombea mwenza wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na mgombea Urais wa Zanzibar.
- (d) Kujadili na kuridhia Itikadi, Falsafa na Sera za Chama na kuweka mikakati na miongozo ya utekelezaji.
- (e) Kujadili na kuridhia programu ya Chama kwa kuzingatia mapendekezo ya Baraza Kuu.
- (f) Kuzingatia na kutoa maamuzi juu ya rufaa na masuala ya kinidhamu yanayowakilishwa na Baraza kuu.
- (g) Kupokea na kujadili taarifa ya Bodi ya wadhaminiwa Chama juu ya mali na rasilimali za Chama
- (h) Kuidhinisha Ilani (Manifesto) ya Chama kwa uchaguzi mkuu.
- (i) Kuthibitisha mapendekezo ya kuunda Tume maalum kama yalivyowalishwa na Baraza Kuu.
- (j) Kujadili na kufanyia maamuzi agenda nyingine yeyote iliyoletwa kwake na Baraza Kuu.
- (k) Kujadili na kuthibitisha mapendekezo ya mabadiliko ya Katiba ya Chama.

7.7.11 Wajumbe wa Baraza Kuu la Taifa watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Wajumbe wote wa Kamati Kuu
- (b) Makamu Mwenyekiti wa Kanda
- (c) Makatibu wa Kanda
- (d) Watunza Hazina wa Kanda
- (e) Wenyeviti wa Baraza la Uongozi, Mkoa.
- (f) Makatibu wa Mkoa
- (g) Wajumbe wateule wasiozidi sita watakaoteuliwa na Mwenyekiti wa Taifa kwa kushauriana na Katibu Mkuu na kuidhinishwa na Baraza Kuu. Wajumbe wateule hawa watateuliwa kwa uwiano wa wajumbe wanne; wanaume na wanawake wawili.
- (h) Wajumbe watano watakaochaguliwa na Mkutano Mkuu wa kila Baraza la Chama, kwa uwiano wa wajumbe wanne toka Bara na mmoja toka Zanzibar kwa kila Baraza.
- (i) Wenyeviti wa Wilaya za Chama
- (j) Makatibu wa Wilaya za Chama

7.7.12 Baraza Kuu la Taifa litakutana angalau mara moja kila mwaka. Vikao maalum/dharura vinaweza kuitishwa kadiri itakavyolazimu kwa mujibu wa Kanuni za Chama.

7.7.13 Kazi za Baraza Kuu:-

- (a) Kupendekeza wagombea wa Urais na Makamu wa Rais wa Jamhuri ya

- Muungano wa Tanzania na Rais wa Zanzibar na kuwasilisha mapendekezo yake katika mkutano mkuu kwa uamuzi.
- (b) Kumchagua Katibu Mkuu miongoni mwa majina mawili yatakayo-pendekezwa na Mwenyekiti Taifa.
  - (c) Kuwachagua Manaibu Katibu wakuu miongoni mwa majina mawili mawili kwa kila Naibu yatakayopendekezwa na Mwenyekiti Taifa.
  - (d) Kuchagua wajumbe nane kuingia kwenye Kamati Kuu. Kwa uwiano ufuatao:-
    - i. Wanaume watatu na wanawake watatu kutoka Tanzania Bara na angalau mmoja awe mlemavu.
    - ii. Mwanaume na Mwanamke mmoja kutoka Tanzania Zanzibar.
  - (e) Kusikiliza na kutoa maamuzi juu ya rufaa za uchaguzi na za kinidhamu kutoka ngazi za chini.
  - (f) Kujadili mikakati ya uendeshaji wa shughuli za Chama kwa kipindi kati ya Mkutano Mkuu na Mkutano Mkuu na kuifanyia maamuzi panapostahili.
  - (g) Kuthibitisha mikakati na rasilimali za kuendesha kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za Serikali hususani uchaguzi Mkuu na uchaguzi wa Serikali za Mitaa.

- (h) Kuandaa ratiba na maelekezo ya uchaguzi wa kichama kwa mujibu wa Katiba na Kanuni za Chama
- (i) Kutunga na kuzifanyia marekebisho Kanuni za Chama.
- (j) Kujadili taarifa za Kamati Kuu na kutoa maamuzi na maelekezo kwa utekelezaji.
- (k) Kusimamia utendaji kazi wa Kamati Kuu.
- (l) Kupendekeza kwa Mkutano Mkuu masuala yote ya Katiba ya Chama na mabadiliko yake.
- (m) Kujadili rasimu ya Ilani (Manifesto) ya uchaguzi kwa Uchaguzi Mkuu na uchaguzi wa Serikali za Mitaa na kuwasilisha mapendekezo yake kwa mkutano Mkuu kwa maamuzi.
- (n) Kuteua Wajumbe wa Bodi ya wadhamini ya Chama.
- (o) Kusimamia utekelezaji na uzingatiaji wa maadili ya Chama.
- (p) Kuthibitisha kanuni za uendeshaji Chama na miongozo ya Mabaraza ya Vijana, Wanawake naWazee.
- (q) Kumwachisha ujumbe wa Baraza Kuu mjumbe mteule ambaye ataenda kinyume na Katiba, Kanuni na Maadili ya Chama ama hatakidhi matakwa ya kuteuliwa kwake.
- (r) Kuthibitisha Kanda za Chama.

7.7.14 Wajumbe wa Kamati Kuu watakuwa kama ifuatavyo:-

- (a) Mwenyekiti wa Taifa
- (b) Makamu Mwenyekiti Bara.
- (c) Makamu Mwenyekiti Zanzibar
- (d) Katibu Mkuu
- (e) Naibu Katibu Mkuu Bara
- (f) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar
- (g) Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania anayetokana na Chama
- (h) Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania anayetokana na Chama
- (i) Rais wa Zanzibar anayetokana na Chama
- (j) Makamu wa Kwanza wa Rais wa Zanzibar anayetokana na Chama
- (k) Spika wa Bunge na Spika wa Baraza la Wawakilishi watokanao na Chama.
- (l) Wawakilishi watano wa Wabunge wa Bunge la Muungano.
- (m) Wajumbe watatu toka Baraza la Wawakilishi Zanzibar.
- (n) Wajumbe nane waliochaguliwa na Baraza Kuu kuingia Kamati Kuu kwa uwiano wa nusu kwa nusu wanaume na wanawake na mjumbe mmoja kutoka kila kundi atoke Zanzibar.
- (o) Wawakilishi watano wa madiwani wa Chama, wawili wakiwa madiwani wa kawaida na watatu wawe Wenyeviti/Mameya wa Halmashauri zinazoongozwa na Chama. Wajumbe

- hawa watachaguliwa na umoja wa madiwani wa Chama.
- (p) Wenyeviti wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee ngazi ya Taifa.
  - (q) Wajumbe wateule wasiozidi sita watakao teuliwa na Mwenyekiti Taifa kwa kushauriana na Katibu Mkuu na kuthibitishwa na Baraza Kuu angalau wawili wawe wanawake.
  - (r) Wenyeviti Wastaafu wa Chama ngazi ya Taifa .
  - (s) Kiongozi wa Kambi ya Upinzani Bungeni au Waziri Mkuu atokanaye na Chama.
  - (t) Kiongozi wa Kambi ya Upinzani au Makamu wa Pili wa Rais kwenye Baraza la Wawakilishi atokanaye na Chama.
  - (u) Wenyeviti wa Kanda
  - (v) Mwenyekiti wa Baraza la Wadhamini atakuwa mjumbe asiye na kura.
  - (w) Wakurugenzi wa Kurugenzi za Chama watakuwa wajumbe wasio na kura.
  - (x) Makatibu wa Mabaraza ya Chama ngazi ya Taifa watakuwa wajumbe wasio na kura

7.7.15 Kamati Kuu itakutana mara nne (4) kwa mwaka. Vikao maalum/dharura vinaweza kuitishwa kadri itakavyolazimu kwa mujibu wa Kanuni za Chama.

7.7.16 Kazi za Kamati Kuu zitakuwa kama ifuatavyo:-

- (a) Kufanya utafiti wa wagombea wa Urais na Mgombea Mwenza na kuwasilisha ripoti zake kwa Baraza Kuu
- (b) Kuteua Wakurugenzi wa Makao Makuu ya Chama.
- (c) Kutoa mapendekezo kwa Baraza Kuu juu ya rufaa za Uchaguzi na kinidhamu.
- (d) Kuandaa na kutoa Mapendekezo kwa Baraza Kuu, Mikakati ya kuendesha shughuli za Chama kwa kila mwaka na kwa kipindi cha miaka mitano.
- (e) Kuandaa na kutoa mapendekezo kwa Baraza Kuu, Mikakati ya kupata mahitaji ya rasilimali za kuendesha kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za kiserikali.
- (f) Kuandaa na kutoa mapendekezo kwa Baraza kuu ratiba na maelekezo ya uchaguzi wa kichama.
- (g) Kupitia na kutoa kwa Baraza Kuu mapendekezo ya haja ya kuzifanyia marekebisho au maboresho Kanuni za Chama ama Katiba ya Chama.
- (h) Kujadili taarifa za Sekretarieti ya Kamati Kuu na kutoa maamuzi na maelekezo kwa utekelezaji.
- (i) Kusimamia utendaji kazi wa Sekretarieti ya Kamati Kuu

- (j) Kufanya mapitio ya Sera za Chama na kutoa mapendekezo kwa Baraza Kuu kwa kuzingatia Kamati Kuu.
- (k) Kusimamia utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya Baraza Kuu na Mkutano Mkuu.
- (l) Kuwa kiungo na kudumisha mahusiano mema kati ya Chama na vyama vingine vya siasa nchini, Afrika Mashariki na nchi nyingine.
- (m) Kupendekeza kwa Baraza Kuu majina ya Wajumbe wa Bodi ya Wadhamini.
- (n) Kuteua kamati au tume za kushughulikia masuala maalum ya kichama kwa muda maalumu.
- (o) Kuteua wakaguzi wa mahesabu ya Chama kwa kila mwaka
- (p) Kuthibitisha uteuzi wa wagombea Uspika, Ubunge na Baraza la wawakilishi Zanzibar
- (q) Kuteua wagombea wa Ubunge wa Bunge la Jumuiya ya Afrika Mashariki na Mabunge mengine ya kikanda.
- (r) Kuteua wagombea wa Uenyekiti, Makamu Mwenyekiti na Mtunza Hazina wa Kanda.
- (s) Kuteua wagombea wa ujumbe wa Kamati Kuu wanaotokana na Wabunge, Mameya/Wenyeviti wa Halmashauri na

- umoja wa madiwani kwa mujibu wa Kanuni.
- (t) Kuandaa agenda za Baraza Kuu na Mapendekezo ya agenda za Mkutano Mkuu.
  - (u) Kufanya uamuzi juu ya mapendekezo ya kufukuza Mwanachama.
  - (v) Kuandaa hoja za kupelekwa Bungeni na Wabunge wa Chama
  - (w) Kumwachisha ujumbe wa Kamati Kuu mjumbe mteule ambaye ataenda kinyume na Katiba, Kanuni na maadili au kushindwa kukidhi matakwa ya kuteuliwa kwake.
  - (x) Kusimamia utendaji kazi wa Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee.
  - (y) Kufanya uteuzi wa mwisho wa Madiwani wa Viti Maalum kutokana na orodha iliyopendekezwa na Baraza la Wanawake Taifa.
  - (z) Kuthibitisha mapendekezo ya uteuzi wa wagombea wa nafasi ya Mwenyekiti/ Makamu Mwenyekiti na Mameya/ Manaibu Meya wa Halmashauri.

7.7.17 Wajumbe wa Sekretariat ya Kamati Kuu watakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Katibu Mkuu ambaye atakuwa Mwenyekiti wa Sekretariat
- (b) Naibu Katibu Mkuu Bara

- (c) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar
- (d) Wakurugenzi wa Kurugenzi zote za Makao Makuu
- (e) Wajumbe watano wataalam watakaoteuliwa na Mwenyekiti kwa kushauriana na Katibu Mkuu.
- (f) Katibu wa Sekretariat atakaoteuliwa na Katibu Mkuu.
- (g) Makatibu wa Mabaraza yote ya Chama Taifa

7.7.18 Kazi za Sekretarieti ya Kamati Kuu itakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Utekelezaji wa kazi za kila siku za uendeshaji shughuli za Chama
- (b) Utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya Kamati Kuu
- (c) Uandaaji wa agenda na nyaraka kwa ajili ya vikao vya Kamati Kuu, Baraza Kuu na Mkutano Mkuu.

7.7.19 Kutakuwa na Kamati Maalum ya Zanzibar;

7.7.20 Wajumbe wa Kamati Maalum Zanzibar watakuwa:-

- (a) Makamu Mwenyekiti Zanzibar (Mwenyekiti wa Kamati)
- (b) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar
- (c) Wajumbe wa Kamati Kuu watokao Zanzibar.

- (d) Makamu Wenyeviti wa Mabaraza Taifa kutoka Zanzibar
- (e) Wenyeviti wa Kanda Zanzibar
- (f) Wajumbe wa Sekretariat ya Zanzibar watakuwa wajumbe wasio na kura.

7.7.21 Kazi za Kamati Maalum Zanzibar zitakuwa kama ifuatavyo;

- (a) Kutoa mapendekezo kwa Sekretariat ya Kamati Kuu itakayowasilisha mambo yote kwa Kamati Kuu
- (b) Kupendekeza mambo ya kisera yahusuyo Zanzibar
- (c) Kuteua Wakuu wa idara wa ofisi ya Makao Makuu Zanzibar.

7.7.22 Kwa shughuli za kiutendaji Zanzibar, patakuwa na Sekretarieti ya Ofisi ya Makao Makuu yenye wajumbe wafuatao-:

- (a) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar
- (b) Wakuu wa idara zilizopo Zanzibar
- (c) Katibu/Naibu katibu wa mabaraza ya chama Zanzibar.

7.7.23 Kazi za Sekretariat ya Ofisi ya Makao Makuu ya Zanzibar zitakuwa kama ifuatavyo;

- (d) Utekelezaji wa kazi za kila siku za chama Zanzibar
- (e) Utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya Kamati Kuu yanayohusu Zanzibar
- (f) Uandaaji wa agenda na nyaraka

kwa ajili ya vikao vya kamati maalum
Zanzibar.

7.8 Mabaraza ya Chama

7.8.1 Chama kitakuwa na Mabaraza ya aina tatu kuanzia kwenye ngazi ya msingi hadi Taifa. Kila Baraza litajitengenezea taratibu zake za utendaji na taratibu hizo zitathibitishwa na Baraza Kuu la Chama kwa mujibu wa Katiba ya Chama

7.8.2 Mabaraza haya ni kama yafuatayo:-

- (a) Baraza la Vijana litajumuisha vijana wote wa kike na wa kiume ambao ni wanachama wenye umri wa miaka 18 ya kuzaliwa na usiozidi miaka 35.
- (b) Baraza la Wanawake linajumuisha wanachama wanawake wenye umri wa kuanzia miaka 18 ya kuzaliwa na kuendelea.
- (c) Baraza la Wazee linajumuisha wana chama wenye umri usiopungua miaka 50 ya kuzaliwa.

7.8.3 Mabaraza ya Chama yataundwa kwenye ngazi zote saba za uongozi wa Chama kuanzia ngazi ya Msingi

---

SURA YA NANE

8.0 MAPATO, MALI NA WADHAMINI WA CHAMA

Mapato
ya
Chama

8.1 Mapato ya Chama yatatokana na vyanzo vifuatavyo;

- (a) Ada na viingilio vya wanachama.
- (b) Michango ya hiari ya wanachama na wafuasi wa Chama
- (c) Michango ya hiari ya watu wa ndani na nje wanaounga mkono Chama ndani na nje ya nchi.
- (d) Misaada na ruzuku toka ndani na nje ya nchi.
- (e) Mapato yanayotokana na hisa na miradi halali ya Chama.

8.2 Mali za Chama ni pamoja na

- (a) Mali zozote zenye kuondosheka na zisizo ondosheka
- (b) Hisa za Chama katika miradi ya kiuchumi.
- (c) Mali za Mabaraza ya Vijana, Wanawake na Wazee.

8.3 Wadhamini wa Chama

- (a) Kutakuwa na bodi ya wadhamini wa Chama yenye wajumbe wasiopungua watano na wasiozidi tisa itakayoteuliwa na Baraza Kuu.
- (b) Mali zote za kudumu, vitega uchumi na dhamana zote zitawekwa chini ya jina lililosajiliwa la bodi ya wadhamini.
- (c) Bodi ya wadhamini itateuliwa kila baada ya miaka mitano ya Uchaguzi Mkuu wa Viongozi wa Chama.
- (d) Kanuni za Chama zitabainisha taratibu za mikutano ya bodi ya wadhamini.
- (e) Mwenyekiti wa bodi ya wadhamini atachaguliwa kutoka miongoni mwa wajumbe walioteuliwa na Baraza Kuu.
- (f) Mkurugenzi wa Fedha na Uchumi wa Chama ndiye atakuwa Katibu wa Bodi ya Wadhamini na atalazimika kuwasilisha taarifa ya Bodi ya wadhamini kwa Katibu Mkuu.
- (g) Wajumbe wa Kamati Kuu hawatateuliwa katika Bodi ya Wadhamini, isipokuwa Mwenyekiti wa bodi ya wadhamini anayeingia kwa mujibu wa ibara 7.7.14(t) ya Katiba.
- (h) Kutakuwa na Kanuni za Bodi ya wadhamini zitakazopitishwa na Kamati Kuu.

SURA YA TISA

9.0 MAMBO YA JUMLA KUHUSU KATIBA NA CHAMA

Mambo
ya
Jumla

9.1 Marekebisho ya Katiba

- 9.1.1 Mapendekezo ya mabadiliko yoyote ya Katiba yatafanywa na Baraza Kuu la Taifa kabla ya kuidhinishwa na Mkutano Mkuu wa Taifa.
- 9.1.2 Mapendekezo yoyote ya mabadiliko ya Katiba yatafikishwa na kujadiliwa na Kamati ya Utendaji za Majimbo/Wilaya kabala ya Baraza Kuu kuandaa rasimu ya mapendekezo kwa Mkutano Mkuu.
- 9.1.3 Mkutano Mkuu ndiyo wenye mamlaka ya kubadili Katiba ya Chama.
- 9.1.4 Mapendekezo ya marekebisho ya Katiba yatafikishwa kwa Kamati za Wilaya sio chini ya siku 30 kabla ya tarehe ya Mkutano Mkuu unaohusika kujadili mabadiliko. Kamati za Wilaya zitatakiwa kurejesha maoni yake katika siku 21 tangu tarehe ya mapendekezo kutumwa.

9.2 Kanuni na Maadili ya Chama

- 9.2.1 Baraza kuu litatunga Kanuni za kufafanua na kuimarisha utekelezaji wa Katiba.
- 9.2.2 Kanuni za Chama zitatungwa kwa kuzingatia na kuhusiana na sura za Katiba ya Chama.
- 9.2.3 Kukitokea migongano kati ya kipengele cha Katiba na kile cha Kanuni, kipengele cha Katiba kitatawala.
- 9.2.4 Baraza Kuu litakuwa na uhuru wa kuzifanyia marekebisho Kanuni za Chama ili kwenda na mahitaji ya wakati.
- 9.2.5 Kamati Kuu itatunga maadili ya kuongoza nidhamu, utii na uwajibikaji na dhamira ya watendaji na viongozi wa Chama na wanachama kwa ujumla. Hii ni pamoja na Maadili ya Mwenendo katika vikao vya Chama.

9.3 Chama kuingia Mseto na Vyama Vingine

- 9.3.1 Chama kinaweza kuunda mseto na chama au vyama vingine vyenye madhumuni na malengo yanayofanana na Chama ili kuimarisha uwezo wa kushinda uchaguzi mkuu au wa Serikali ya mtaa kwa lengo la kuunda utawala wa pamoja.
- 9.3.2 Chama kinaweza kuunda ubia na vyama vingine katika kuendesha miradi ya kiuchumi ama huduma.

- 9.3.3 Chama kinaweza kuungana na chama ama vyama vingine kuunda Chama kipya.
- 9.3.4 Uamuzi kuhusu ibara ndogo ya 9.3.1 utafanywa na Kamati Kuu na ibara ndogo ya 9.3.2 utafanywa na Baraza Kuu la Taifa na kuhusu ibara ndogo ya 9.3.3 na Mkutano Mkuu.

9.4 Kuvunjwa kwa Chama

- 9.4.1 Chama kitavunjwa rasmi endapo robo tatu (3/4) ya wajumbe wote watakaohudhuria Mkutano Mkuu wa Chama wa Taifa ulioitishwa kwa madhumuni ya kuvunjwa kwa Chama watapitisha hoja hiyo. Mkutano huo utatangaza rasmi kuvunjwa kwa Chama na kusimamishwa kwa shughuli zote za Chama.
- 9.4.2 Katika tukio la kuvunjwa kwa Chama, bodi ya wadhamini wa Chama itahodhi mali hiyo kulipia madeni yote ya Chama. Endapo kutakuwa na salio lolote la mali ya Chama baada ya kulipa madeni yote, salio hilo litawasilishwa au kukabidhiwa kwa Taasisi yoyote inayoshughulikia wasiojiweza ama Chama chochote cha wasiojiweza Tanzania kwa jinsi itakavyoamuliwa na bodi ya wadhamini.
- 9.4.3 Katika tukio la kuvunjwa kwa Chama kwa nia ya kuungana na Chama kingine cha siasa bodi ya wadhamini wa Chama itahodhi mali yote ya Chama na kuitumia mali hiyo kulipia

madeni yote ya Chama. Endapo kutakuwa na salio lolote la mali ya Chama baada ya kulipa madeni ya Chama salio hilo litatumika kufuatana na azimio la kuvunja Chama ili kuungana na Chama kingine.

9.5 Umoja/Kamati za Wawakilishi wa Chama Katika Vyombo vya Utawala vya Uwakilishi wa Kisiasa

- 9.5.1 Kutakuwa na Kamati za Wawakilishi wa Chama katika vyombo vya uwakilishi. Vyombo hivi ni Serikali za Vijiji, Halmashauri za Wilaya, Miji, Manispaa, Jiji, Bunge na Baraza la Wawakilishi Zanzibar.
- 9.5.2 Kila Kamati itakuwa na Mwenyekiti, Katibu na Mnidhamu ambao watachaguliwa na wawakilishi wote katika chombo husika.
- 9.5.3 Kamati za wawakilishi zitawajibika kwa Kamati za Utendaji za ngazi husika, katika utendaji kazi wake na zitafanya kazi kwa mujibu wa Kanuni za Chama zinazozihusu.
- 9.5.4 Kutakuwa na vikao maalum vya Wenyeviti na Mameya wote wa Halmashauri za Serikali za Mitaa wanaotokana na Chama. Vikao hivi vitaitishwa kwa shughuli maalum na kwa maelekezo ya Kamati Kuu.
- 9.5.5 Kutakuwa na umoja wa wenyeviti wa Serikali za Vijiji kwa Vijijini na wenyeviti wa Mitaa kwa mijini na katika Shehiya, wanaotokana na Chama. Vikao hivi vitaitishwa kwa shughuli

maalum na kwa maelekezo ya Kamati za Utendaji za Majimbo/Wilaya.

9.5.6 Kutakuwa na Umoja wa Madiwani wa CHADEMA nchini ambao utakuwa na uongozi, vikao na kuendeshwa kwa mujibu wa Kanuni zitakazotungwa na Baraza Kuu la Chama.

9.6 Kukasimu Madaraka ya Shughuli za Utendaji

9.6.1 Kamati ya Utendaji ya Wilaya au Kamati Kuu Taifa zinaweza kukasimia baadhi ya madaraka kwa Secretariat yake kwa azimio la wingi wa kura za wajumbe wa kikao.

9.6.2 Baraza Kuu linaweza kukasimia baadhi ya madaraka yake kwa Kamati Kuu kwa azimio la uwingi wa kura za wajumbe.

9.6.3 Mkutano Mkuu unaweza kukasimu kwa Baraza Kuu baadhi ya madaraka yake, lakini kwa azimio maalum.

9.7 Kuanza Kutumika kwa Katiba Hii

9.7.1 Katiba hii itanza kutumika baada ya kupitishwa na Mkutano Mkuu Maalum.

**Imepitishwa na:-
Mkutano Mkuu Maalum wa tarehe
13 Agosti 2006.**

KANUNI ZA CHAMA

KANUNI ZA CHAMA

A. UTANGULIZI

Uendeshaji wa Chama chochote cha siasa, kimsingi huongozwa na Katiba ya Chama. Lakini, Katiba hutoa tu misingi mikuu na ya jumla ya utekelezaji wa kazi za Chama. Katika kutekeleza baadhi ya vipengele vya Katiba kunahitajika Kanuni mahususi za kufuatwa ili kutekeleza na kufikia malengo ya ibara, ibara ndogo na aya za Katiba.

B. FASILI NA UFAFANUZI

Katika Kanuni hizi maneno yafuatayo yatakuwa na maana kama ifuatavyo:-

- BARAZA KUU** - Kikao cha ngazi ya Taifa cha Utendaji cha Mkutano Mkuu Taifa.
- BRIGEDI NYEKUNDU** - ni chombo cha ulinzi na usalama wa mali na maslahi ya Chama na viongozi.
- FALSAFA YA CHAMA** - ina maana ya imani na mtizamo wa Chama kama ilivyoainishwa kwenye Katiba.
- ITIKADI** - ina maana ya mwelekeo wa chama kisiasa, kiuchumi na kijamii.
- KANDA** - ina maana ya muunganiko wa

- Mikoa kuunda ngazi ya Chama kama itakavyoamuliwa na Baraza Kuu
- JIMBO LA UCHAGUZI - ni Jimbo la chaguzi za kiserikali kwa mujibu wa sheria za nchi.
- KAMATI KUU - ni kikao cha ngazi ya Taifa cha utendaji cha Baraza Kuu.
- KAMATI YA UTENDAJI - ina maana ya kikao cha kusimamia utendaji wa shughuli za Chama katika ngazi husika.
- KANUNI - ni taratibu za uendeshaji wa Chama kwa msingi wa Katiba ya Chama.
- KATIBU MKUU - ni mtendaji mkuu Makao Makuu ya Chama.
- KURUGENZI - ina maanaya muundowa utendaji zitakazoundwa na Kamati Kuu kwa kuzingatia na mahitaji ya Chama
- MABARAZA - ina maana ya muundo wa makundi ya jamii kiumri na kijinsia ndani ya Chama.

-
MKUTANO MKUU	- ina maana ya kikao cha juu kuliko vyote kwenye ngazi ya chama husika.
MWENYEKITI	- ni kiongozi mkuu wa Chama ngazi husika.
SEKRETARIAT	- ni kikao cha utendaji wa shughuli za kila siku kwa ngazi husika.

SURA YA KWANZA

1.0 Jina, Nembo, Bendera na Makao Makuu ya Chama

Nembo
za
Chama

- 1.1 Mabadiliko yoyote ya Jina, Nembo au Bendera ya Chama yatafanywa na Mkutano Mkuu wa Chama kwa kuzingatia mapendekezo ya Baraza kuu kwa mujibu wa ibara ya 9.1 ya Katiba.
- 1.2 Nembo ya sasa ni picha ya vidole viwili wima na vitatu vimekunjwa kuunda ishara ya herufi 'V'- alama ya Vema na Ushindi
- 1.3 Bendera ya Chama

MUUNDO WA BENDERA:

Bendera ya CHADEMA ina rangi nne: Nyeusi, Bluu isiyokoza (light blue), nyeupe na nyekundu.

Bendera ya CHADEMA ina nembo ya kiganja cha mkono kilichonyoosha vidole viwili katika mfumo wa V kama ishara ya USHINDI. CHADEMA ni chama kinacholenga kushinda kidemokrasia na hatimaye kuleta ushindi kwa maendeleo ya Taifa.

Rangi ya BLUU ISIYOKOZA iko juu ya rangi NYEKUNDU kama ishara kwamba kama Taifa tumevushwa na mashujaa kuelekea katika jamii yenye haki, na wakati wote CHADEMA imevuka hatua kama chama cha siasa na sasa inasimamia haki.

Rangi nyeupe iko mbele ya rangi zote kama ishara kwamba Chama kinatanguliza UKWELI NA UWAZI katika Nyanja zote. Pia rangi nyeupe imebeba nembo ya chama kwa kuwa UKWELI NA UWAZI ni misingi muhimu sana kwa chama. Nembo ya chama iko mbele kama ishara ya CHADEMA kuwa chama kiongozi katika kuchochea misingi muhimu katika kuleta mabadiliko na maendeleo katika Taifa.

Rangi zingine zinatenganishwa na ufito mweusi ambao una umbo la “T” ikiwasilisha kifupi cha jina la Taifa la Tanzania.

RANGI ZA BENDERA:

NYEUSI;

Rangi hii inawakilisha WATU WA TANZANIA. Hii ni rangi ya wazawa asili wa nchi yetu. Ni rangi ambayo inabeba pia falsafa ya NGUVU YA UMMA.

BLUU ISIYOKOZA (LIGHT BLUE)

Hii ni rangi ya asili ya CHADEMA. Ni rangi ambayo inawasilisha HAKI. Lakini pia rangi hiyo inawakilisha

BAHARI kama ishara ya maliasili/rasilimali na Muungano kati ya Tanganyika na Zanzibar.

NYEUPE

Rangi nyeupe inawasilisha UKWELI, UWAZI na AMANI. Huu ni msingi muhimu wa CHADEMA. CHADEMA ni chama ambacho kitasimamia uadilifu kwa njia ya demokrasia.

NYEKUNDU

Rangi nyekundu **inawakilisha MASHUJAA NA UKOMBOZI**. CHADEMA inathamini historia ya nchi yetu ambayo inawakilisha kumbukumbu ya mashujaa waliotupitisha katika michakato mbalimbali ya demokrasia na maendeleo ikiwemo harakati za kuondoa ukoloni. Rangi ni chimbuko la uzalendo wetu.

1.4 Kauli mbiu inayotumika sasa ni:-

KIONGOZI

WAITIKIAJI

Chadema

VEMA

Chadema

Mabadiliko ya Kweli,
Uhuru wa Kweli

People’s

POWER

SURA YA PILI

2.0 Katiba, Kanuni na Maadili

Katiba

- 2.1 Kanuni za Chama zinaweza kufanyiwa marekebisho na Baraza Kuu kwa kuzingatia Ibara 9.2.4 ya Katiba ya Chama.
- 2.2 Maadili ya Chama yanaweza kufanyiwa marekebisho na Kamati Kuu, kwa kuzingatia ibara ya 9.2.5 inayoipa Kamati Kuu mamlaka ya kuyatunga.
- 2.3 Kwa mujibu wa Ibara 2.2 ya Katiba Mabaraza ya Wazee, Vijana na Wanawake yatakuwa na miongozo na miongozo hiyo itakuwa chini ya Kanuni za Chama.

SURA YA TATU

3.0 Itikadi na Falsafa ya Chama

Falsafa
na
Itikadi

- 3.1 Uongozi wa Chama katika ngazi zote una wajibu wa kushirikisha umma kama mtu mmoja mmoja ama vikundi au asasi zao za kijamii katika shughuli zote za Chama zinazolenga kujenga ujasiri wa kudai haki zao kwa mshikamano wa kijamii utakaowezesha hatimaye kujenga nguvu ya mamlaka ya umma.
- 3.2 Mbali na kueneza sera za Chama, ni wajibu wa kila ngazi ya uongozi wa Chama kuelimisha umma juu ya elimu ya uraia ili kuwawezesha wanajamii kuwa na uelewa na ufahamu wa kutosha kuhusu haki zao za kisiasa, kiuchumi na kijamii.
- 3.3 Ni wajibu wa wawakilishi wa Chama katika vyombo vya utawala kama vile Serikali za Vijiji, Kamati za Maendeleo za Kata, Halmashauri za Serikali za Mitaa, na Bunge na Baraza la Wawakilishi, kushirikisha jamii wanazoziwakilisha katika mambo yote muhimu yanayofanyiwa maamuzi na vyombo hivyo ili kupata maoni yao kabla ya maamuzi kufanyika ama kuwajulisha misingi iliyotumika kufikia maamuzi na athari za utekelezaji wa maamuzi hayo.

SURA YA NNE

4.0 Madhumuni ya Chama.

Madhu
muni

- 4.1 Madhumuni ya Chama ndiyo dira na misingi ya kazi ya Chama kikishika utawala wa nchi. Lakini ndiyo pia vigezo vya ushawishi wa Chama kwa watawala waliopo kwa kupitia wawakilishi wa Chama walio katika vyombo vya utawala vinavyohusika na utungaji sera na usimamiaji wa utoaji huduma kwa jamii na kwa kupitia asasi za kijamii zinazojihusisha na maendeleo ya jamii.
- 4.2 Madhumuni ya Chama ndiyo pia yatakuwa dira na msingi wa kuandaa Ilani za Chama kwa Uchaguzi Mkuu wa Rais, Bunge/Baraza la Wawakilishi na wa Serikali za Mitaa.
- 4.3 Kwa kuzingatia ibara ya 4.1 na 4.2, Madhumuni yaliyoainishwa katika Katiba ya Chama yatakuwa yanafanyiwa mapitio ya mara kwa mara kwa kuzingatia mabadiliko ya kisiasa, kiuchumi na kijamii yanayotokea nchini na nje ya nchi.
- 4.4 Baraza Kuu ndilo lenye jukumu la kufanya mabadiliko ya madhumuni ya Chama kwa kushirikisha uongozi wa Chama ngazi ya Wilaya na Mkoa na kwa kuzingatia maoni ya umma kupitia asasi zao za kijamii.

- 4.5 Ni jukumu la kila ngazi ya Chama kuwa na programu ya shughuli za chama zinazohusu jamii husika sanjari na mikakati ya utekelezaji wake. Programu hizi zilenge kutekeleza Ilani za Uchaguzi za ngazi husika pamoja na Itikadi, Falsafa, na Madhumuni ya Chama.

SURA YA TANO

5.0 Uanachama

Masharti
ya
Uana-
chama

- 5.1 Katika kila ngazi ya msingi patakuwa na orodha ya wanachama kwenye rejista ya wanachama. Orodha hiyo ionyeshe:-
- (a) Jina kamili la mwanachama
  - (b) Namba ya kadi yake ya uanachama na ilipotolewa
  - (c) Namba ya ngazi yake ya msingi
  - (d) Umri na jinsia yake
  - (e) Kiwango cha elimu ya mwanachama
  - (f) Shughuli zake za mapato
  - (g) Kituo na namba yake ya upigaji kura
  - (h) Namba kitambulisho cha utaiifa wake
  - (i) Namba ya nyumba/mahali anapoishi.
- 5.2 Mwanachama atatakiwa kuwa na kadi yake wakati wote atakaposhiriki kwenye vikao vya chama vinavyomhusu kwa ajili ya kuhakiki uhalali wa uanachama wake na kuwawezesha uongozi kuzikagua.
- 5.3 Mwanachama anayehama kutoka ngazi moja ya muundo wa Chama kwenda ngazi nyingine mahali pengine kwa muda unaozidi mwaka mmoja atatakiwa kutoa taarifa kwa Katibu wa ngazi anayotoka ili

orodha ya ngazi irekebishwe. Ripoti hiyo imfikie Katibu wa ngazi anayohamia ili apate kushiriki shughuli za Chama.

- 5.4 Mwanachama aliyepoteza kadi ama kadi yake kuchakaa sana atapewa kadi mpya. Kadi iliyochakaa itarudishwa kwa Katibu wa ngazi yake. Mwanachama huyu atalazimika kulipia kadi mpya.
- 5.5 Katibu wa Tawi atatoa taarifa ya idadi ya wanachama kwa Katibu wa Kata kila mwisho wa miezi miwili. Naye katibu wa Kata atatoa taarifa ya idadi ya wanachama kikata kwa Katibu wa Jimbo kila baada ya miezi miwili. Katibu wa Jimbo atatoa idadi ya wanachama kiwilaya kwa Katibu wa Kanda wa Chama kila baada ya miezi sita. Tawi litatoa taarifa ya kwanza Januari ya kila mwaka kwa ngazi za Kata, Jimbo litatoa taarifa yake kila robo ya mwaka na Katibu wa Kanda atatoa taarifa kwa Katibu Mkuu kila tarehe 15 ya mwezi Juni na Desemba ya kila mwaka.
- 5.6 Kiingilio cha uanachama kitalipwa na mwanachama mpya kwa kiwango kitakachokuwa kimewekwa na Kamati Kuu.
- 5.7 Ada ya kila mwaka italipwa na mwanachama kwa kiwango kitakachowekwa na Kamati Kuu.
- 5.8 Kila kadi ya mwanachama itastahili kuambata-nishwa na stempu ya malipo ya mwisho au uthibitisho mwingine wowote wa malipo.

- 5.9 Ada ya mwaka itaishia tarehe 31, Desemba bila kujali imekatwa lini.
- 5.10 Ada ya mwaka italipwa katika kipindi chote cha mwaka, yaani hakuna tarehe maalum ya ada katika mwaka.
- 5.11 Mgao wa mapato yatokanayo na ada na viingilio itakuwa kama ifuatavyo:
- (a) Msingi 25%
  - (b) Tawi 20%
  - (c) Kata/Wadi 15%
  - (d) Jimbo 20%
  - (e) Wilaya 5%
  - (f) Mkoa 5%
  - (g) Kanda 5%
  - (h) Makao Makuu 5%

Mgawo wa mapato mengine yoyote utategemea vipaumbele vyetu kama itakavyoamuliwa na Baraza kuu la chama.

- 5.12 Mwanachama ambaye hajalipia kadi yake kwa wakati, kwa muda wa mwaka mmoja hatakuwa na sifa ya kugombea uongozi; asiyelipia kwa miaka miwili atapoteza haki yake ya kupiga kura kwenye vikao vya Chama.
- 5.13 Matakwa ya kifungu 5.12 cha Kanuni hizi yataiwezesha Kamati Kuu kuchukua hatua za kinidhamu chini ya Ibara 5.4.4 ya Katiba

---

SURA YA SITA

6.0 Muundo, Vikao na Uongozi wa Chama.

Uongozi na
Vikao

- 6.1 Pale ambapo kuna Kamati ya muda ya kuratibu shughuli za Chama kwa mujibu wa Ibara 6.1.3 ya Katiba, Kamati Kuu/Kamati ya Utendaji ngazi ya juu husika, itaweka taratibu za utendaji wa kamati hizo.
- 6.2 Iwapo kiongozi aliyechaguliwa na Mkutano Mkuu wa ngazi husika hawezi kuhudhuria kikao kinachomhusu hataweza kuwakilishwa na mjumbe mwingine.
- 6.3 Majukumu ya kifedha ya waweka hazina yatafanywa na makatibu wa ngazi husika endapo ngazi hiyo haina nafasi ya Mweka Hazina. Mfano ngazi ya msingi hadi Kata.
- 6.4 Nafasi yoyote itakapokuwa wazi lazima taarifa itolewe mara moja kwa ngazi ya juu ili taratibu za uchaguzi wa kuziba pengo zifanyike kwa mujibu wa Katiba.
- 6.5 Taratibu zifuatazo lazima zizingatiwe katika kuchukua hatua za kinidhamu:-
- 6.5.1 Kila tawi litaweka kumbukumbu/orodha ya wanachama wanaokoma kuwa wanachama

wa Tawi. Kumbukumbu itaonyesha jina kamili la mwanachama katika rejista ya wanachama tarehe aliyokoma kuwa mwanachama wa Tawi na sababu za kukoma kuwa mwanachama.

- 6.5.2 Kwa mujibu wa Ibara 5.4.3 na 5.4.4 ya Katiba, mwanachama yeyote hatachukuliwa hatua za kinidhamu ama kuonywa ama kuachishwa ama kufukuzwa uanachama bila kwanza:
- (a) Kujulishwa makosa yake kwa maandishi na kutakiwa kutoa majibu katika muda usiopungua wiki mbili.
  - (b) Kupewa nafasi ya kujitetea mbele ya kikao kinachohusika.
  - (c) Mwanachama atajulishwa kwa maandishi uamuzi wa kikao mnamo wiki mbili baada ya kusikilizwa.
  - (d) Kamati Kuu inaweza kuchukua hatua za dharura bila kuzingatia utaratibu wa kifungu (a) na (b) hapo juu kama itaona maslahi ya Chama kwa ujumla yanaweza kuathiriwa isipokuwa mwachama au kiongozi anayelalamikiwa atalazimika kuitwa kwenye kikao husika.
- 6.5.3 Mtu yeyote aliyepoteza uanachama wake kwa mujibu wa Ibara ya 5.4 ya Katiba atapoteza haki zake zote za uanachama na hatarudishiwa ada, zawadi au ruzuku yeyote aliyokwisha itoa kabla ya kupoteza uanachama wake.

- 6.5.4 Mwanachama aliyepewa adhabu na kikao kimoja cha kikatiba atakuwa na haki ya kukata rufani kwa kikao cha ngazi ya juu ya kile kilichompa adhabu.
- 6.5.5 Mwanachama aliyewahi kuachishwa ama kufukuzwa uanachama anaweza kuomba kurejea kwa maandishi kupitia ngazi iliyomfukuza akieleza sababu za kutaka kurejea. Maombi yake yatachunguzwa kwenye ngazi hiyo na kutolewa maamuzi na vikao vya ngazi moja ya juu inayofuata. Aliyesimamishwa au kufukuzwa na Kamati Kuu ataweza tu kurejeshwa na Baraza Kuu. Watakaofukuzwa na Mkutano Mkuu hawatakuwa na chombo kingine chochote kitakachotengua uamuzi huo.
- 6.5.6 Kiongozi yeyote hatachukuliwa hatua za kinidhamu bila kwanza kupewa mashitaka kwa maandishi na mamlaka husika na kupewa nafasi ya kujibu mashitaka kwa maandishi.
- 6.5.7 Kiongozi mhusika, zaidi ya utetezi wa maandishi, atapewa nafasi ya kujieleza bayana mbele ya kikao cha mamlaka ya nidhamu.
- 6.5.8 Kiongozi aliyeadhibiwa atapewa taarifa ya misingi ya maamuzi ya mamlaka ya nidhamu ili kumwezesha kuamua kukata rufani au la.

6.5.9 Mwachibiwa atakayeamua kukata rufani atatakiwa kufanya hivyo katika muda wa siku thelathini baada ya kuarifiwa uamuzi wa adhabu.

6.5.10 Baada ya kutoa uamuzi kikao husika kinalazimika kuandaa taarifa kamili ya mwenendo wa shauri na kuwasilisha ngazi ya juu. Taarifa hiyo lazima ifike katika muda wa siku kumi na nne baada ya kikao cha maamuzi.

6.6. Ngazi za Chama

6.6.1 Ngazi zote za uongozi kuanzia msingi hadi Taifa zitaundwa kwenye maeneo yaliyoelezwa ndani ya Ibara za Katiba zifuatazo

- (a) Ibara 7.1.1- maeneo ya ngazi ya Msingi
- (b) Ibara 7.2.1- maeneo ya ngazi ya Tawi
- (c) Ibara 7.3.1- maeneo ngazi ya Kata/Shehiya
- (d) Ibara 7.4.1- (a) ni maeneo ya ngazi ya Jimbo/Wilaya
- (e) Ibara 7.4.1- (b) ni maeneo ya ngazi ya Wilaya yenye Majimbo mengi ya uchaguzi.
- (f) Ibara 7.5.1 maeneo ngazi ya Mkoa
- (g) Ibara ya 7.6 Ngazi ya Kanda
- (h) Ibara 7.7.1 maeneo ngazi ya Taifa

6.6.2 Ngazi zote za uongozi zitaendelea kuwepo pale ambapo:-

- (a) Kuna wanachama hai wakutosha ***hii ni pale penye wanachama angalau 50%.***
- (b) Kuna uongozi halali wa kikatiba
- (c) Kanuni za uendeshaji ngazi husika zinazingatiwa na kufuatwa

---

SURA YA SABA

7.0 Majukumu ya Vikao na Uongozi wa Ngazi za Chama.

Vikao na
Majukumu
ya
Uongozi

7.1 Vikao na Mihutasari yake.

7.1.1 Kila ngazi itawasilisha katika muda wa mwezi mmoja baada ya kukaa mihutasari ya vikao vyake kwa ngazi ya juu yake, yaani Msingi kwa Tawi, Tawi kwa Kata, Kata kwa Wilaya, Wilaya kwa Mkoa, Mkoa kwa Kanda na Kanda kwa Taifa. Mihutasari inayohusika ni ile ya Secretarieti, Kamati za Utendaji, Kamati Kuu, Baraza Kuu. Kila ngazi itawasilisha ripoti zake kwa kufuata utaratibu wa vikao vyao. Kama kuna tatizo lolote, basi angalau muhtasari wa maazimio/maamuzi ya kikao vipelekwe katika muda huo kwa ngazi ya juu kwa hatua za haraka.

7.1.2 Endapo ngazi husika itashindwa kufanya kikao chochote cha kikatiba, ni lazima kwa Katibu wa ngazi hiyo kupeleka taarifa ya sababu za kutofanyika kwa kikao hicho kwa ngazi ya juu inayohusika. Baada ya kupokea taarifa hiyo ngazi ya juu lazima ichukue hatua

zinazostahili ikiwa ni pamoja na kukaripia ama kutoa ushauri.

7.1.3 Barua za kuitisha vikao ziambatane na ajenda za kikao. Muhtasari wa maazimio na maamuzi ya kikao kilichopita/kilichotangulia pamoja na taarifa ya utekelezaji wa maamuzi hayo itawasilishwa wakati wa kikao. Taarifa za utekelezaji zipelekwe pia ngazi za juu zinazohusika.

7.1.4 Ngazi za juu zinapopokea mihutasari ya vikao vya ngazi za chini pamoja na taarifa za utekelezaji wa maazimio ya vikao hivyo zina wajibu wa kutoa maoni na ushauri kwa ngazi husika. Vinginevyo hapatakuwa na maana yeyote ngazi za chini kupeleka mihutasari hiyo ngazi za juu.

7.1.5 Mihutasari ya maazimio na maamuzi ya vikao vya juu pamoja na maelekezo mahususi ya utekelezaji wa maazimio ya vikao hivyo, ipelekwe ngazi za chini katika muda wa majuma mawili toka kumalizika kwa kikao husika.

7.2 Taratibu za Uteuzi wa Wagombea Uchaguzi wa nafasi za Uongozi wa Chama.

7.2.1 Baraza Kuu la Chama ndilo litaidhinisha ratiba ya Uchaguzi Mkuu ndani ya Chama. Ratiba itaonyesha pia tarehe za kuwasilisha

na kutolewa uamuzi wa rufani toka ngazi moja kwenda nyingine.

7.2.2 Ratiba ya Uchaguzi Mkuu ndani ya Chama itatolewa siyo chini ya miezi sita kabla ya uhai wa uongozi wa Kitaifa uliopo kumalizika.

7.2.3 Wagombea watajaza fomu za maombi ambazo zitatayarishwa na Kamati Kuu. Fomu hizi zitalenga kupata taarifa kamili ya mwombaji ili kuviwezesha vikao vya uteuzi kumwelewa na kumtathimini.

7.2.4 Uchaguzi wa kila ngazi moja ya chini utafanyika angalau mwezi mmoja kabla ya uchaguzi wa ngazi inayofuata isipokuwa kwa ngazi ya Msingi na Tawi itakuwa wiki moja, ngazi ya Kata hadi Wilaya itakuwa wiki mbili. Hii ni kutoa nafasi ya kusikiliza rufani na kuzitolea uamuzi kabla ya uchaguzi wa ngazi inayofuata kufanyika.

7.2.5 Kamati Kuu itaweka utaratibu wa kusaidia vikao vya uchambuzi kutoa mapendekezo kwa kuzingatia vigezo vya sifa za uongozi na hatimaye kuteua wagombea kwa mujibu wa kutimiza masharti na sifa za uongozi.

7.2.6 Vikao vya kuchuja na kuteua wagombea vitakuwa ni vile vya Kamati za Utendaji za ngazi zinazohusika pamoja na Kamati Kuu na Baraza Kuu kwa uongozi wa Kanda, Kitaifa na Mabaraza ya Chama.

- 7.2.7 Waombaji wote wataitwa mbele ya vikao vya uchujaji kuhojiwa na ama kutakiwa kufafanua taarifa walizozijaza katika fomu zao za maombi.
- 7.2.8 Vikao vya uteuzi vitatakiwa kuwafahamisha wale wote ambao hawatapendekezwa na kufahamishwa sababu za kutopendekezwa kwao.
- 7.2.9 Kamati ya uchujaji itawasilisha taarifa kamili ya mapendekezo kwa ngazi ya uteuzi ikionyesha maoni yao kwa kila mgombea na maelezo mengine ya msingi yaliyofanya kikao kufikia mapendekezo hayo.
- 7.2.10 Uteuzi wa mwisho utafanywa na Kamati ya Utendaji ya ngazi ya juu ya ile iliyofanya uchambuzi. Rufani zote lazima ziwasilishwe na kuamuliwa kabla au wakati wa uteuzi wa mwisho, ili kwenda na ratiba ya uchaguzi.
- 7.2.11 Majina ya walioteuliwa tu ndiyo yatawasilishwa mbele ya kikao cha uchaguzi yaani Mkutano Mkuu wa ngazi inayohusika. Kama mgombea ni mmoja tu, basi apigiwe kura za “ndio” au “hapana”.
- 7.2.12 Idadi ya wagombea kwa kila nafasi itaongozwa tu na idadi ya waombaji waliotimiza masharti na sifa za uongozi kwa nafasi husika.

7.2.13 Wajumbe wa kikao cha uchujaji ambao ni wagombea wa ngazi husika hawatashiriki katika kujadili wagombea wenzao wa nafasi hizo hizo, lakini watashiriki katika kujadili wagombea wa nafasi zingine.

7.2.14 Kikao cha ngazi ya juu kinaweza kutuma msikilizaji katika kikao cha kuchuja. Huyu atachukua kumbukumbu zozote za matukio ambazo zitasaidia kikao cha uteuzi wa mwisho katika kutekeleza majukumu yake. Pia ataruhusiwa kutumia uzoefu na ujuzi wake kufafanua masuala ya Katiba na Kanuni ili kukiwezesha kikao husika kufanya kazi zake kwa ufanisi na kwa mujibu wa Katiba na Kanuni za Chama.

7.2.15 Mwanachama yeyote hataruhusiwa kugombea zaidi ya nafasi mbili katika ngazi moja ya uongozi wa Chama.

7.2.16 Wanaopendekezwa kwenye nafasi za Ukurugenzi watapaswa kujaza fomu maalum zitakazotayarishwa na Makao Makuu na zote zitawasilishwa kwa Kamati Kuu itakayofanya uteuzi kwa taratibu zitakazokubaliwa na kikao.

7.3 Taratibu za Kusimamia Uchaguzi na Kupiga Kura.

7.3.1 Vikao vya uchaguzi vitasimamiwa na viongozi toka ngazi ya juu ya ile inayofanya uchaguzi.

Kwa hiyo Tawi litasimamia Msingi, Kata itasimamia Tawi, Wilaya itasimamia Kata na Mkoa utasimamia Wilaya, Kanda itasimamia Mkoa na Taifa litasimamia Kanda. Mikutano ya Kitaifa itasimamiwa na Kamati ya wazee wastaafu wa Chama itakayoteuliwa na Kamati Kuu.

- 7.3.2 Katika vikao vya uchaguzi ni wajumbe halali wa kikatiba tu ndiyo wataruhusiwa kupiga kura. Wawakilishi wa wajumbe wa kikatiba kama watakuwepo, watatakiwa kutoka nje ya ukumbi wakati wa kupiga kura.
- 7.3.3 Upigaji kura utakuwa wa siri na karatasi maalum zitatumika kwa shughuli hiyo.
- 7.3.4 Uchaguzi utaanza kwa nafasi nyingine na kumalizia na nafasi ya Mwenyekiti kwa kila ngazi.
- 7.3.5 Msimamizi wa uchaguzi atateua watu watatu toka miongoni mwa wajumbe kuhesabu kura kwa kila nafasi inayogombewa. Kila mgombea atakuwa na haki ya kuwa na wakala wa kusimamia uhesabuji kura.
- 7.3.6 Kura za wagombea nafasi moja zikilingana Mwenyekiti wa kikao atakuwa na kura ya turufu ili mradi yeye asiwe mgombea.
- 7.3.7 Matokeo yatatangazwa baada ya uchaguzi wote kukamilika. Msimamizi ataanza na

wagombea wa kura za chini na kumalizia na mshindi kwa kila nafasi. Aidha matokeo ya Mwenyekiti yatakuwa ya mwisho kutangazwa.

7.3.8 Ni mgombea tu asiyeridhika na matokeo ya uchaguzi atakayeruhusiwa kuwasilisha ngazi ya juu malalamiko ya kupinga matokeo ya uchaguzi wa nafasi aliyogombea. Atatakiwa kuwa na ushahidi wa wazi unaodhihirisha kuwepo kwa vitendo vya rushwa ama ukiukwaji wa Katiba.

7.4 Taratibu za Uteuzi wa Wagombea Uwakilishi katika Vyombo vya Utawala.

7.4.1 Kanuni 7.2.3 na 7.2.5 za uteuzi wa wagombea nafasi za uongozi ndani ya Chama zitatumika pia katika uteuzi wa wagombea uwakilishi katika vyombo vya utawala.

7.4.2 Utaratibu wa kanuni 7.2.3, 7.2.5, 7.2.6, 7.2.7, 7.2.8 na 7.2.9 utafuatwa katika kuwachuja waombaji wa uenyekiti wa Kitongoji, Mtaa na Kijiji na wajumbe wa Kamati ya Kitongoji, Mtaa na Halmashauri ya Kijiji; waombaji wa udiwani; na waombaji wa ubunge ama ujumbe wa Baraza la Wawakilishi.

7.4.3 Uteuzi wa mwisho utafanywa na vikao vifuatavyo:-

(i) Wagombea uenyekiti wa Vitongoji - Kamati ya Utendaji ya Tawi.

- (ii) Wagombea uenyekiti na ujumbe katika Halmashauri ya Kijiji/Mtaa-Mkutano Mkuu wa Tawi.
- (iii) Wagombea Udiwani - Kamati ya Utendaji ya Wilaya.
- (iv) Wagombea Ubunge na Ujumbe wa Baraza laWawakilishi - Kamati Kuu.
- (v) Wagombea Udiwani Viti Maalum – utafanywa na Kamati Kuu.
- (vi) Kamati Kuu itatayarisha taratibu za wazi na vigezo maalum vya jinsi ya kuwapata wagombea Viti Maalum.

7.4.5 Baraza Kuu litatoa ratiba ya uteuzi. Ratiba hiyo itatoa muda wa rufaa kusikilizwa na kuamuliwa kabla ya tarehe ya kuchukua fomu za uteuzi wa kiserikali za kugombea uchaguzi.

7.5 Sifa za kuzingatiwa katika Kuteua Wagombea katika Uongozi wa Chama na Uwakilishi katika Vyombo vya Utawala - Licha ya mgombea kuwa na sifa zinazotakiwa kwa mujibu wa sheria za nchi, Chama kitazingatia, sifa zifuatazo:

7.5.1 Uzoefu katika uongozi wa kisiasa: Mwombaji anahitajika kuwa na historia nzuri ya uongozi wa kisiasa katika Chama ama vyama vingine vya siasa na anatakiwa kuwa mwenye mahusiano mazuri na viongozi wengine na jamii kwa ujumla.

- 7.5.2 Uadilifu wa mwombaji katika uongozi wa nyuma kisiasa na katika uongozi wa asasi za kijamii ama utumishi na uongozi wa kiutawala serikalini aliowahi kuwa nao.
- 7.5.3 Uwezo na ujuzi wa kumwezesha kuwa na ubunifu katika kutekeleza na kusimamia shughuli za uongozi/wadhifa wangazi anayoomba.
- 7.5.4 Uwezo wa kushirikisha na kushirikiana na wengine katika kutekeleza majukumu yake, ili kufanikisha eneo lake la uongozi kwa ufanisi wa hali ya juu.
- 7.5.5 Ufahamu na uelewa wake kuhusu Madhumuni, Itikadi na Falsafa ya Chama.
- 7.5.6 Uelewa na ufahamu wake kuhusu maadili na sifa za uongozi kama zilivyoainishwa na Chama.
- 7.5.7 Muombaji yeyote anatakiwa awe ni mwanachama wa msingi au tawi la chama katika eneo anamoishi au anakotoka.
- 7.5.8 Muombaji yeyote ni lazima ajue kusoma na kuandika Kiswahili au Kiingereza.

7.6 Majukumu ya Viongozi Wakuu wa Chama

7.6.1 Wenyeviti

- (i) Kuongoza vikao vya Mikutano Mikuu, Kamati za Utendaji/Kamati Kuu na

- Baraza Kuu kwa ngazi husika.
- (ii) Kuhakikisha mihutasari ya vikao na maamuzi muhimu ya vikao hivyo inaandikwa na kusambazwa kwa eneo husika katika muda usiozidi siku kumi na nne baada ya vikao na kuwa yeye binafsi anapata nakala yake.
  - (iii) Kuwa msemaji mkuu wa masuala ya Chama kwa ngazi yake baada ya kushauriana na Katibu Mkuu/Katibu, Kamati ya Utendaji/Kamati Kuu ama Sekretarieti ya ngazi husika.
  - (iv) Kuwakilisha Chama katika shughuli za kiserikali katika eneo lake kwa kadri Chama kinavyohusishwa.
  - (v) Kusimamia na kuratibu utendaji kazi za Chama katika eneo lake
  - (vi) Kueneza sera na misimamo ya Chama ndani ya jamii ya eneo lake kwa njia ya mikutano ya hadhara kwa kushirikisha viongozi wengine wa ngazi yake ama ngazi za chini au juu.

7.6.2 Makamu Wenyeviti

- (i) Ni wasaidizi wakuu wa wenyeviti wa ngazi zao.
- (ii) Kumwakilisha Mwenyekiti Katika shughuliza kiserikali kwa maagizo ya Mwenyekiti au Mwenyekiti anapokuwa na udhuru nje ya eneo lake.

- (iii) Ni Wenyeviti wa Kamati za Maadili kwa ngazi ya Kanda na Taifa.

7.6.3 Makatibu wa Chama kwa ngazi zao:-

- (i) Ni wasimamizi wakuu wa rasilimali, utawala na uendeshaji wa Chama.
- (ii) Ni wenyeviti wa Sekretarieti za ngazi zao.
- (iii) Ni wawajibikaji wakuu wa utekelezaji wa maamuzi na maelekezo ya vikao vya ngazi zao na vikao vya Juu
- (iv) Ni wasimamizi na wawajibikaji wakuu wa uandikaji wa mihutasari ya vikao na taarifa za mwaka na za utendaji/shughuli za Chama katika ngazi zao.
- (v) Ni waratibu na wafuatiliaji wakuu wa utendaji kazi wa makatibu wa ngazi za chini yao.
- (vi) Wanawajibika kwa Wenyeviti na Makamu Wenyeviti wa ngazi zao katika utendaji kazi wao wa kila siku. Hivyo wanatakiwa kuwa na Mashauriano ya karibu na Wenyeviti wao.

7.6.4 Manaibu Katibu Mkuu

- (i) Ni wasaidizi wakuu wa Katibu Mkuu
- (ii) Ni waandishi wa kumbukumbu za vikao vya ngazi ya Taifa.
- (iii) Kwa upande wa Naibu Katibu Mkuu Zanzibar majukumu yake ni kama yalivyoainishwa kwenye ibara ya 7.7.23 ya Katiba.

7.6.5 Makatibu Waenezi

- (i) Ni watendaji na wahamasishaji wakuu wa Chama katika shughuli za uenezi wa sera za Chama na ilani za uchaguzi.
- (ii) Ni waagizaji wasimamiaji wa uchapishaji na usambazaji wa vifaa vya uenezi wa Chama na uchaguzi. Hii ni pamoja na kadi, sera, ilani, bendera na machapisho mengine ya uenezi na uchaguzi.
- (iii) Kubuni mikakati ya uhamasishaji jamii kwa kushirikiana na waratibu wa vijana na wanawake.
- (iv) Ni watoaji wa habari na maoni ya Chama kwa vyombo vya habari na kwa jamii. Hii ni pamoja na maamuzi maalum ya vikao vikuu vya Chama kwa kila ngazi husika kwa maelekezo ya Wenyeviti na Makatibu.
- (v) Ni wasimamiaji wa mikutano na vyama vingine vya siasa kwa kuzingatia msimamo na maelekezo ya vikao vikuu vya Chama ngazi inayohusika.
- (vi) Kubuni na kuratibu mafunzo ya shughuli za uenezi wa Chama kwa makatibu wenezi, waratibu wa vijana na wanawake wa ngazi ya chini.
- (vii) Kusimamia na kuratibu kampeni za wagombea wa Chama katika chaguzi za serikali kwa eneo la ngazi yake.

- (viii) Kubuni na kuchapisha mabango na makala zingine za uenezi wa Chama au kwa ajili ya kampeni za uchaguzi wa kiserikali.

7.6.6 Waweka Hazina

Kusimamia mali na fedha za Chama kwa kuzingatia kanuni za fedha na maamuzi ya vikao.

- (i) Kubuni mikakati ya kukiwezesha Chama kupata rasilimali za kuendesha kazi zake kwa ufanisi.
- (ii) Kubuni miradi ya kushirikisha vikundi vya vijana na vya wanawake wa Chama kujipatia mapato ya kuchangia Chama.
- (iii) Kuandaa taarifa za kila mwaka za mali na mahesabu ya mapato na matumizi na kuzituma ngazi husika kwa kuzingatia kanuni za fedha za Chama.

7.6.7 Majukumu ya viongozi wa Mabaraza ya Chama.

7.6.8 Wenyeviti wa Mabaraza ya Chama:-

- (a) Kuongoza vikao vya Baraza la chama husika
- (b) Kuhakikisha mihutasari ya vikao na maamuzi muhimu ya vikao hivyo inaandikwa na kusambazwa kwa eneo husika katika muda usiozidi siku kumi

na nne baada ya vikao na kuwa yeye binafsi anapata nakala yake.

- (c) Kuwa msemaji mkuu wa masuala ya Baraza husika kwenye ngazi yake.
- (d) Kuwakilisha Baraza husika kwa kadri inavyohitajika
- (e) Kuhamasisha jamii inayohusu Baraza lake katika maeneo yake kukipenda, kukienzi na kujiunga na Chama
- (f) Kuhamasisha jamii inayohusu Baraza lake kushiriki kugombea uongozi wa chaguzi za chama na za kiserikali

7.6.9 Makatibu wa Mabaraza ya Chama:-

- (a) Watakuwa watendaji wakuu wa shughuli za Baraza husika
- (b) Kuwa Mwenyekiti wa Sekretariet ya Baraza katika ngazi yake.
- (c) Watatakiwa kubuni na kutekeleza mikakati ya kujenga vikundi vya kiuchumi/kitamaduni n.k. kwenye tabaka la jamii linalowahusu.
- (d) Kuunda, kukuza na kusimamia vikundi vya jamii husika kufanikisha chaguzi za Chama na za kiserekali ili Chama kipate uongozi imara.
- (e) Kubuni mbinu mbalimbali za kuunda timu za uhamasishaji na uenezi wa sera za chama kwa kundi la jamii husika.
- (f) Kutunza kumbukumbu na nyaraka za Baraza.

7.6.10 Kwa madhumuni ya utekelezaji wa Ibara ya 6.3.4 (c) ya Katiba, Kiongozi yeyote wa Chama atahesabika kuwa ameshindwa kutimiza wajibu wake ikiwa atashindwa kutekeleza mambo yafuatayo:-

- a) Kushindwa kuitisha vikao vya kikatiba, kwenye ngazi husika.
- b) Kushindwa kusimamia mapato na matumizi katika ngazi husika.
- c) Kushindwa kutoa taarifa zitakazohitajika na ngazi ya juu.
- d) Kushindwa kuhudhuria vikao vya kikatiba bila sababu mahususi.
- e) Kuwa chanzo cha mgogoro ndani ya Chama.
- f) Kutoa taarifa zisizokuwa za kweli kuhusu Chama.
- g) Kushindwa kutekeleza majukumu yake kama ilivyoainishwa katika Kanuni za 7.6.1, 7.6.2, 7.6.3, 7.6.7, 7.6.5, 7.6.6, 7.6.7, 7.6.8 na 7.6.9

7.6.11 Hatua za kinidhamu kama zilivyoainishwa kwenye Kanuni ya 6.5.2 ya Kanuni hizi zitafuatwa wakati wa utekelezaji wa Kanuni ya 7.6.10.

7.7 Uendeshaji wa Ofisi

7.7.1 Kuwepo na Ofisi na Ulipaji wa Pango.

7.7.1.1 Ofisi ni kielelezo cha msingi cha uhai wa Chama. Kwa hiyo kila ngazi ya Chama inatakiwa kuwa na Ofisi ya

Chama iliyojengwa na kumilikiwa na Chama au ya kukodi.

7.7.1.2 Viongozi kwa kushirikiana na wanachama wanao wajibu wa kutafuta rasilimali au kuchangia vifaa vya ujenzi wa ofisi za Chama.

7.7.1.3 Ngazi zote za Chama zina wajibu wa kutafuta viwanja na kuanza ujenzi wa ofisi za Chama.

7.7.1.4 Wajibu wa kulipia pango la ofisi kwa ngazi zote litakuwa la ngazi husika.

7.7.2 Utunzaji wa Kumbukumbu na Nyaraka

Kila ofisi itatakiwa kuwa na majalada maalumu ya kutunza kumbukumbu na nyaraka.

7.7.2.1 Makao Makuu ya Chama

- (a) Majalada tofauti kwa ajili ya mikutano mikuu, vikao vya Baraza Kuu, vikao vya Kamati Kuu na vikao vya Sekretariati.
- (b) Majalada kwa kila Mkoa kwa ajili ya kuhifadhi mihutasari ya mikutano mikuu na vikao vya Kamati za Utendaji za Mkoa na mawasiliano mengine.
- (c) Jalada moja kuhusu Uchaguzi Mkuu wa Rais na Bunge.
- (d) Jalada moja kuhusu Uchaguzi wa Madiwani na ngazi za chini.
- (e) Jalada moja kuhusu uchaguzi ndani ya Chama.
- (f) Jalada moja kwa ajili ya mawasiliano na Msajili wa Vyama vya Siasa.

- (g) Jalada moja la mawasiliano na vyama vingine vya siasa.
- (h) Jalada moja la mawasiliano na Serikali na Wizara au Idara zake.
- (i) Jalada moja la mawasiliano na Taasisi mbalimbali za ndani ya nchi.
- (j) Jalada moja la mawasiliano na wahisani wa ndani na nje.
- (k) Jalada moja la Bodi ya Wadhamini.
- (l) Jalada moja la Kamati ya Wabunge wa Chama.
- (m) Jalada moja la Umoja wa Madiwani.
- (n) Jalada moja kuhusu masuala ya kinidhamu
- (o) Jalada kwa kila Kurugenzi ya Chama.
- (p) Jalada moja kuhusu masuala ya Baraza la vijana
- (q) Jalada moja kuhusu masuala ya Baraza la Wanawake.
- (r) Jalada moja kuhusu masuala ya Baraza la wazee.
- (s) Jalada moja kwa kila Kanda
- (t) Majalada ya nyaraka za siri za Chama kama itakavyoamuliwa na Katibu Mkuu baada ya kushauriana na Sekretarieti.

7.7.2.2 Ofisi za Kanda

- (a) Majalada tofauti kwa ajili ya mikutano ya Mabaraza ya Uongozi, Kamati ya Utendaji na Sekretariat.
- (b) Jalada la Umoja wa Madiwani
- (c) Jalada la Wabunge wanaotoka katika Kanda husika

- (d) Jalada la Ofisi ya Katibu Mkuu
- (e) Jalada moja kwa kila Kamati za Kanda
- (f) Jalada moja la masuala ya nidhamu
- (g) Majalada mengine kadri itakavyo elekezwa na Katibu Mkuu.

7.7.2.3 Ofisi za Mikoa/Wilaya

- (a) Majalada tofauti kwa ajili ya mikutano mkuu, Kamati ya Utendaji na Sekretariat ngazi ya Wilaya na Baraza la Uongozi la Mkoa.
- (b) Majalada kwa kila Kata na Matawi yake na Wilaya na Kata zake.
- (c) Majalada ya mawasiliano na Makao Makuu.
- (d) Jalada kuhusu uchaguzi mkuu wa Rais na Bunge.
- (e) Jalada kuhusu uchaguzi ndani ya Chama.
- (f) Jalada kuhusu uchaguzi wa Madiwani.
- (g) Jalada kuhusu uchaguzi wa Vitongoji, Mitaa na Vijiji.
- (h) Jalada kuhusu mawasiliano na vyama vingine vya siasa Wilayani au Mkoani.
- (i) Jalada kuhusu mawasiliano na serikali Wilayani na Serikali Wilayani (ofisi ya Mkuu wa Wilaya) na Halmashauri au na Ofisi ya Mkuu wa Mkoa.
- (j) Jalada la mawasiliano na Taasisi za kijamii ndani na nje ya Wilaya au Mkoa.
- (k) Jalada la Kamati za Madiwani na Wabunge/Wawakilishi.

- (l) Jalada la masuala ya Baraza la Vijana.
- (m) Jalada la masuala ya Baraza la Wanawake.
- (n) Jalada la masuala ya uchumi na miradi.
- (o) Jalada la masuala ya jumla.
- (p) Jalada la masuala ya Baraza la Wazee

7.7.2.4 Ofisi za Kata

- (a) Jalada moja kwa kila vikao vya Mkutano Mkuu na vyama Kamati ya Utendaji.
- (b) Jalada moja la mawasiliano ya jumla na Wilaya.
- (c) Jalada moja la mawasiliano na Matawi.
- (d) Jalada moja la masuala ya Wanawake.
- (e) Jalada moja la uchaguzi wa Rais, Bunge na Udiwani.
- (f) Jalada moja la uchaguzi wa Vitongoji, Vijiji na Mitaa.
- (g) Jalada moja la mawasiliano ya kiserikali ngazi ya Kata.
- (h) Jalada moja la mawasiliano na vyama vingine kwenye Kata.
- (i) Jalada moja kuhusu shughuli za uchaguzi ndani ya Chama.
- (j) Jalada moja la masuala ya Baraza la Vijana.
- (k) Jalada moja kuhusu masuala ya Baraza la Wanawake.
- (l) Jalada moja kuhusu masuala ya Baraza la Wazee.

7.7.2.5 Ofisi za Matawi

- (a) Jalada moja kwa kila vikao vya mikutano mikuu na vya Kamati za Utendaji.
- (b) Jalada moja la Mawasiliano na Kata na Wilaya.
- (c) Jalada moja la mawasiliano na Misingi.
- (d) Jalada moja la masuala ya Baraza la Vijana.
- (e) Jalada moja la masuala ya Baraza la Wanawake.
- (f) Jalada moja kuhusu shughuli za uchaguzi wa kiserikali.
- (g) Jalada moja kuhusu shughuli za uchaguzi ndani ya Chama.
- (h) Jalada moja la mawasiliano na vyama vingine.
- (i) Jalada moja kwa masuala ya baraza la Wazee.

7.7.3 Utendaji Maofisini

Kwa kuzingatia uwezo mdogo wa Chama haitawezekana kuwa na watendaji wa ngazi zote kuanzia msingi hadi mkoa,ama kuwa na viongozi watendaji wa kulipwa kwa kila ngazi na kila kada ya watumishi na utendaji.

Kwa hiyo:

- 7.7.3.1 Viongozi wa kila ngazi wapangiane zamu za kuwa ofisini na kuwe na ratiba za kila juma au mwezi.

- 7.7.3.2 Bila ya kuathiri 7.7.3.1 ya kanuni hizi, ngazi za Wilaya na Mkoa ziwe angalau na mtu mmoja wa kudumu wa kufungua na Kufunga ofisi akiwa ndio karani wa ofisi.
- 7.7.3.3 Vikao vya kikatiba viwe na ratiba ambazo kila mjumbe mhusika anapewa.
- 7.7.34 Mawasiliano yoyote kwenda nje ya ofisi yawe na nambari ya kumbukumbu ya jalada husika na kubaki na nakala katika jalada husika.
- 7.7.3.5 Barua au nyaraka zote zinazopokelewa ziingizwe mara moja katika jalada husika baada ya kugongwa muhuri wa ofisi kuandikwa tarehe ya kupokelewa. Barua/waraka upelekwe kwa kiongozi mhusika katika jalada.

SURA YA NANE

8.0 Mapato, Mali na Wadhamini wa Chama

Mali za
Chama

- 8.1 Ni jukumu la Bodi ya Wadhamini kupitia kwa Katibu Mkuu kusimamia masuala yote ya mapato na matumizi ya fedha za Chama, pamoja na mali zote za Chama kwa mujibu wa Kanuni za Fedha za Chama na kuwa kanuni hizo zitatumika kikamilifu.
- 8.2 Mwaka wa fedha wa Chama utakuwa tarehe 01 Julai hadi tarehe 30 Juni mwaka unaofuta.
- 8.3 Ni wajibu wa msingi wa Kamati za Utendaji za Matawi kusimamia ulipaji wa ada za kila mwaka na hiki kitakuwa ni moja ya vipimo vya utendaji kazi kwa kamati hizo.
- 8.4 Ni wajibu wa msingi wa Kamati za Utendaji za Kata na Wilaya kufuatilia na kuhakikisha kuwa mgawanyo wa makusanyo ya ada na viingilio unazingatiwa kwa kufanya ukaguzi wa Matawi kila mwezi.
- 8.5 Michango yoyote ya hiari kutoka kwa wanachama itapangwa na kuidhinishwa na Kamati za Utendaji za kila ngazi kwa mahitaji ya kila ngazi na Katibu mkuu kwa shughuli za Kitaifa.

- 8.6 Michango yoyote ya wapenzi na wahisani wa Chama itakusanywa na viongozi walioteuliwa mahsusi kwa kazi hiyo na kila atakayechangia atapatiwa stakabadhi ya malipo ya Chama.
- 8.7 Stakabadhi ya malipo juu ya michango yote ya kikanuni ya Wabunge na Madiwani katika ngazi ya Jimbo/Wilaya na Taifa itatolewa baada ya kupokelewa.

SURA YA TISA

9.0 Mambo ya Jumla Kuhusu Katiba na Chama.

Mambo
ya
Jumla

- 9.1 Chama kuingia mseto/usirikwa kwa ajili ya uchaguzi na Chama ama vyama vingine kutaweza kutekelezwa kitaifa ama katika eneo moja la kiutawala kama vile Kijiji, Kata, Wilaya au mamlaka moja ya serikali za Mitaa.
- 9.2 Kwa madhumuni ya utekelezaji wa Kanuni 9.1 katika ngazi ya Wilaya uamuzi wa kufanya hivyo utafanywa na Kamati ya Utendaji ya Wilaya. Kwa uchaguzi wa Mbunge, uamuzi wa mwisho utafanywa na Makao Makuu kutokana na mapendekezo ya Wilaya.
- 9.3 Ushirika na vyama vingine wa kuendesha shughuli za kiuchumi utafanywa kwa uhuru na kila ngazi ya uongozi wa Chama na Kamati Kuu au Kamati ya Utendaji ya kila ngazi ndiyo itatoa maamuzi. Kwa shughuli za kiuchumi, neno Chama ni pamoja na vyama huru vya kijamii.
- 9.4 Katika hatua ya kuvunja Chama kwa sababu yoyote ile Baraza Kuu litahitaji kujulisha sababu na kupata maoni ya Kamati zote za Utendaji za Wilaya na Mikoa kabla ya kuandaa rasimu ya kupeleka katika Mkutano Mkuu wa Taifa.

- 9.5 Vikao vya Kamati za wawakilishi wa Chama katika vyombo vya utawala, kama vilivyoainishwa katika Ibara ya 9.5 ya Sura ya Tisa ya Katiba, vinalenga kuwajengea wawakilishi hao uelewa, ufahamu na mitazamo ya aina moja ya kichama katika uwakilishi wa wananchi katika vyombo vya ngazi moja.
- 9.6 Vikao vya Kamati za Wawakilishi hawa wa Chama vitajitungia Kanuni zake ambazo zitahitaji kuthibitishwa na Kamati za Utendaji za Wilaya kwa wawakilishi katika serikali za Mitaa na Kamati Kuu kwa Wabunge/Wawakilishi kabla ya kuanza kutumika. Kamati hizi zitafanya kazi kama Kamati Ndogo za Kamati za Utendaji/Kamati Kuu za ngazi husika.
- 9.7 Katika kuandaa Ilani ya Uchaguzi, Ilani ya masuala ya Kitaifa itaandaliwa na Baraza Kuu na kupitishwa na Mkutano Mkuu na Ilani zinazolenga mambo mahsusi ya kila Jimbo la uchaguzi au eneo la mamlaka moja ya Serikali za Mitaa ambamo Chama kitakuwa na wagombea itaandaliwa na Kamati ya Utendaji na kupitishwa na Mkutano Mkuu wa ngazi husika.

SURA YA KUMI

10.0 Maadili ya Viongozi, Sifa Mahususi za Viongozi na Maadili ya Wanachama

Maadili
ndani ya
Chama

10.1 Maadili ya Viongozi

- (i) Kila kiongozi anatakiwa kuwa na tabia ambayo ni mfano wa kuigwa na wanachama na jamii kwa ujumla.
- (ii) Kila kiongozi anategemewa kutimiza wajibu wa ngazi yake ya uongozi kama inavyoelezwa kwenye Kanuni za Chama. Ili aweze kufanya hivyo atawajibika kujiendeleza na kujielemisha kisiasa na kijamii kwa kiwango kitakachomwezesha kutimiza wajibu huo kwa umahiri na ufanisi.
- (iii) Kila kiongozi anatakiwa kulinda siri zote za Chama.
- (iv) Kiongozi yeyote asijihusishe na vikundi vyenye misingi ya ukabila, udini, au ukanda ambavyo vina makusudi ya kubaguana ndani ya Chama au miongoni mwa jamii kisiasa au kijamii.
- (v) Kiongozi asitumie wadhifa wake kwa kujinufaisha ama kwa kuajiri, kutoa tuzo au kandarasi kwa misingi ya upendeleo.

Hii ni pamoja na uteuzi wa wagombea wa uongozi ndani ya Chama au katika chaguzi za kiserikali.

- (vi) Kiongozi anatarajiwa kujitosheleza yeye na familia yake kwa mapato halali na kuepukana na tabia ya kukopa kwa kuzidi uwezo wake au kuwa ombaomba kwani tabia hiyo itadhoofisha uwezo wake wa kutoa maamuzi sahihi yasiyo na upendeleo au yanayoegemea kwa wanaompa fadhila. Hivyo ni wajibu na jukumu la kila kiongozi kuwa na shughuli halali mahsusi za kumwingizia pato la kujitosheleza kimaisha.
- (vii) Kiongozi anatakiwa kulinda mali zote za Chama kwenye ngazi yake na kusimamia matumizi ya mali za Chama kwa faida ya Chama na wanachama wake. Ni mwiko kwa kiongozi yeyote kutumia mali za Chama kwa maslahi binafsi.
- (viii) Kiongozi anatakiwa kuwa mkweli na muwazi wakati wote hususani katika vikao halali na aachane na vikundi vya majungu na wadanganyifu. Ni mwiko kwa kiongozi kujihusisha na upotoshaji wa maamuzi halali ya vikao vya Chama.
- (ix) Kiongozi asijihusishe au kushiriki na vikundi au vitendo vya kuchonganisha au kuzua migogoro ndani ya uongozi wa Chama au wanachama wake.
- (x) Kiongozi asitoe tuhuma zozote juu ya viongozi wenzake pasipo kupitia vikao halali

na kuzingatia taratibu na ngazi zilizoelezwa kwenye kanuni za Chama.

- (xi) Kiongozi anatakiwa kutii na kutimiza maagizo anayopewa na viongozi wa ngazi ya juu au vikao halali na kama hakubaliani na maagizo hayo aeleze hivyo kwa kupitia taratibu na ngazi zilizowekwa kwenye kanuni.
- (xii) Itakuwa marufuku kwa kiongozi wa CHADEMA kukashifu Chama, kiongozi au mwanachama yeyote wa Chama au vyama vingine, au viongozi wa kiserikali. Ni muhimu viongozi wa CHADEMA waelewe tofauti ya kashfa na ukosoaji wa kisiasa.
- (xiii) Kiongozi asiwe na uhusiano na vikundi katika jamii vyenye tabia zitakazompunguzia heshima kiongozi ndani ya jamii. Kwa mfano; kijana kiongozi wa CHADEMA hategemewi kushiriki katika magenge ya watumiaji wa madawa ya kulevya, n.k.
- (xiv) Kiongozi asihusishe masuala ya familia yake na taratibu za uongozi ndani ya Chama. Hivyo basi itakuwa marufuku kwa wenza wa viongozi (wake kwa waume) kushinikiza/kuagiza/kushiriki maamuzi ya vikao halali vya Chama labda tu pale watakapokuwa ni viongozi wa kuchaguliwa/kuteuliwa kwa mujibu wa Katiba, Kanuni na Miongozo ya Chama. Na kwa malengo ya kanuni hii neno "Kiongozi" lina maana ya kiongozi yeyote wa Chama.

- (xv) Viongozi wa kuchaguliwa wanaotokana na Chama kwa ngazi zote watatakiwa kuzingatia maadili ya viongozi kwa mujibu wa Kanuni hizi.

10.2 Sifa Mahsusi za kila Kiongozi wa Chama Pamoja na maadili ya jumla na sifa zilizoainishwa katika kanuni za Chama, kila kiongozi anatarajiwa:

- (i) Awe na historia ya uadilifu na kukubalika katika jamii. Hii inamaanisha kuwa amekuwa mwanachama kwa muda wa kutosha kujijengea historia hiyo au tayari anayo sifa hiyo ndani ya jamii.
- (ii) Awe na uzoefu katika masuala ya uongozi wa jumuiya katika nyanja za kisiasa au kwenye utumishi wa umma au taasisi mbalimbali.
- (iii) Aonyeshe kwa tabia na mwenendo uzalendo wa kupenda nchi yake na kutetea nchi yake.
- (iv) Adhihirishe mapenzi yake na imani yake kwa Chama na wanachama kwa juhudi na vitendo vyake vya kuendeleza na kukuza Chama na wanachama wake.
- (v) Awe na msimamo wa kuaminika.
- (vi) Awe na kipaji cha ubunifu, uwajibikaji na uadilifu kwani vyote hivi ni muhimu kwa kiongozi bora na mahiri.
- (vii) Aonyeshe uzoefu wa kuwa tayari kushirikiana na viongozi wenzake na uzoefu wa kufanya kazi na vikundi mbalimbali ndani ya jamii.
- (viii) Kuwa na njia halali za mapato yake ya kujitosheleza kwani uongozi wa Chama ni wa msingi wa kujitolea.

- (ix) Adhihirishe kuwa ana nidhamu na utii kwa kutekeleza maagizo au maelekezo ya vikao vya Chama na viongozi wa Chama.
- (x) Akubali kukosoa na kukosolewa au kuelekeza na kuelekezwa na awe tayari kujirekebisha.
- (xi) Kila kiongozi mwenye wadhifa wa Mwenyekiti, Katibu na Katibu Mwenezi kuanzia ngazi ya Kata hadi Kanda na Wajumbe wote wa Mkutano Mkuu wa Taifa, Wabunge na Madiwani watatakiwa kuwa na Msingi hai wa Chama aliojisajili na anaoulea.

10.3 Maadili ya Wanachama

Pamoja na sifa, haki na wajibu wa mwanachama kwa mujibu wa sura ya Tano ya Katiba ya Chama, kila mwanachama anatakiwa awe na tabia ambayo ni mfano wa kuigwa na jamii na ya kukiwezesha Chama kukubalika kwa jamii anamoishi huyo mwanachama. Kwa hiyo kila mwanachama anatakiwa kuzingatia yafuatayo:-

- (i) Kuwa mkweli kuhusu uanachama wake kwa kutokuwa na uanachama wa Chama kingine cha siasa.
- (ii) Kupiga kura za haki anaposhiriki katika kuchagua viongozi wa Chama ama kuteua wagombea wa chama kwa chaguzi za kiserikali.
- (iii) Kuwa shupavu na mwanaharakati wa kweli katika kutetea maslahi ya Chama na jamii kwa ujumla kwa kuzingatia Madhumuni, Itikadi na Falsafa ya Chama.

- (iv) Kujiepusha na upinzani dhidi ya Chama na wagombea wake na makundi ya majungu ya kugonganisha viongozi na wanachama hasa wakati wa chaguzi za kichama ama za kiserikali.
- (v) Kuwa mstari wa mbele kuunga mkono wagombea wa Chama katika chaguzi za kiserikali na kutafuta wapiga kura wa kuunga mkono mgombea huyo wa Chama.
- (vi) Kusimamia kura za wagombea wa Chama wakati wa chaguzi za kiserikali.
- (vii) Kuwa mwepesi wa kujitolea kufanya kazi za Chama bila ya malipo na katika kuchangia Chama kwa kulingana na uwezo wake wa kiuchumi.

SURA YA KUMI NA MOJA

11.0 FURSA YA MAKAO MAKUU KUTOA MIONGOZO

Miongozo
ya Makao
Makuu

- 11.1 Kwa madhumuni ya kuboresha utendaji ndani ya Chama, Makao Makuu yatakuwa na fursa ya kutoa miongozo na ufafanuzi wa njia za kufanikisha matumizi ya Kanuni hizi.

SURA YA KUMI NA MBILI

Itifaki

12.0 ITIFAKI NDANI YA CHAMA

12.1. Umuhimu wa Itifaki:-

Itifaki (protocol) ya Chama ni utaratibu ambao ni sehemu ya Kanuni zilizokubalika na kutumika katika shughuli au sherehe zilizo rasmi za Chama katika ngazi zote. Itifaki inahusisha nani atafanya nini, wakati gani na kabla au baada ya nani, lugha inayokubalika kutumika, mtiririko wa vyeo na heshima ya kila cheo, mavazi yanayofaa kutumika na mengine mengi yanayoweza kuwekwa kwenye itifaki inayokubaliwa na Chama kwa matumizi ya kichama. Hali kadhalika, itifaki inajengeka kutokana na utamaduni unaokubalika na Chama. Kwa mantiki hii, itifaki ya Chama itatofautisha CHADEMA na vyama vingine, kwa kuwa ngazi zote za Chama, kuanzia Msingi hadi Mkutano Mkuu zitaendeshwa kwa itifaki moja iliyokubaliwa na Chama.

12.2 Itifaki na Ngazi za Uongozi

Itifaki ni lazima ifuatane na wajibu na majukumu waliyonayo viongozi wa ngazi mbalimbali. Ngazi mbalimbali za uongozi zinapishana kwa ukubwa na vyeo, vile vile vinapishana kwa ukubwa kutokana

na ngazi za uongozi huo. Mwenyekiti wa Mkoa hawezi kuwa sawa na Mwenyekiti wa Wilaya (aliye chini yake) au Mwenyekiti Taifa (aliye ngazi ya juu yake). Hivyo basi, itifaki imepangwa kufuatana na ngazi mbalimbali za uongozi ndani ya Chama. Kutokana na hii patakuwa na wakuu wa itifaki ndani ya CHADEMA.

12.3 Kitaifa

Katika ngazi ya kitaifa, vikao vyote vya Taifa ambavyo ni Mkutano Mkuu, Baraza Kuu na Kamati Kuu; Mkuu wa Itifaki atakuwa Naibu Katibu Mkuu (Bara) ambaye kwa asili yake anakaa Makao Makuu ya Chama. Mkurugenzi wa Uenezi na Habari atakuwa Naibu wake.

Wakati wa mikutano ya hadhara ambayo viongozi wa kitaifa wanashiriki na wakuu wa itifaki wa kitaifa hawapo, mikutano hiyo itasimamiwa na wakuu wa itifaki wa ngazi inayofuata.

12.4 Kanda

Katika ngazi ya Kanda mkuu wa Itifaki atakuwa Katibu wa Kanda.

12.5 Mkoa

Katika ngazi ya Mkoa, mkuu wa itifaki atakuwa ni Katibu wa Mkoa.

12.6 Jimbo/Wilaya

Katika ngazi ya Jimbo/Wilaya, Katibu Mwenezi wa Wilaya atakuwa ndiye mkuu wa itifaki wa Wilaya. Katibu wa Vijana atakuwa msaidizi wake.

12.7 Kata

Katika ngazi ya Kata Katibu Mwenezi wa Kata ndiye atakuwa mkuu wa itifaki katika Kata. Katibu wa Vijana atakuwa msaidizi wake.

12.8 Tawi

Katika ngazi ya Tawi Katibu Mwenezi wa Tawi atakuwa ndiye mkuu wa itifaki katika Tawi. Katibu wa Vijana atakuwa Msaidizi wake.

12.9 Msingi

Katika ngazi ya msingi Katibu wa Msingi atakuwa ndiye mkuu wa itifaki wa Msingi.

12.10 Majukumu ya Wakuu wa Itifaki kila Ngazi

Majukumu ya wakuu wa itifaki katika kila ngazi itakuwa:-

- (i) Kuhakikisha kuwa utaratibu wa mkutano, kikao au sherehe za chama unaandaliwa na unafahamika na uongozi na hatimaye unafuatwa kwa mfano wajumbe wote wanafika kwenye shughuli maalumu ya chama kabla ya Mwenyekiti wa ngazi husika.
- (ii) Kuhakikisha kuwa Mwenyekiti wa ngazi husika ndiye anafungua na kufunga shughuli yeyote ya kichama.
- (iii) Kuhakikisha kuwa viongozi wanapewa nafasi ya kutambulishwa, kusema au kuhutubia mkutano kutokana na itifaki zao kiuongozi bila kuathiri muda wa kusema wa mgeni rasmi kwa mujibu wa itifaki.

- (iv) Mkuu wa Itifaki katika kila ngazi ndiye anayeongoza ratiba ya mkutano, kikao au semina katika ngazi husika; isipokuwa atafanya kazi kwa mujibu wa Katiba, Kanuni, Taratibu, Tamaduni na Desturi za Chama.

12.11 Itifaki katika Ngazi za Chama

Kila ngazi ya Chama inawajibika kwa ngazi ya juu yake kiutendaji kuanzia ngazi ya Msingi, Tawi, Kata, Wilaya, Mkoa, Kanda hadi Taifa (Kamati Kuu, Baraza Kuu hadi Mkutano Mkuu). Kwa itifaki ya Chama Mkutano Mkuu ndio wenye maamuzi ya mwisho juu ya mambo yote ya Chama. Kila ngazi ina wajibu wa kutimiza maagizo na maelekezo ya Chama kutoka ngazi ya juu yake kama inavyoelekezwa kwenye Katiba ya Chama.

12.12 Itifaki kwa Viongozi wa Chama (Wenyeviti, Makamu Wenyeviti, Makatibu na Makatibu waenezi)

12.12.1 Wenyeviti watakuwa wasemaji wakuu wa Chama katika ngazi husika.

12.12.2 Makamu wenyeviti watakuwa wasaidizi wakuu wa Wenyeviti wa ngazi zao na kukaimu wakati ambao Wenyeviti hawapo. Makamu Wenyeviti wa Taifa na Kanda watakuwa Wenyeviti wa Kamati za Maadili za Chama.

12.12.3 Makatibu wa Chama kila ngazi watakuwa ni watendaji wakuu na waendeshaji wa shughuli zote za kiofisi kwenye ngazi zao.

12.12.4 Makatibu waenezi watakuwa ni wahamasishaji na waenezaji wa sera za Chama na ilani ya uchaguzi katika kila ngazi za Chama.

12.13 Lugha

Lugha rasmi ndani ya Chama itakuwa ni Kiswahili isipokuwa kama kuna mahitaji maalum utaratibu utafanyika ili kupata mkalimani.

12.14 Mavazi

Mavazi ni sehemu ya utamaduni wa jamii yoyote duniani. Mavazi yatakayotumika kwenye shughuli za Chama yawe ni mavazi masafi, yenye kuleta heshima mbele ya jamii na yenye alama za Chama.

12.15 Mapokezi

Mapokezi katika kila ngazi yatafanywa na viongozi wakuu kama ifuatavyo:-

- (i) Mgeni wa kitaifa anayetoka nje au ndani ya nchi atapokelewa na kukaribishwa na kiongozi wa ngazi inayofanana na mgeni husika. Mgeni ambaye anatoka kwenye taasisi ambayo kimuundo haifanani na CHADEMA mgeni atapokelewa na Mwenyekiti wa CHADEMA au mtu yeyote atakayeteuliwa na Mwenyekiti kufanya hivyo.

- (ii) Mgeni kutoka ngazi ya juu ya Chama kwenda ngazi ya chini atapokelewa, kukaribishwa na kuagwa na Mwenyekiti wa Chama katika ngazi husika au mtu yeyote atakayeteuliwa na Mwenyekiti wa ngazi hiyo kufanya hivyo.

**MIONGOZO YA KUSIMAMIA WABUNGE,
HALMASHAURI, MADIWANI NA VIONGOZI WA
VITONGOJI, VIJIKI NA MITAA INAYOONGOZWA NA
CHADEMA**

**SEHEMU A
MWONGOZO WA KUSIMAMIA SHUGHULI,
MWENENDO NA
MAADILI YA WABUNGE WA CHADEMA**

1. UTANGULIZI

Kwa lengo la kuhakikisha kuwa viongozi wa Chama na Wabunge wanafanya kazi kwa mwelekeo mmoja na kwa manufaa ya Chama, ni muhimu kuweka utaratibu madhubuti unaoelekeza namna ya kusimamia utendaji, mwenendo na maadili ya Wabunge.

Kanuni

2. MWONGOZO WA WABUNGE WA CHADEMA

Bila kuathiri kanuni na taratibu za Bunge na maadili ya viongozi na wanachama wa CHADEMA kama ilivyo katika Katiba ya Chama, Wabunge kwa tiketi ya CHADEMA wanapaswa wazingatie masharti ya Mwongozo huu kama ifuatavyo:-

- (a) Mbunge anatakiwa kutii na kutimiza maagizo anayopewa na Chama kupitia vikao halali na kama hakubaliani na maagizo hayo aeleze hivyo kupitia taratibu na ngazi zilizowekwa kwenye Katiba ya Chama.

- (b) Itakuwa ni mwiko kwa Mbunge kukashifu Chama au kiongozi wa CHADEMA ndani au nje ya Bunge.
- (c) Mbunge ni mwakilishi wa Chama, kwa hiyo katika michango yao Bungeni ni lazima wazingatie na kusisitiza sera, mwelekeo na msimamo wa Chama kwa jambo husika.
- (d) Mbunge anawajibika kutumia hadhi, uwezo, wadhifa na nafasi aliyonayo kama Mbunge kukijenga Chama ndani na nje ya Bunge.
- (e) Mbunge anatakiwa kuwa na tabia ambayo ni mfano wa kuigwa katika jamii.
- (f) Ni wajibu wa Wabunge kutoa taarifa za utendaji kazi katika Majimbo yao kwenye vikao vya Chama.
- (g) Ni wajibu wa Mbunge kuchangia Chama na kushiriki katika shughuli za uenezi wa Chama kama itakavyoelekezwa na vikao halali.
- (h) Mbunge wa viti maalumu atafanya kazi zake kwa kuzingatia utaratibu kama ifuatavyo;
  - i. Atafanya kazi zake za uwakilishi ndani ya Mkoa wake alikochaguliwa na hivyo kazi zake zitakuwa ndani ya Mkoa husika pamoja na Wilaya/Majimbo yake.
  - ii. Atalazimika kutoa taarifa yake ya utendaji ya kiserikali na kichama kwa Katibu Mkuu kabla ya tarehe 30 Juni kila mwaka na nakala ya taarifa hiyo itawasilishwa kwa Katibu wa Mkoa na Kanda.
  - iii. Chama kinaweza kumpangia maeneo mengine ya kufanya kazi nje na eneo lake pale itakapoonekana inafaa au kulingana na mahitaji maalumu.

NIDHAMU: Utaratibu
wa
Nidhamu

Bila kuathiri maadili na taratibu za kinidhamu zilizopo katika Katiba ya Chama, makosa yafuatayo yatahesabiwa kuwa ni makosa ya kinidhamu na yatastahili adhabu:-

- (a) Mbunge kukaidi maagizo halali ya Chama
- (b) Mbunge kukashifu Chama ndani au nje ya Bunge.
- (c) Mbunge kulaumu au kulalamikia maamuzi ya vikao vya Chama nje ya vikao.
- (d) Mbunge kuacha kujihusisha na shughuli za Chama bila sababu
- (e) Mbunge kukataa kuchangia Chama.
- (f) Mbunge kuchochea mgawanyiko ndani ya Chama.

Mbunge atakayefanya makosa yaliyoainishwa katika sehemu hii atakuwa ameonesha mwenendo usioendana na Itikadi, Falsafa, Madhumuni, Kanuni na Maadili ya Chama. Kwa mujibu wa Katiba ya Chama Ibara ya 5.4.3 Mbunge huyo atastahili adhabu.

4. UTOAJI WA TAARIFA ZA UTENDAJI Taarifa za
Utendaji

Kwa lengo la kukiwezesha Chama kujua changamoto zinazolikabili Jimbo la Mbunge na kuona namna Sera na Ilani ya Chama zinavyotumika na kuwezesha Chama kushauri au kusaidia upatikanaji wa ufumbuzi wa matatizo yaliyopo, Wabunge kwa kupitia umoja wao kwa mujibu wa Katiba ya Chama na kila mmoja kwa eneo lake watatakiwa kutoa taarifa zao za utendaji.

- (a) Mbunge mmoja mmoja:-
  - i. Kila Mbunge atatakiwa kuwasilisha kwa Katibu Mkuu mikakati na mpango wa kazi wa mwaka kwa ajili ya Jimbo lake kabla ya tarehe 30 Juni kila mwaka.

- ii. Kila Mbunge atatakiwa kutoa taarifa ya utendaji kazi za kiserikali na kichama kwa Katibu Mkuu kabla ya tarehe 30 Juni kila mwaka na nakala ya taarifa hiyo itawasilishwa kwa Katibu wa Kanda na Mkoa.
  - iii. Bila kuathiri ibara ya 2.0 (h) Wabunge wa Viti Maalum Jimbo lao ni Chama. Kama anavyowajibika Mbunge wa Jimbo, ndivyo hivyo Wabunge wa Viti Maalum watakavyowajibika kwa Chama.
- (b) Katibu wa Kamati ya Wabunge:-
- i. Katibu wa Kamati ya Wabunge kwa mujibu wa Katiba, atatakiwa kuwasilisha mpango wa jumla wa shughuli za Wabunge kwenye kikao cha kwanza cha Kamati Kuu cha mipango.
  - ii. Katibu wa Kamati ya Wabunge atatoa taarifa ya utendaji wa Wabunge katika Majimbo yao na ndani ya Chama kwenye kikao cha Kamati Kuu kabla ya tarehe 30 Juni kila mwaka.

5. WAJIBU WA CHAMA KWA WABUNGE

Wajibu wa
Chama

Wajibu wa Chama kwa Wabunge utakuwa kama ifuatavyo:-

- (a) Kuwajengea uwezo Wabunge kuboresha utendaji wao.
- (b) Kujenga na kuweka mtandao thabiti wa Chama katika Majimbo yao.
- (c) Kuwapatia taarifa muhimu na sahihi zitakazowasaidia kutekeleza majukumu yao.
- (d) Kuwathamini na kuwatambua kama Maafisa Waenezi wa Chama.

6. WAJIBU WA WABUNGE KWA CHAMA

Wajibu wa
Wabunge

Pamoja na wajibu wa kikatiba walionao kama viongozi na wanachama, Wabunge watakuwa na wajibu ufuatao:-

- (a) Kuchangia Chama kifedha kutoka katika mapato yao ya Ubunge.
- (b) Kushiriki moja kwa moja katika ziara za uenezi na ujenzi wa Chama kadiri zitakavyopangwa na Chama.
- (c) Kuhakikisha Chama kinaimarika katika maeneo yao
- (d) Kwa kutumia fursa na hadhi waliyonayo katika jamii, kusaidia Chama kupanuka na kuimarika
- (e) Kuwa maafisa Waenezi wa Chama
- (f) Kuhakikisha kuwa wanatekeleza ilani na sera ya Chama katika maeneo yao

7. MICHANGO YA WABUNGE KWA CHAMA

Michango
ya kifedha

a) Wabunge wa Majimbo:

Mbunge wa Jimbo ana majukumu matatu kisiasa

- i. Kuwatumikia wapiga kura wake.
- ii. Kujenga na kuimarisha mtandao wa Chama katika Jimbo lake.
- iii. Kusaidia Chama kukua na kuimarika nchi nzima.
- iv. Kwa sababu ya majukumu hayo, Mbunge wa Jimbo atachangia Chama kila mwezi 10% ya posho za kibunge.

b) Wabunge Viti Maalum:-

Jimbo la Wabunge hawa ni Chama, na jukumu lao la msingi ni kusaidia Chama ili kikue na kuimarika. Wabunge wa Viti Maalum watachangia Chama kila mwezi 30% ya posho za kibunge.

SEHEMU B
MWONGOZO WA KUSIMAMIA SHUGHULI,
MWENENDO NA MAADILI YA HALMASHURI
ZINAZOONGOZWA NA CHADEMA

1. UTANGULIZI

Wapiga kura huchagua Chama na mgombea kwa kuamini Sera na mikakati iliyoainishwa kuwa ndiyo njia bora ya kuwafikisha kwenye maendeleo. Kwa sababu hiyo, ni dhahiri kuwa Halmashauri zote zinazoongozwa na CHADEMA ni lazima ziongozwe kwa mujibu wa Ilani ya Uchaguzi ya CHADEMA kwa maana ndiyo ilani iliyochaguliwa na wapigakura wa Halmashuri husika.

2. MWONGOZO WA HALMASHAURI
ZINAZOONGOZWA NA CHADEMA

Bila kuathiri kanuni na taratibu zilizowekwa kisheria kusimamia Halmashauri, Halmashauri zote zinazoongozwa na CHADEMA zitaendeshwa kwa kufuata utaratibu ufuatao:-

- a) Halmashauri zote zinazoongozwa na CHADEMA zinatakiwa kuongozwa kwa mujibu wa Sera na Ilani ya Uchaguzi ya CHADEMA.
- b) Halmashauri zinazoongozwa na CHADEMA zinatakiwa kutii na kutimiza maagizo yanayotolewa na Chama kupitia vikao vyake mbalimbali.
- c) Madiwani wa CHADEMA katika Halmashauri inayongozwa na CHADEMA ni lazima wakutane na uongozi wa Chama ngazi ya

Halma
shauri
zinazoo
ngozwa
na
CHADEMA

Wilaya husika angalau mara moja kila robo ya mwaka ili kupata miongozo mbalimbali. Vikao vya dharura kati ya Madiwani na Chama vinaweza kuitishwa kila inapohitajika.

- d) Kila Mwenyekiti wa Halmashauri ya CHADEMA atatakiwa kuwasilisha mipango na mikakati ya maendeleo na huduma waliyojiwekea kwa mwaka husika kwa Katibu Mkuu kupitia ofisi ya Katibu wa Kanda kabla ya tarehe 30 Juni kila mwaka.
- e) Kila Mwenyekiti wa Halmashauri inayoongozwa na CHADEMA atatakiwa kutoa taarifa za utekelezaji wa mipango mbalimbali ya Halmashauri yake kwa mujibu wa Ilani ya Uchaguzi ya Chama kwa Katibu Mkuu kupitia ofisi ya Katibu wa Kanda.
- f) Kila Halmashauri inayoongozwa na CHADEMA kwa kupitia Madiwani wake wana wajibu wa kuhakikisha kuwa Chama katika Halmashauri husika kinakua na kuimarika.
- g) Halmashauri zinazoongozwa na CHADEMA lazima ziwe mfano wa kuigwa katika:-
  - i. Kushughulikia kero za wananchi.
  - ii. Matumizi mazuri ya fedha za umma.
  - iii. Kuwashirikisha wananchi katika kupanga, kuamua na kutekeleza mipango mbalimbali katika maendeleo yao.
  - iv. Kupambana na rushwa na kutetea haki za binadamu

- v. Kubuni mbinu mbalimbali za kuwaletea wananchi maendeleo.
- h) Na mambo mengine yote halali ambayo wananchi wanayategemea kutoka kwa Serikali yao; na Serikali itawajibika kuyatekeleza.

3. WAJIBU WA CHAMA KWA HALMASHAURI ZINAZOONGOZWA NA CHADEMA

Ili kuhakikisha kuwa Halmashauri zetu zinafanya kazi ya kutafsiri Ilani ya Chama kwa vitendo katika utekelezaji wa majukumu yao kwa wananchi, Chama kitawajibika kufanya yafuatayo:-

- a) Kutoa miongozo na maelekezo ya namna ya uendeshaji wa shughuli za Halmashauri kwa wakati.
- b) Kuwajengea uwezo Wenyevitani wa Halmashauri zetu, viongozi wa Kamati mbalimbali za Halmashauri na Madiwani wetu ili kuwaongezea ufahamu na ufanisi katika utelezaji wa majukumu yao.
- c) Kusimamia kwa karibu utendaji wa Halmashauri.
- d) Kuzisaidia Halmashauri kuweka mipango na mikakati thabiti ya namna ya utekelezaji wa shughuli zao.
- e) Kwa kushirikiana na Madiwani wa Halmashauri husika, kuimarisha mtandao wa Chama katika Halmashauri hiyo.
- f) Kushauri na kuelekeza Halmashauri inayoongozwa na CHADEMA kuchukua hatua za kisheria dhidi ya watakaokwamisha utendaji wa kazi wa Halmashauri husika.

- g) Kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya viongozi wa Halmashauri wanaotokana na Chama watakaokaidi maelekezo, maagizo au msimamo wa Chama juu ya jambo linalohusu Halmashauri yao.
- h) Kusimamia kuundwa kwa Umoja wa Madiwani wa CHADEMA.
- i) Pamoja na wajibu mwingine wowote ambao Chama kitaona kinatakiwa kutimiza kwa Halmashauri zake kulingana na wakati na matukio yaliyopo.

4. WAJIBU WA HALMASHAURI KWA CHAMA

- a) Kutoa taarifa za utendaji kazi katika Halmashauri kwa Chama ngazi ya Wilaya, Mkoa, Kanda na Taifa.
- b) Kuhakikisha Chama katika eneo la Halmashauri yao kinakua na kuimarika.
- c) Kuhakikisha sera za Chama zinatafsiriwa kwa vitendo katika Halmashauri yao.
- d) Na wajibu mwingine wowote ambao Halmashauri itaona unafaa kutekelezwa kwa maslahi ya Chama na Watanzania.

SEHEMU C

MWONGOZO WA MADIWANI WA CHADEMA

1. Kwa mujibu wa Mwongozo huu neno “Diwani” litakuwa na maana ya Diwani atokanaye na CHADEMA.
2. Bila kuathiri taratibu za kisheria za Halmashauri na maadili ya viongozi na wanachama kama ilivyo katika Katiba ya Chama, Madiwani kwa tiketi ya Chadema watatakiwa kuzingatia yafuatayo:-
  - (a) Diwani anatakiwa kutii na kutimiza maagizo anayopewa na Chama kupitia vikao halali, kama hakubaliani na maagizo hayo aelezee hivyo kupitia taratibu na ngazi zilizowekwa kwenye Katiba ya Chama.
  - (b) Itakuwa ni mwiko kwa Diwani kukashifu Chama au kiongozi wa Chama ndani au nje ya Halmashauri.
  - (c) Diwani ni mwakilishi wa Chama, kwa hiyo katika michango yao kwenye vikao vya Halmashauri ni lazima wazingatie na kusisitiza Ilani, Sera, mwelekeo na msimamo wa Chama kwa jambo husika.
  - (d) Diwani anawajibika kutumia hadhi, uwezo, wadhifa na nafasi aliyonayo kama Diwani kukijenga Chama ndani na nje ya Halmashauri.
  - (e) Diwani anatakiwa kuwa na tabia ambayo ni mfano wa kuigwa katika jamii.

- (f) Ni wajibu wa Madiwani kutoa taarifa za utendaji kazi katika Kata na Halmashauri zao kwenye vikao vya Chama.
- (g) Ni wajibu wa Diwani kuchangia Chama na kushiriki katika shughuli za uenezi wa Chama kama itakavyoelekezwa na vikao halali vya Chama.

3. Michango ya Madiwani kwa Chama

Utaratibu
wa
Michango

Madiwani wote watalazimika kutoa 5% ya posho zao za vikao kwa Chama kila kikao cha Kawaida cha Baraza la Madiwani (Full Council).

SEHEMU D
MWONGOZO WA VIONGOZI WA VITONGOJI,
VIJJI NA MITAA

Katika Mwongozo huu neno “Kiongozi”, litakuwa na maana ya kiongozi wa Kitongoji, Kijiji au Mtaa anayetokana na CHADEMA.

Mitaa/Vijiji
na
Vitongoji

Kiongozi wa Kitongoji, Kijiji au Mtaa atatakiwa kuzingatia utaratibu ufuatao:-

- (a) Kiongozi anatakiwa kutii na kutimiza maagizo anayopewa na Chama kupitia vikao halali, kama hakubaliani na maagizo hayo aeleze hivyo kupitia taratibu na ngazi zilizowekwa kwa mujibu wa Katiba.
- (b) Itakuwa ni mwiko kwa kiongozi kukashifu Chama au viongozi wa Chama.
- (c) Viongozi wa Vijiji/Mtaa na Vitongoji ni wawakilishi wa Chama, kwa hiyo katika utendaji wa kazi zao ni lazima wasisitize Sera na Ilani ya Chama na kutumia jukwaa hilo la uongozi kukijenga Chama.
- (d) Kiongozi wa Kijiji, Mtaa au Kitongoji anawajibika kutumia hadhi, uwezo, wadhifa na nafasi aliyonayo kuhakikisha Chama kinaimarika katika eneo lake la uongozi.
- (e) Kiongozi anatakiwa kuwa na tabia ambayo ni mfano wa kuigwa katika jamii.
- (f) Ni wajibu wa viongozi wa Vijiji na Mitaa kutoa taarifa za utendaji wa kazi zao za kiserikali na ushiriki wao katika shughuli za Chama kwenye vikao vya Chama ngazi za Kijiji/Mtaa na Kata ili kupata ushauri, maelekezo na miongozo mbalimbali itakayotolewa na Chama juu ya utekelezaji wa majukumu yao.

- (g)** Ni wajibu wa viongozi wa Vijiji/Mitaa na Vitongoji kuchangia Chama kama ilivyo kwa wanachama wengine na kushiriki katika shughuli za uenezi wa Chama.

SEHEMU E
**HATUA ZA KINIDHAMU KWA WABUNGE, MAMEYA/
 WENYEVITI WA HALMASHAURI, MADIWANI,
 WENYEVITI WA VITONGOJI, VIJIVI NA MITAA**

1. UTANGULIZI

Utaratibu
 wa
 Nidhamu

Utaratibu wa nidhamu kwa Wabunge, Mameya/Wenyeviti wa Halmashauri, Madiwani, Wenyeviti wa Vitongoji, Vijiji na Mitaa utakuwa kama ifuatavyo:-

2. WABUNGE, MAMEYA/MANAIBU MEYA WENYE VITI / MAKAMU WENYEVITI WA HALMASHAURI:-

Ili hatua za kinidhamu zichukuliwe dhidi ya Mbunge au Meya/Naibu Meya Mwenyekiti/Makamu Mwenyekiti wa Halmashauri taratibu zifuatazo zitatakiwa zifuatwe:-

- (i) Malalamiko juu ya utovu wa nidhamu au jambo lolote linalolalamikiwa yafikishwe kwa Katibu Mkuu kwa maandishi ili yafikishwe kwenye Kamati ya Maadili ya Taifa.
- (ii) Kamati ya Maadili ya Taifa itajadili mantiki ya malalamiko na kuona kama kuna hoja ya msingi katika malalamiko hayo.
- (iii) Kamati ya maadili ikiridhika kuwa kuna hoja ya msingi ambayo inahitaji kushughulikiwa na Kamati Kuu, itawasilisha taarifa yake kwa Katibu Mkuu kwa ajili ya kuwasilishwa kwenye Kamati Kuu.
- (iv) Kamati Kuu ikiridhika kuwa kuna hoja ya msingi itafanya uamuzi.

- (v) Kamati ya Maadili ngazi ya Taifa katika uchunguzi wake italazimika kuwaita walalamikaji na mlalamikiwa na kuwahoji juu ya suala husika na kupata ushahidi wa pande zote.
- (vi) Kamati ya Maadili ngazi ya Taifa haitakuwa na uamuzi wowote juu ya suala hilo bali itaandika taarifa ya uchunguzi na kutoa mapendekezo kwa Kamati Kuu.
- (vii) Kamati Kuu baada ya kupokea mapendekezo hayo inaweza kuchukua hatua za dharura kama itaona inafaa juu ya suala hilo ili kunusuru Chama kama kuna hali ya kutishia hatima na uhai wa Chama.
- (viii) Asiyeridhika na uamuzi wa Kamati Kuu atakuwa na haki ya kukata rufaa Baraza Kuu.
- (ix) Baraza Kuu litatoa uamuzi juu ya suala hilo bila kulazimika kuita pande zinazohusika.
- (x) CHADEMA itashughulikia matatizo ya viongozi na wanachama kwa kufuata taratibu zilizowekwa kwa mujibu wa Katiba ya Chama, wala hata siku moja haitashughulikia mambo kama hayo Mahakamani. Mwanachama atakayeshindwa kufuata taratibu na ngazi za Chama hatavumiliwa na atakuwa amejifukuzisha uanachama.
- (xi) Upande wowote unaohusika na mgogoro unaweza kuomba kuitwa na kikao chochote kinachoshughulikia suala hilo ili kutoa ufafanuzi zaidi.

1. MADIWANI:

Kwa Madiwani taratibu zote zilizoenezwa katika sehemu (a) (i–vi) zitafanywa na Kamati ya Maadili ya Kanda ambamo Kata au Diwani husika anatoka. Mapendekezo ya hatua za kuchukua yatapelekwa kwenye Kamati Kuu ya Chama Taifa kwa uamuzi wa mwisho.

Rufaa ya Diwani itakatwa kwa Baraza Kuu na litakuwa na uamuzi wa mwisho.

2. VIONGOZI WA VIJJI/MITAA NA VITONGOJI

Taratibu za (a) (i – vi) zitafanywa na Kamati ya Maadili ya Kanda na uamuzi utatolewa na Kamati ya Utendaji ya Kanda na rufaa yake itakuwa kwenye Kamati Kuu. Na Kamati Kuu itakuwa na uamuzi wa mwisho.

**MWONGOZO WA KUTANGAZA KUSUDIO
LA KUWANIA NAFASI ZA UONGOZI
KWENYE VYOMBO VYA UWAKILISHI SERIKALINI**

**1. UTARATIBU WA KUTANGAZA KUSUDIO LA
KUGOMBEA**

Utaratibu

Wanachama wenye kusudio/nia ya kugombea nafasi mbalimbali kwenye vyombo vya uwakilishi kwenye serikali (kama vile Uenyekiti wa Serikali ya Kijiji/Mtaa, Udiwani, Ubunge/Uwakilishi na Urais) wanatakiwa kuzingatia utaratibu ufuatao;

- (a) Kuwasilisha kusudio lake la kugombea nafasi ya uongozi serikalini kwa Katibu wa Chama wa ngazi yake ya uongozi kwa mujibu wa Katiba isipokuwa nafasi ya Ubunge ambayo itaratibiwa na Katibu Mkuu kupitia ofisi za Kanda.
- (b) Kuwasilisha wasifu wake pamoja na nakala za vyeti vya elimu kwa Katibu wa ngazi yake.
- (c) Ofisi ya Katibu Mkuu itaweka utaratibu wa namna ya kuwatangaza waliowasilisha kusudio/nia ya kutaka kugombea nafasi mbalimbali baada ya taarifa zao kujadiliwa na vikao vya Chama katika ngazi husika. Na Katibu Mkuu atatangaza katika vyombo vya habari wale waliotangaza nia.
- (d) Ni marufuku kuwa na makundi au mitandao ya kuwania uongozi ndani ya Chama au serikalini kwa nia kujihakikishia ushindi.
- (e) Bila kuathiri Mwongozo wa Kuendesha Kampeni ya Uchaguzi ndani ya Chama pamoja na marekebisho

yake, mwanachama hataruhusiwa kuwachafua wenzake kwa njia yoyote waliowasilisha kusudio/nia ya kutaka kugombea nafasi mbalimbali za uwakilishi serikalini.

- (f) Bila kuathiri Mwongozo dhidi ya Rushwa wa mwaka 2012 kiongozi/mwanachama asijihusishe na rushwa kabla na baada ya kuwasilisha kusudio/nia ya kutaka kugombea.
- (g) Kwa nafasi ya Uongozi wa Kitaifa ndani ya Chama na Urais taarifa za walio na kusudio la kugombea nafasi hizo zitawasilishwa kwa Katibu Mkuu na kujadiliwa na Kamati Kuu na kutolewa uamuzi kwa hatua zinazofuata.

2.0 ADHABU

2.1 Atakayekiuka Utaratibu kama ulivyoainishwa katika kifungu 1.0 (d) (e) (f) cha Mwongozo huu, adhabu zifuatazo zinaweza kutolewa;

- (a) Kupewa onyo
- (b) Kupewa onyo kali na kuwekwa katika uangalizi wa kipindi maalum.
- (c) Kuzuiwa kugombea nafasi aliyokusudia ndani ya Chama na Serikali kwa tiketi ya CHADEMA.
- (d) Kufukuzwa uanachama
- (e) Kuripotiwa kwenye vyombo vya dola hasa kwa makosa ya jinai kama vile rushwa.

- 2.2 Adhabu zilizoainishwa katika kifungu cha 2.1 (a), (b), (c), (d), (e) cha Mwongozo huu hazitatolewa bila kuzingatia utaratibu wa Kanuni ya 6.5.2 ya Kanuni za Chama.
- a) Kwa nafasi ya kitongoji mamlaka ya nidhamu itakuwa ni Tawi,
  - b) Kwa nafasi ya Mtaa/Kijiji mamlaka ya nidhamu ni Kata
  - c) Kwa nafasi ya Kata mamlaka ya nidhamu ni Jimbo/Wilaya
  - d) kwa nafasi ya Ubunge, Uenyekiti na Umakamu Uenyekiti, Umeya na Unaibu Umeya wa Halmashauri mamlaka ya nidhamu ni ngazi ya Kanda.
  - e) Na Nafasi ya Urais, Uspika na Unaibu Spika, Kiongozi na Naibu Kiongozi wa Upinzani Bungeni au Baraza la Uwakilishi mamlaka ya nidhamu itakuwa Kamati Kuu

3. MAMBO YA JUMLA

- (a) Kutowasilisha taarifa ya kusudio la kugombea nafasi za uongozi hakutamuondolea mwanachama sifa ya kugombea.
- (b) Kwa majimbo ya uchaguzi yaliyo chini ya Wabunge wa CHADEMA utaratibu wa kutangaza kusudio/nia utaruhusiwa katika mwaka wa uchaguzi kwa utaratibu utakaotolewa na ngazi ya Taifa.
- (c) Mwongozo huu usomwe pamoja na mwongozo wa Chama dhidi ya Rushwa.

- (d) Mwongozo huu usomwe pamoja na Mwongozo wa Taratibu za kuendesha Kampeni za Uchaguzi ndani ya Chama na maboresho yake.

**MWONGOZO WA TARATIBU ZA KUENDESHA
KAMPENI ZA CHAGUZI ZA NDANI YA CHAMA
TOLEO LA 2012**

1.0 UTANGULIZI:

Kwa kuwa Chama cha Demokrasia na Maendeleo ni Chama kinachoamini katika demokrasia, usawa na maadili ya kweli;

Na kwa kuwa maadili ya Chama ndiyo yanaainisha sifa za uongozi wa Chama ambazo ni pamoja na nidhamu, utii, uwajibikaji na dhamira ya wanachama, viongozi wa Chama katika ngazi mbalimbali za muundo wa chama na jinsi ya kuwapata na kuwapima viongozi hao;

Hivyo basi, Mwongozo huu una lengo la kuhakikisha kuwa kampeni zinafanyika kwa uwazi, haki na kufuata misingi ya kidemokrasia.

2.0 TARATIBU ZA KUENDESHA KAMPENI NDANI YA CHAMA

Kampeni za uchaguzi ndani ya Chama zitatakiwa kufuata utaratibu ufuatao:-

- (i) Mgombea au Wakala wake hataruhusiwa kufanya kampeni kabla ya muda wa kampeni kutangazwa na mamlaka husika ndani ya chama.
- (ii) Mgombea au Wakala wake hataruhusiwa kufanya kampeni chafu kwa kumkashifu mgombea mwenzake kwa kusambaza nyaraka, vipeperushi au kusambaza taarifa kwa njia ya mitandao ya kijamii zisizohusiana

- na wasifu wake.
- (iii) Itakuwa ni marufuku kusambaza taarifa kwa njia yoyote ile zenye lengo la kukashifu mgombea au kiongozi wa Chama.
  - (iv) Itakuwa ni marufuku kwa Mgombea au wakala wake kufanya kampeni kwa kuhusisha ukanda, udini, ukabila au ubaguzi wa aina yeyote ile.
  - (v) Mgombea au wakala wake anatakiwa kuzingatia masharti yaliyoainishwa katika mwongozo dhidi ya rushwa.
  - (vi) Mgombea au wakala wake atatakiwa kuwa na sifa mahususi kama zilivyoainishwa na Katiba na Kanuni za Chama.
  - (vii) Mgombea au mwakilishi wake hataruhusiwa kufanya kampeni kwa kujinasibu na kiongozi yeyote wa kiTaifa, wilaya au kiongozi yeyote wa kuchaguliwa iwe kwa mazuri au mabaya.

3.0 ADHABU:

Mgombea yeyote atakayekiuka taratibu na kanuni hizi atachukuliwa hatua zifuatazo;

- (i) Kupewa onyo
- (ii) Kupewa onyo kali
- (iii) Kuondolewa katika mchakato wa uchaguzi iwapo itathibitika kuwa mgombea amekiuka utaratibu wa kampeni kwa mujibu wa Mwongozo huu.

Ukiukwaji
wa Taratibu
na adhabu

- (iv) Kufungiwa kugombea nafasi yeyote ya uongozi ndani ya chama kwa muda utakaoamuliwa na mamlaka husika isipokuwa muda hautazidi miaka mitano.
- (v) Hatua zote zitazingatia utaratibu wa mamlaka za kinidhamu kama zilivyoainishwa katika ibara ya 6.3.6 ya Katiba.

4.0 MAMBO YA JUMLA KUHUSU KANUNI HIZI

Mambo ya
Jumla

- (i) Bila kuathiri taratibu za kuchukua hatua za kinidhamu na ukomo wa muda kama ulivyoainishwa katika kanuni ya 6.5.2 ya Kanuni Kuu za Chama, taratibu za kutumia Mwongozo huu utazingatia muda wa kampeni na tarehe ya uchaguzi na si vinginevyo.
- (ii) Mwongozo huu ni sehemu ya Katiba na Kanuni za Chama, hivyo basi ikitokea mgongano wowote Katiba na Kanuni za za Chama zitatamalaki.

MWONGOZO WA CHAMA DHIDI YA RUSHWA TOLEO – 2012

1. RUSHWA KWENYE UCHAGUZI NDANI YA CHAMA

Katazo la
Rushwa
ndani ya
Chama

Ni marufuku kwa mwanachama au kiongozi kujihusisha na mambo yafuatayo wakati wa uchaguzi ndani ya Chama.

- i. Kutoa fedha kwa njia yoyote ile, vyakula, vinywaji au zawadi nyinginezo kwa wajumbe /wapiga kura kwa lengo la kujipatia kura.
- ii. Kuwasafirisha wajumbe / wapiga kura kuhudhuria Mkutano/kituo cha kupigia kura kwa ngazi husika kwa ajili ya uchaguzi kwa lengo la kujipatia kura.
- iii. Kutoa ahadi zenye lengo la kuwalipa fadhila wajumbe au wapiga kura baada ya zoezi la kupiga kura kukamilika.
- iv. Kuandaa kikao chochote cha wapiga kura kwa lengo la kuwapa fedha, chakula au zawadi zingine bila kuzingatia taratibu za kampeni zilivyoainishwa.
- v. Kutoa, kushinikiza, kupokea, au kushawishi rushwa ya ngono.
- vi. Kutumia mamlaka ya kiongozi kwenye Chama kupendelea upande mmoja wa mgombea.
- vii. Kutumia dhamana ya uongozi ili kujinufaisha yeye binafsi kisiasa au kimali wakati wa uchaguzi.

2. RUSHWA NJE YA MFUMO WA CHAMA

Bila kuathiri Kanuni ya kumi ya Kanuni za Chama, hatua kali za kinidhamu zitachukuliwa dhidi ya kiongozi au mwanachama atakayebainika kujihusisha na rushwa katika shughuli zake za kila siku.

Ushiriki
katika
rushwa nje
ya mfumo
wa Chama

3. MASHARTI YA MWONGOZO DHIDI YA RUSHWA

Masharti ya
Mwongozo

Itakuwa ni marufuku kwa kiongozi au mwanachama yeyote wa CHADEMA kujihusisha na rushwa ndani na nje ya Chama. Ikiwa itadhibitika kuwa kiongozi au mwanachama amejihusisha na rushwa hatua zifuatazo zitachukuliwa;

- (i) Atapewa taarifa ya tuhuma zinazomkabili kwa maandishi na kutakiwa kuzijibu tuhuma hizo ndani ya siku saba baada ya kupata barua husika au muda mwingine wowote kama utakavyotajwa katika barua husika.
- (ii) Baada ya kujibu tuhuma hizo kikao cha nidhamu cha mamlaka ya maamuzi kwa mujibu wa Katiba kitaitishwa na kutoa maamuzi husika haraka iwezekanavyo.
- (iii) Kikao cha kinidhamu kinaweza kutoa adhabu zifuatazo baada ya kuridhika na tuhuma dhidi ya mlalamikaji;
  - (a) Onyo kali.
  - (b) Kuwa katika kipindi cha uangalizi maalumu.
  - (c) Kuvuliwa nyadhifa za uongozi ndani ya Chama.
  - (d) Kuvuliwa uanachama
  - (e) Kuripotiwa kwa mamlaka za kisheria kwa ajili ya hatua za kisheria.
  - (f) Kutoruhusiwa kugombea nafasi yoyote ndani ya Chama kwa muda kwa muda utakaoamuliwa isipokuwa muda huo hautazidi miaka mitano.

- (iv) Itakuwa ni marufuku kwa mwanachama / kiongozi kutoa tuhuma za rushwa bila uthibitisho dhidi ya kiongozi au mwanachama.

4. MAMBO YA JUMLA KUHUSU MWONGOZO HUU.

Mambo
ya
Jumla

- (i) Kwa kuwa mwongozo huu ni sehemu ya Katiba na Kanuni za Chama. Hivyo basi endapo kipengele cha Mwongozo huu kitabainika kukinzana na Katiba au Kanuni, masharti ya Katiba na Kanuni yatatamalaki.

MWONGOZO WA UMOJA WA MADIWANI WA CHADEMA

- 1. LENGU LA KUENZISHA UMOJA WA MADIWANI** Lengu

Lengu la kutungwa kwa Mwongozo huu ni kuwaunganisha Madiwani wanaotokana na Chama ili kuwawezesha kufanya kazi zao kwa ufanisi.

- 2. MUUNDO WA UMOJA WA MADIWANI** Muundo

Muundo wa Umoja wa Madiwani utakuwa kama ifuatavyo:-

  - (a) Baraza la Madiwani ngazi ya Wilaya / Halmashauri.
  - (b) Baraza la Madiwani ngazi ya Mkoa.
  - (c) Baraza la Madiwani ngazi ya Kanda.
  - (d) Baraza la Madiwani ngazi ya Taifa.

- 3. VIKAO VYA UMOJA WA MADIWANI** Vikao

Umoja wa Madiwani utakuwa na vikao viwili vya kusimamia na utendaji katika kila ngazi. vikao hivyo ni kama ifuatavyo;

  - (a) Mkutano Mkuu wa madiwani wa ngazi husika
  - (b) Kamati ya Uongozi ya ngazi husika

- 4. UMOJA WA MADIWANI NGAZI YA WILAYA/HALMASHAURI** Ngazi ya Wilaya

Umoja wa Madiwani ngazi ya Wilaya utakuwa na vikao vifuatavyo:-

  - (a) Mkutano Mkuu

Wajumbe wa Mkutano Mkuu ni Madiwani wote wanaotokana na Chama ndani ya Wilaya husika

- (b) Kamati ya Uongozi
Wajumbe Kamati ya Uongozi ni:-
- (i) Mwenyekiti wa Umoja wa Madiwani
  - (ii) Katibu wa Umoja wa Madiwani
  - (iii) Mnadhimu wa Madiwani
  - (iv) Mratibu wa mahusiano na mawasiliano
  - (v) Mtunza Hazina wa Madiwani
  - (vi) Mwenyekiti/ Meya wa Halmashauri husika.
- (c) Endapo itatokea idadi ya Madiwani ni wachache kuliko nafasi za uongozi zilizopo katika ngazi ya Wilaya, itatakiwa angalau kuwe na Mwenyekiti na Katibu wa madiwani.
- (d) Endapo idadi ya Madiwani ni chini ya watatu, atachaguliwa Diwani mmoja kuwakilisha Wilaya katika ngazi ya Mkoa na hakutakuwa na uongozi wa Umoja wa Madiwani.
- (e) Kamati ya Uongozi itafanyika angalau mara nne kwa mwaka na vikao vya dharura vinaweza kuitishwa kadiri ya mahitaji.
- (f) Mkutano Mkuu wa Wilaya utafanyika mara moja kwa mwaka.

5. UMOJA WA MADIWANI NGAZI YA MKOA

(1) Umoja wa Madiwani Ngazi ya Mkoa utakuwa na vikao vifutavyo,

- (a) Mkutano Mkuu
Wajumbe wa Mkutano Mkuu ni:-
- (i) Wajumbe wote wa Kamati za Uongozi ngazi ya Wilaya zilizopo ndani ya Mkoa husika.

Ngazi ya
Mkoa

- (ii) Wawakilishi wa wilaya kutoka kwenye wilaya zenye madiwani wachache.
- (iii) Wajumbe wote wa Kamati ya Uongozi ya Mkoa
- (b) Kamati ya Uongozi
Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ni:-
  - (i) Mwenyekiti wa Umoja wa Madiwani wa Mkoa.
  - (ii) Katibu wa Umoja wa Madiwani wa Mkoa.
  - (iii) Mnadhimu wa Umoja wa Madiwani Mkoa.
  - (iv) Mratibu wa mahusino na mawasiliano wa Umoja wa Madiwani wa Mkoa.
  - (v) Mtunza Hazina wa Mkoa.
  - (vi) Wenyeviti /Mameya wa Halmashauri ndani ya Mkoa.
- (2) Kamati ya Uongozi ya Mkoa itakutana mara mbili kwa mwaka.
- (3) Mkutano Mkuu utakutana mara moja kila baada ya miaka miwili na nusu

6. UMOJA WA MADIWANI NGAZI YA KANDA

Ngazi ya Kanda

- (1) Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda utakuwa na vikao vifuatavyo:-
  - (a) Mkutano mkuu wa Kanda.
Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Kanda ni:-
    - (i) Wajumbe wote wa Kamati ya Uongozi ya Kanda.
    - (ii) Kamati za Uongozi za Mikoa ndani ya Kanda.

- (iii) Makamu Wenyeviti/Manaibu Meya watokao na Chama ndani ya Kanda husika.
- (iv) Mameya / Wenyeviti wa Halmashauri ndani ya Kanda.
- (b) Kamati ya Uongozi ya Kanda.

Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ni:-

- (i) Mwenyekiti wa Umoja wa Madiwani wa Kanda.
  - (ii) Katibu wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda.
  - (iii) Mnadhimu wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda
  - (iv) Mratibu wa mahusiano na mawasiliano wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda.
  - (v) Mtunza Hazina wa Umoja wa Madiwani ngazi ya Kanda.
  - (vi) Wawakilishi wawili wa Mameya/ Wenyeviti wa Halmashauri ndani ya Kanda watakaochaguliwa na Mameya/ Wenyeviti wote ndani ya Kanda.
- (2) Kamati ya Uongozi ya Kanda itakutana mara mbili kwa mwaka
  - (3) Mkutano Mkuu wa Kanda utakuna mara moja kila baada ya miaka miwili na nusu.

7. UMOJA WA MADIWANI NGAZI YA TAIFA

Ngazi ya Taifa itakuwa na Vikao vifuatavyo:-

- (a) Mkutano mkuu
  - Wajumbe wa Mkutano mkuu ni:-
    - (i) Kamati ya Uongozi ya Taifa.
    - (ii) Kamati zote za Uongozi za Kanda.

Ngazi ya
Taifa

- (iii) Wenyeviti na Makatibu wa Kamati za Uongozi za Mikoa.
  - (iv) Mameya na Wenyeviti wa Halmashauri za CHADEMA.
- (b) Kamati ya Uongozi Taifa.
- Kamati ya Uongozi ya Madiwani ngazi ya Taifa itakuwa na wajumbe wafuatao:
- (i) Mwenyekiti wa Umoja wa Madiwani Taifa,
  - (ii) Katibu wa Umoja wa Madiwani.
  - (iii) Mnadhimu wa Madiwani
  - (iv) Mratibu wa mahusiano na mawasiliano.
  - (v) Mtunza Hazina
  - (vi) Wenyeviti wa madiwani wa Kanda.

8. KAZI ZA MIKUTANO MIKUU YA UMOJA WA MADIWANI

Kazi za
Uongozi
Mkuu

- (1) Mikutano mkuu ya Umoja wa Madiwani itakuwa na kazi zifuatazo;
- (a) Kwa ngazi ya Taifa itakuwa na kazi ya kuchagua wawakilishi wa Madiwani kwenye Kamati Kuu kwa mujibu wa ibara ya 7.7.14(j) ya Katiba ya Chama.
  - (b) Kupitisha mpango kazi wa Umoja wa Madiwa wa miaka mitano na kusimamia utekelezaji wake.
  - (c) Kuweka taratibu za uendeshaji wa Umoja wa Madiwani.
  - (d) Kuchagua Kamati za Uongozi za ngazi zao.
  - (e) Kusimamia utendaji wa Kamati za Uongozi katika ngazi husika.
  - (f) Kusaidia mamlaka za Chama kusimamia

nidhamu kwa Umoja wa Madiwani katika ngazi husika.

- (2) Mkutano mkuu wa Taifa wa Umoja wa Madiwani utakutana mara moja kila baada ya miaka miwili na nusu kwa vikao vya kawaida, vikao vya dharura vitaitishwa kwa kadri itakavyoamuliwa na Chama ngazi ya Taifa.

9. KAZI ZA KAMATI ZA UONGOZI ZA UMOJA WA MADIWANI

Kazi za Kamati za Uongozi

- (1) Kamati za Uongozi za Umoja wa Madiwani katika ngazi zao zitakuwa na kazi zifuatazo;
  - (a) Kutekeleza mipango ya Umoja wa Madiwani katika ngazi husika.
  - (b) Kusaidia mamlaka za Chama kusimamia utendaji wa Umoja wa Madiwani katika ngazi husika.
  - (c) Kuandaa mpango kazi wa Umoja wa Madiwani kwa ngazi husika na kuwasilisha kwenye mkutano mkuu.
  - (d) Kusimamia utendaji wa Madiwani katika ngazi yao na kupima viwango vya ufanisi.
  - (e) Kutoa elimu kwa Madiwani ili watambue na kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi.
  - (f) Kusaidiana na Chama kuhakikisha kila Diwani analipa michango yake ya kikanuni kwa Chama kwa wakati.
  - (g) Kwa kushirikiana na Chama kuhakikisha Chama kinajengwa katika ngazi yao.

- (2) Kamati ya Uongozi ngazi ya Taifa itakutana mara moja kwa mwaka na vikao vya dharura vinaweza kuitishwa kadiri ya mahitaji.

MWONGOZO WA UMOJA WA VIONGOZI WA SERIKALI ZA VIJJI NA MITAA WA CHADEMA

- 1. Utangulizi** Utangulizi

Viongozi wa Serikali za Vijiji na Mitaa wanaotokana na CHADEMA ni kundi muhimu katika harakati za kukieneza Chama katika jamii.

Lengo la kuundwa kwa umoja huu ni kuunganisha kundi hili muhimu kwa ujenzi na ustawi wa Chama kwa ajili ya kusimamia na kutoa huduma kwa wananchi.

- 2. Muundo wa Uongozi** Muundo

Umoja wa Viongozi wa Vijiji na Mitaa utaundwa katika ngazi za Chama zifuatazo;

  - (a) Kijiji/ Mtaa
  - (b) Kata/ Wadi
  - (c) Jimbo
  - (d) Wilaya /Halmashauri/Manispaa au Jiji

- 3. Vikao** Vikao

Kila ngazi ya muundo katika Umoja huu itakuwa na vikao vifuatavyo :-

  - (a) Kamati ya Uongozi
  - (b) Mkutano Mkuu.

- 4. Ngazi ya Kijiji** Kijiji

(1) Ngazi ya Kijiji itakuwa na vikao vifuatavyo:-

  - (a) Kamati ya Uongozi.

Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ya Kijiji ni:-

  - (i) Mwenyekiti wa umoja
  - (ii) Katibu wa Umoja
  - (iii) Mratibu wa Mahusiano

- (iv) Mtunza Hazina.
- (v) Wenyeviti wa Vitongoji.

Mwenyekiti wa Kijiji atokanaye na Chama ndiye atakuwa Mwenyekiti wa Kamati ya Uongozi, isipokuwa kama Mwenyekiti wa Kijiji hatokani na Chama wajumbe watachagua Mwenyekiti wa Umoja huo kutoka miongoni mwa Wenyeviti wa Vitongoji au Wajumbe wa Serikali ya Kijiji.

- (b) Mkutano Mkuu
Wajumbe wa Mkutano Mkuu ni:-
  - (i) Wajumbe wote wa Kamati ya Uongozi.
  - (ii) Wajumbe wote wa Halmashauri ya Kijiji wanaotokana na Chama.

5. Ngazi ya Mtaa

Mtaa

Ngazi ya Mtaa itakuwa na vikao vifuatavyo:-

- (a) Kamati ya Uongozi.
Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ya Mtaa ni:-
  - (i) Mwenyekiti wa umoja
  - (ii) Katibu wa Umoja
  - (iii) Mtunza Hazina.

Mwenyekiti wa Mtaa atokanaye na Chama ndiye atakuwa Mwenyekiti wa Kamati ya Uongozi, isipokuwa kama Mwenyekiti wa Mtaa hatokani na Chama wajumbe watachagua Mwenyekiti wa Umoja huo kutoka miongoni mwa Wajumbe wa Serikali ya Mtaa.

- (b) Mkutano Mkuu
Wajumbe wa Mkutano Mkuu ni:-

- (i) Wajumbe wote wa Kamati ya Uongozi.
- (ii) Wajumbe wote wa serikali ya Mtaa wanaotokana na Chama.

6. Ngazi ya Kata

Kata

- (1) Ngazi ya Kata itakuwa vikao vifuatavyo;
  - (a) Kamati ya Uongozi ya Kata.
Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ni:-
    - (i) Mwenyekiti
    - (ii) Katibu
    - (iii) Mratibu wa mahusiano na mawasiliano
    - (iv) Mtunza hazina
    - (v) Wenyeviti wa Vijiji/Mitaa yote ndani ya Kata.
  - (b) Mkutano Mkuu wa Kata
Wajumbe wa Mkutano Mkuu ni :-
    - (i) Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ya Kata.
    - (ii) Wenyeviti wa vitongoji wote ndani ya Kata husika.
    - (iii) Wajumbe wote wa Serikali ya Mtaa watokanayo na Chama.

7. Ngazi ya Jimbo

Jimbo

- Ngazi ya Jimbo itakuwa na vikao vifuatavyo;
  - (a) Kamati ya Uongozi,
Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ni:-
    - (i) Mwenyekiti
    - (ii) Katibu
    - (iii) Mratibu wa uhusiano na mawasiliano.
    - (iv) Mtunza Hazina .
  - (b) Mkutano Mkuu

Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Jimbo ni:-

- (i) Kamati ya Uongozi ya Jimbo.
- (ii) Kamati za Uongozi za Kata.
- (iii) Wenyeviti wa Vijiji/Mitaa yote ndani ya Jimbo.

8. Ngazi ya Wilaya / Halmashauri

Wilaya

Ngazi ya Wilaya au Halmashauri itakuwa na vikao vifuatavyo;

(a) Kamati ya Uongozi

Wajumbe wa Kamati ya Uongozi ni:-

Mwenyekiti wa wilaya

- (i) Katibu
- (ii) Mratibu wa uhusiano na mawasiliano
- (iii) Mtunza hazina.
- (iv) Wenyeviti na Makatibu wa Kamati za Uongozi za majimbo.

(b) Mkutano Mkuu wa Wilaya

Wajumbe wa Mkutano Mkuu wa Wilaya watakuwa wafuatao;

- (i) Kamati ya Uongozi
- (ii) Kamati za Uongozi za majimbo.
- (iii) Wenyeviti na makatibu wa kata ndani ya Jimbo.

9. Kazi za Kamati ya Uongozi kila Ngazi

Kazi za Kamati za Uongozi zitakuwa ni:-

- (i) Kuratibu shughuli za Umoja kwenye ngazi husika
- (ii) Kuandaa nyaraka za Mikutano Mikuu
- (iii) Kuandaa ziara za uenezi wa Chama kwenye ngazi husika

10. Muda wa Vikao

Kamati za Uongozi kila ngazi zitafanyika mara nne kila mwaka na Mikutano Mikuu itafanyika mara moja kila mwaka.

11. Kazi za Mikutano Mikuu kila Ngazi

Kazi za Mikutano Mikuu zitakuwa ni:-

- (i) Kuchagua viongozi wa Umoja kwenye ngazi husika
- (ii) Kutoa maelekezo ya kiutendaji kwa Kamati za Uongozi ngazi husika
- (iii) Kusimamia utendaji wa Kamati za Uongozi kwa ngazi husika

12. Uchaguzi wa Viongozi

Kamati za uongozi ngazi zote zitachaguliwa na Mikutano Mikuu ya ngazi husika.

Uchaguzi

- 13.** Muda wa uchaguzi ni kipindi cha miaka mitano ambacho kitakuwa mwaka mmoja baada ya uchaguzi wa Serikali za Mitaa.

MWONGOZO WA KAMATI ZA MAADILI YA CHAMA

1. UTANGULIZI

Kanuni ya
10 Maadili

Kwa kuwa uadilifu wa viongozi ni nguzo muhimu katika ujenzi wa Chama katika jamii, ili kukiwezesha Chama kufikia lengo hilo na kutekeleza kikamilifu Kanuni ya 10 ya Kanuni za Chama;

Baraza Kuu limetunga Mwongozo wa kuundwa kwa Kamati za Maadili katika ngazi zote za Muundo wa Chama.

Ili kuwezesha Kamati hizo kufanya kazi kwa ufanisi katika kutafsiri Maadili ya Chama yaliyoainishwa katika Kanuni ya 10 ya Kanuni za Chama, Maadili yamefafanuliwa ili kutoa Mwongozo wa kiutendaji kwa kamati hizo.

Kamati zinaundwa kama chombo cha kusaidia Mamlaka za nidhamu ndani ya Chama kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi.

Kwa maana hiyo, Kamati za Maadili hazitachukua nafasi ya mamlaka yoyote ya usimamizi wa nidhamu ndani ya Chama, bali vitakuwa ni vyombo vya kuzijengea Mamlaka hizo uwezo wa kimfumo na kiutekelezaji.

2. LENGU

Lengo

Lengo la Kamati za Maadili ni kusaidia mamlaka za nidhamu ndani ya Chama kutekeleza wajibu wao kwa ufanisi na kwa wakati. Kwa maana hiyo, vyombo hivi vitafanya kazi kama kamati za ufundi (technical committees) za mamlaka za nidhamu za ngazi husika.

3. KANUNI ZA MAADILI

Maadili

Kwa mujibu wa Maadili ya Chama kama yalivyoainishwa katika Kanuni ya 10 ya Kanuni za Chama,

Katika kutafsiri makosa ya kimaadili ya viongozi na wanachama zifuatazo zitakuwa tafsiri juu ya makosa hayo;

(a) Usaliti

Usaliti katika Chama litakuwa ndilo kosa kubwa kuliko yote kwa misingi ya kimaadili.

Pamoja na mambo mengine, kosa la usaliti litajumuisha matendo yafuatayo:

- (i) Kupanga njama za kuhujumu Chama.
- (ii) Kutoa siri za Chama kwa washindani wetu wa kisiasa.
- (iii) Kupinga misimamo ya Chama hadharani na nje ya vikao vya Chama.
- (iv) Kupokea fedha au hongo yoyote kwa lengo la kusaidia washindani wetu kisiasa dhidi ya maslahi ya Chama (kujitoa au kufanya mgombea ajitoe katika uchaguzi).
- (v) Kufanya au kushawishi mgomo ndani ya Chama.
- (vi) Kuingilia na au kuharibu kwa makusudi mifumo ya Teknolojia na Habari ya Chama kwa lengo la kukihujumu Chama.
- (vii) Kuhujumu Mipango au program za Chama kwa namna yoyote ile.

(b) Mapinduzi

Katiba ya Chama imeweka utaratibu wa namna ya kuwapata viongozi na/au kuwaondoa madarakani pale inapobidi.

Kwa hiyo kitendo chochote cha kuondoa au kupanga kuondoa uongozi au kiongozi wa Chama bila kufuata Katiba na taratibu zilizowekwa itahesabiwa kuwa ni Mapinduzi.

Makosa ya kimapinduzi yatahusisha matendo yafuatayo:

- (i) Kupanga na kushiriki njama za kuondoa uongozi au kiongozi madarakani kinyume cha Katiba na nje ya vikao vya Chama.
- (ii) Kushawishi au kugharimia mipango ya namna hiyo.
- (iii) Kufahamu uwepo wa mpango wa mapinduzi na kukaa kimya bila kutoa taarifa.

(c) Utunzaji wa siri za chama

Ni wajibu wa kila kiongozi na mwanachama wa CHADEMA kutunza siri za Chama.

Siri za Chama zitahusisha mambo yote yanayohusu Chama ambayo si kwa matumizi ya umma na /au hayajaruhusiwa kutolewa na mamlaka husika.

Kiongozi au mwanachama atahesabiwa kuwa ametoa siri za Chama nje kama atafanya mambo yafuatayo;

- (i) Kupeleka nyaraka za siri za Chama nje ya Chama.
- (ii) Kuzungumza mambo ya vikao nje ya kikao.
- (iii) Kusema madhaifu ya Chama au kiongozi nje ya vikao.
- (iv) Kurekodi na kurusha katika mitandao ya kijamii au kupeleka kwenye vyombo vya habari taarifa za kikao ambazo hajapewa mamlaka ya kuzitoa.

(v) Kuingilia mawasiliano ya viongozi wa Chama kwa nia ovu.

(d) Rushwa

Vitendo vya rushwa ndani na nje ya mfumo wa Chama vitashughulikiwa kwa mujibu wa Mwongozo wa rushwa.

(e) Matumizi mabaya ya madaraka/upendeleo

Wanachama wote wako sawa mbele ya Katiba ya Chama na wana haki ya kupata huduma, fursa au maslahi kwa usawa ndani ya Chama.

Kiongozi hatatakiwa kutumia madaraka yake ndani ya Chama kufanya yafuatayo:

- (i) Kutumia mali za Chama kwa manufaa yake binafsi.
- (ii) Kujipatia huduma au manufaa binafsi kinyume na taratibu kwa kutumia cheo chake.
- (iii) Kutumia nafasi yake kuzuia wanachama wengine kupata haki au fursa wanazostahili na wenye uwezo nazo.
- (iv) Kutoa nafasi au fursa kwa upendeleo.

(f) Matumizi ya lugha

Kiongozi anatakiwa kutumia lugha ya staha katika vikao na katika mahusiano ya kawaida na umma. Lugha za matusi au zisizo na staha zitakuwa ni kosa.

(g) Kujitegemea kiuchumi

Kiongozi wa CHADEMA anatakiwa kuwa na shughuli halali inayompatia kipato cha kuendesha maisha yake.

Pamoja na haki ya mtu kupata misaada kwa jamii inayomzunguka, kiongozi wa CHADEMA hatakiwi kufanya yafuatayo:

- (i) Kukopa kuzidi uwezo wake wa kurudisha.
- (ii) Kuwa omba omba kwa jamii inayomzunguka.

(h) Usafi

Kiongozi anatakiwa kuwa msafi yeye na mavazi yake.

(i) Makundi ya kuchangamana nayo

Pamoja na kwamba kazi ya siasa inahitaji kujichanganya na jamii, kiongozi hatatakiwa kuwa na mchangamano wa karibu na wa mara kwa mara na makundi yasiyoaminika katika jamii kulingana na mila na desturi ya jamii husika.

(j) Kushiriki mambo ya kijamii

Kiongozi anatarajiwa kuwa karibu na jamii anayoishi, kwa sababu hiyo kiongozi wa CHADEMA atatakiwa kushiriki kwa kadri awezavyo katika matukio ya kijamii katika eneo lake.

4. MAJUKUMU YA KAMATI ZA MAADILI

Kamati za Maadili zitakuwa na majukumu yafuatayo:

- (a) Kupokea taarifa za ukiukwaji wa maadili kutoka Kamati Kuu au Mabaraza ya uongozi ya Mkoa au Kamati za Utendaji za Kanda.
- (b) Kuchambua na kufanya uchunguzi wa taarifa husika.
- (c) Kuhoji na kusikiliza maelezo ya watuhumiwa.

Majukumu
ya
Kamati

- (d) Kupendekeza hatua za kuchukua kwa Mamlaka ya nidhamu ya ngazi husika.
- (e) Kusimamia Maadili ndani ya Chama

5. MUUNDO WA KAMATI

Muundo

Kamati hizi zitaundwa katika ngazi ya Taifa na Kanda na ngazi zingine kadri itakavyoelekezwa.

Muundo utakuwa kama ifuatavyo:-

- (a) Kamati ya Maadili ngazi ya Taifa.
- (b) Kamati za Maadili ngazi za Kanda

6. KAMATI YA MAADILI YA TAIFA

Kamati hii itakuwa na wajumbe wasiopungua watano na wasiozidi saba. Wajumbe wa Kamati watakuwa kama ifutavyo:

- (i) Makamu Mwenyekiti Bara - Mwenyekiti wa Kamati.
- (ii) Mkurugenzi wa Sheria - Katibu wa Kamati.
- (iii) Mwenyekiti wa BAWACHA Taifa – Mjumbe.
- (iv) Mwenyekiti wa Wazee Taifa – Mjumbe.
- (v) Mwenyekiti wa BAVICHA Taifa – Mjumbe.
- (vi) Wajumbe wasiozidi wawili watakaoteuliwa na Mwenyekiti Taifa na mmoja kati ya wajumbe hao atatoka Zanzibar

7. KAMATI ZA MAADILI ZA KANDA

Kutakuwa na Kamati za Maadili za Kanda. Wajumbe wa Kamati za Maadili za Kanda watakuwa kama ifuatavyo :

- (a) Makamu Mwenyekiti wa Kanda - Mwenyekiti wa Kamati.
- (b) Afisa wa sheria wa Kanda - Katibu wa Kamati

- (c) Wenyeviti wa Mikoa katika Kanda husika.
- (d) Wajumbe wasiozidi wawili, mmoja mwanamke watakaoteuliwa na Mwenyekiti wa Kanda na kuidhinishiwa na Kamati ya Utendaji ya Kanda.

8. MAMLAKA YA KILA KAMATI

Mamlaka

Ili kuleta tija na kuondoa migongano baina ya kamati, kila kamati itafanya kazi zake katika eneo mahususi kwa mujibu wa ngazi yake.

(a) KAMATI YA MAADILI YA TAIFA

Pamoja na mamlaka ya kuweza kushughulikia suala la maadili kwa ngazi yoyote ikionekana limeshindikana kwa kamati ya ngazi husika, kamati hii itashughulikia masuala ya kimaadili ya viongozi wafuatao;

- (i) Viongozi wakuu wa chama isipokuwa Mwenyekiti Taifa.
- (ii) Wajumbe wa Kamati Kuu.
- (iii) Wenyeviti wa Kanda.
- (iv) Wabunge
- (v) Mameya/Manaibu Meya na Wenyeviti/ Makamu Wenyeviti wa Halmashauri za Chama.
- (vi) Viongozi wengine katika ngazi yoyote ya Chama

(b) KAMATI ZA MAADILI ZA KANDA

Kamati za Maadili za Kanda zitashughulikia masuala ya kimaadili kwa viongozi wafuatao:-

- (i) Viongozi wote wa Kanda isipokuwa Mwenyekiti wa Kanda.

- (ii) Viongozi wa Mikoa inayounda Kanda husika.
- (iii) Viongozi wa Majimbo/Wilaya, Kata, Matawi na Misingi.
- (iv) Na wanachama watakaokiuka maadili

9. KAMATI YA MAADILI YA ZANZIBAR

Zanzibar

Wajumbe wa kamati hii watakuwa kama ifuatavyo:

- (a) Makamu Mwenyekiti Zanzibar– Mwenyekiti
- (b) Naibu Katibu Mkuu Zanzibar – Katibu
- (c) Viongozi wa Mabaraza wa kitaifa watokao Zanzibar.
- (d) Wajumbe wasiozidi wawili kwa uwiano wa kijinsia watakaoteuliwa na Makamu Mwenyekiti Zanzibar na kuthibitishwa na Kamati Maalum ya Zanzibar.

Kamati hii itashughulikia mambo yote ya kimaadili kwa upande wa Zanzibar.

Masuala ya kimaadili yanayowahusu Makamu Mwenyekiti wa Zanzibar, Naibu Katibu Mkuu Zanzibar na Wajumbe wa Kamati Kuu wanaotoka Zanzibar, yatashughulikiwa na Kamati ya Maadili ya Taifa.

10. MAMBO YA JUMLA

Mambo yafuatayo yatazingatiwa katika utekelezaji wa Kazi za Kamati ya Maadili;

Mambo
ya
Jumla

- (a) Mashitaka/Malalamiko ya Kimaadili yanayomuhusu Mwenyekiti Taifa yatashughulikiwa na Kamati Kuu.
- (b) Mjumbe wa Kamati ya Maadili akiwa anakabiliwa na tuhuma za kimaadili, hataruhusiwa kushiriki kikao ambacho jambo lake linajadiliwa.

- (c) Ikiwa mjumbe wa Kamati atatiwa hatiani na Kamati atakoma kuwa mjumbe wa Kamati ya Maadili.
- (d) Kama Mwenyekiti wa Kamati ndiye anayetakiwa kuhojiwa na Kamati, Kamati itachagua Mwenyekiti miongoni mwao, isipokuwa Katibu wa Kamati hatachaguliwa kuwa Mwenyekiti wa Kamati.
- (e) Makosa ya kimaadili ni makosa yote yatakayotokana na kukiuka maadili ya Chama kama yalivyoainishwa katika Kanuni ya 10 ya Kanuni za Chama pamoja na masharti ya mwongozo huu
- (f) Akidi ya vikao vya Kamati itakuwa ni asilimia 50%.